

The AIRE Centre
Advice on Individual Rights in Europe

CIVIL
RIGHTS
DEFENDERS

WE EMPOWER PEOPLE

ЗАБРАНА НА ТОРТУРА, НЕЧОВЕЧКО ИЛИ ПОНИЖУВАЧКО ПОСТАПУВАЊЕ ИЛИ КАЗНУВАЊЕ

*Преглед на судската практика на
Европскиот суд за човекови права*

Забрана на тортура, нечовечко или понижувачко постапување или казнување

Преглед на судската практика на
Европскиот суд за човекови права

Уредници

Билјана Брејтвејт [Biljana Braithwaite],
Програмска менаџерка за западен Балкан, AIRE Центар
Катарина Херби [Catharina Harby],
Виша правна консултантка, AIRE Центар
Горан Милетиќ [Goran Miletic],
Директор за Европа, Civil Rights Defenders [Бранители на граѓанските права]

Главен контрибутор

Ишаани Шривастава [Ishaani Shrivastava], Barrister Devereux Chambers, Лондон

Посебна благодарност до

Нула Мол [Nuala Mole],
Виша правничка и основачка, AIRE Центар
Анске Вентер [Anske Venter] и Санџит Наги а [Sanjit Nagi],
правни практиканти, AIRE Центар

© 2018 AIRE Centre

Тираж
150

Изворната верзија од англиски јазик е исто така преведена на босански/српски/
хрватски/црногорски, албански и македонски јазик

Дизајн
Kliker Dizajn

Печати
Kontura

Вовед

Петтиот годишен регионален форум за владеење на правото во Југоисточна Европа, кој има за цел промоција и унапредување на спроведувањето на Европската конвенција за човековите права, притоа охрабрувајќи ја регионалната соработка и помагајќи го процесот на ЕУ интеграција, ќе се фокусира на критичкото прашање за забраната на тортурата, нечовечкото или понижувачкото постапување и казнување. Забраната на тортура треба да претставува дел од темелите на секоја нација која за себе тврди дека е демократска. Без неа, не може да се рече дека едно општество го поддржува владеењето на правото. Оваа забрана претставува *jus cogens* норма на меѓународното обичајно право. Таа се појавува во бројни меѓународни договори и во речиси сите домашни правни системи ширум светот.

Во консултација со членовите на судството од регионот и во Стразбур, беа идентификувани аспектите на членот 3 кои се особено значење. Тие ги вклучуваат позитивната, процедурална обврска на државата да ги испитува наводите за забрането постапување, како и материјалните обврски на државата во поглед на третманот на лицата кои се лишени од слобода, лицата кои се во душевно лоша состојба, оние лица кои се инволвирани во системот на азил и имиграција како и децата. Се надеваме дека преку обезбедување на анализа на јуриспруденцијата на Европскиот суд и на резимеа на релевантната судска практика, оваа публикација заедно со останатите ресурси кои им ги обезбедуваме на учесниците на Форумот, ќе помогне во унапредување на разбирањето на забраната на тортура, како во нејзиниот материјален, така и во нејзиниот процедурален аспект.

Нашиот стремеж и цел е сите учесници по завршувањето на овој настан, вооружени со сите материјали и учеството во живи дискусии, да се чувствуваат способни да навибираат низ јуриспруденцијата на Европскиот суд, и да ги надминат предизвиците со коишто моментално се соочени во спроведувањето на Конвенцијата во регионот.

На сите Вас Ви пожелуваме успешен Форум и со нетрпение ги очекуваме сите Ваши дискусии!

Билјана Брејтвјет

AIRE Центар

Скопје, март 2018 година

Горан Милетиќ

Civil Rights Defenders

Содржина

Вовед..... 3

(1) Вовед: апсолутна забрана.	11
(2) Дефиниции: Тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување.....	12
(3) Материјална обврска.....	16
(4) Процедурална обврска	31
(5) Заклучни забелешки.	35

Резимеа на случаи по членот 3..... 36

Не постои ризик од лошо постапување во спротивност со членот 3 доколку странски муџахедин е депортиран во Тунис

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ НА АЛ ХАНЧИ [AL HANCHI]

против БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.....36

Депортацијата на странец-муџахедин во Сирија би го повредила членот 3 со оглед дека постоел ризик од лошо постапување, а арбитрерното лишување од слобода пред постапката за депортација го повредила членот 5

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ AL HUSIN [АЛ ХУСИН]

против БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.....39

Неуспехот на романските власти соодветно да ја заштитат апликантката од семејно насилство претставува повреда на член 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ БАЛШАН [BĂLŞAN] против РОМАНИЈА.....44

Недостигот на ефикасна истрага за лошо постапување по тепачка во која биле инволвирани возрасни и малолетници го повредило членот 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ БЕГАНОВИЌ

[BEGANOVIĆ] против ХРВАТСКА 47

<i>Необезбедувањето адекватна медицинска нега или образовен надзор врз малолетник во центар за привремено задржување ги повредило членот 3 и членот 5, а испрашувањето и постапката претставувале повреда на членот 6</i>	
ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ	
ВО СЛУЧАЈОТ БЛОКИН [BLOKHIN] против РУСИЈА	51

<i>Употребата на сила од страна на властите над лицата под нивна контрола, освен ако тоа не е строго неопходно, претставува кршење на членот 3, дури и кога нанесените повреди не претставуваат сериозна физичка или психичка штета</i>	
ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ	
ВО СЛУЧАЈОТ БУИД [BOUYID] против БЕЛГИЈА	57

<i>Степенот на пренатрупаност во затворите претставува повреда на член 3, а времето од 5 години 8 месеци и 15 дена кое апликантот го поминал во притвор претставува кршење на член 5 (3)</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ БУЛАТОВИЌ [BULATOVIĆ] против ЦРНА ГОРА	61

<i>Неспроведувањето на ефикасна истрага и пропустот да се обезбеди советување за малолетник откако била пријавена сексуална злоупотреба ги повредило членовите 3 и 8</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ Ц.А.С. и Ц.С. [C.A.S. AND C.S.]	
против РОМАНИЈА.....	64

<i>Полициско насилство против мирни демонстранти на нивната локација во текот на ноќта, и несоодветни кривични закони за ефективно одвраќање од полициското насилство претставуваат прекршување на член 3</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ЦЕСТАРО [CESTARO] против ИТАЛИЈА	68

<i>Потфрлањето во заштита на поединците од религиозно мотивирано насилство и недостатокот на ефективни истраги претставува повреда на членовите 3 и 9</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ КОНГРЕГАЦИЈА ГЛДАНИ	
ЈЕХОВИНИ СВЕДОЦИ И ДРУГИ против ГРУЗИЈА	72

<i>Неуспехот на Хрватска да заштити лице со посебни потреби од континуирано и насилно малтретирање претставува повреда на член 3 и 8</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ЃОРЃЕВИЌ [ĐORĐEVIĆ]	
против ХРВАТСКА	77

<i>Несоодветноста на условите во притвор и пружената здравствена нега се во спротивност со членот 3 од Конвенцијата</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ДИБЕКУ [DYBEKU] против АЛБАНИЈА	80

<i>Соучесништвото на држави во вонредна екстрадиција - вклучувајќи и повреда на член 3</i>	
ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ ЕЛ МАСРИ [EL-MASRI] против МАКЕДОНИЈА	83

<i>Користење на техники забранети со член 3 од страна на службениците за спроведување на законот</i>	
ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ ГЕФГЕН [GÄFGEN] против ГЕРМАНИЈА	88

<i>На лицата со телесна попреченост кои се држат во притвор треба да им се задоволат соодветни посебни потреби од страна на затворските власти со цел државата да се придржува кон Член 3</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ГРИМАИЛОВ [GRIMAILOVS] против ЛАТВИЈА.....	92

<i>Несоодветна здравствена нега - повреда на член 3</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ГРОРИ [GRORI] против АЛБАНИЈА	97

<i>Полициска операција со претерана употреба на сила за апсење на политичар во која е констатирана повреда на членовите 3, 5 (3), 5 (5), 6, 8 и 13</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ГУЦАНОВИ [GUTSANOV] против БУГАРИЈА	101

<i>Лошо постапување од страна на полицијата при апсење</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ХАЈНАЛ [HAJNAL] против СРБИЈА.....	105

<i>Дваесетитри-дневното де факто затворање во транзитна зона на двајца азиланци било незаконско, а нивното отстранување од Унгарија во Србија ги изложило на реален ризик од враќање во несигурна земја</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ИЛИЈАС И АХМЕД [ILIAS AND AHMED] против УНГАРИЈА.....	109

<i>Правата од член 3 се апсолутни и затоа од нив не може да се отстапи во вонредна состојба</i>	
ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ИРСКА против ОБЕДИНЕТОТО КРАЛСТВО [IRELAND V. THE UNITED KINGDOM].....	114

Прибирањето на докази со употреба на сила претставува повреда на правата на апликантот поврзани со забраната на нечовечно и понижувачко постапување и правото на правично судење

**ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ
ВО СЛУЧАЈОТ ЈАЛОХ [JALLON] против ГЕРМАНИЈА 117**

Отсуство на ефективна истрага на наводите за мачење (тортура) на лице од ромско етничко потекло

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ЈАШАР [JASAR] против МАКЕДОНИЈА 121

Недостатокот на ефективен мониторинг и информирано психијатриско следење на психички болен човек во затвор кој извршил самоубиство – повреда на член 3 и член 13

**ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ КИНАН [KEENAN]
против ОБЕДИНЕТО КРАЛСТВО 124**

Неспроведувањето на ефикасна истрага по однос на жалбениот навод за лош третман од агенти на државата за време на апсењето и држењето во полициска станица и објекти за притвор го повредило членот 3

**ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ НА КРСМАНОВИЌ
[KRSMANOVIĆ] против СРБИЈА 128**

Предолгото времетраење на постапката за старателство и пропустот на државата да спроведе ефективна истрага на наводни случаи на злоставување деца се во спротивност со членовите 3 и 8

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ М. И М. [M. AND M.] против ХРВАТСКА 132

Државите имаат позитивна обврска да воспостават и ефективно да применуваат систем на кривично право со кој се казнуваат сите видови силување

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ М.Ц. [M.C.] против БУГАРИЈА 136

Непостоење ефективна истрага на случаи на напад веројатно мотивиран од верска омраза

**ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ МИЛАНОВИЌ
[MILANOVIĆ] против СРБИЈА 140**

Белгиските власти не требало да го протераат барателот на азил во Грција, со оглед на општата ситуација со која се соочуваат барателите на азил во Грција

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ

М.С.С. против БЕЛГИЈА И ГРЦИЈА.....143

Притворот од 27 последователни дена на личен простор помал од 3 кв. метри претставува нечовечко и понижувачко постапување

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ

МУРШИЌ [MURŠIĆ] против ХРВАТСКА 149

Во 1970-те, структурата на основното образование во Ирска не успеа да заштити девојче на училишна возраст од сексуална злоупотреба од страна на нејзин наставник, односно настанала повреда на член 3 и 13

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ

О'КИФ [O'KEEFE] ПРОТИВ ИРСКА153

Значајна одлука за семејно насилство - потфрлување во заштитата повреда на член 2, 3 и 14

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО

СЛУЧАЈОТ ОПУЗ [OPUZ] ПРОТИВ ТУРЦИЈА 156

Пропустот на властите да го земат предвид здравјето на апликантот во постапката за негово протерување би имал за последица истиот да биде изложен на нечовечки или понижувачки третман како повреда на членот 3

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ

ПАПОШВИЛИ [PAPOSHVILI] ПРОТИВ БЕЛГИЈА.....161

Органите на власт потфрлиле во нивната позитивна обврска да ги заштитат апликантите од прогон од другите затвореници што претставува повреда на член 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ РОДИЌ И 3 ДРУГИ

[RODIĆ AND 3 OTHERS] ПРОТИВ БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА..... 165

Непочитување на Правилото 39 времена мерка за спречување на екстрадиција во САД како повреда на член 34

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ

РАПО ПРОТИВ АЛБАНИЈА 169

Повредите што ги претрпел еден апликант и чие потекло не било ефективно истражено, го достигнале потребниот праг за да се сметаат за лошо постапување со кое се прекршува на членот 3

**ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ СЕНИШТАЈ И ДРУГИ
[SINIŠTAJ AND OTHERS] против ЦРНА ГОРА173**

Потфрлањето на хрватските власти да го истражат расно мотивираниот чин на насилство врз жртвата преку здружување ја прекршило Конвенцијата

**ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ШКОРЈАНЕЦ
[ŠKORJANEC] против ХРВАТСКА 178**

Стерилизацијата на жена-Ромка во јавна болница без нејзина информирана согласност ги повредила нејзините човекови права по членовите 3 и 8

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ В.Ц. [V.C.] против СЛОВАЧКА..... 182

Немање ефикасна истрага во наводите за сексуален напад, при што наводната жртва требало да биде заштитена од вкрстено испрашување на наводниот сторител– повреди на членовите 3 и 8

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ У [U] против СЛОВЕНИЈА 187

Позитивна обврска на државата да ги заштити децата од штета од приватни лица по членот 3, и отсуство на ефикасен лек по членот 13

**ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ З. И ДРУГИ [Z. AND OTHERS]
против ОБЕДИНЕТОТО КРАЛСТВО191**

(1) Вовед: апсолутна забрана.

Членот 3 од Европската конвенција за човекови права наметнува **апсолутна и неквалификувана забрана** за мачење или нечовечко или понижувачко постапување или казнување.

Тешко е да се претера со важноста на оваа забрана. Таа е една од **единствените** *jus cogens* норми на обичајното меѓународно право, норма која е широко прифатена од меѓународната заедница како норма од која не е дозволено никакво отстапување. Забраната се појавува во бројни меѓународни договори, вклучувајќи ги : Универзалната декларација за човекови права; Римскиот статут на Меѓународниот кривичен суд; четирите Женевски конвенции; Меѓународниот пакт за граѓанските и политичките права; Конвенцијата на Обединетите нации против тортура и Европската конвенција за спречување на тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување. Забраната се наоѓа во речиси сите домашни правни системи широм светот.

Државата не може да бара да го оправда малтретирањето забрането со членот 3, без оглед на тоа дали се тврдидека тоа е дел од обидот да се спасат животите на другите; е направено д причини на националната безбедност; е направено заради спречување на тероризмот; или е направено заради спречување на организираниот криминал. **Не се дозволени дерогации** за време на војна, или за време на вонредна состојба.¹

Јасно е дека членот 3 наметнува **негативна, суштинска (материјална) обврска** - дека државите не смеат директно да се вклучат во забранетиот третман. Кога се зема во врска со членот 1 од Конвенцијата,² членот 3, исто така, наметнува **позитивна обврска** - да осигура дека лицата во рамките на една јурисдикција³

1 *Căţel v. Germany*, пресуда на Големiot судски совет од 1 јуни 2010 година, бр. 22978/05 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Chahal v. United Kingdom*, пресуда на Големiot судски совет од 15 ноември 1996 година, бр. 22414/93.

2 Член 1, ЕКЧП: „Обврска за почитување на човековите права“ „Високите договорни страни ќе му обезбедат на секого во рамките на нивната јурисдикција правата и слободите дефинирани во делот 1 од оваа Конвенција“.

3 Ова обично ќе биде ограничено на дејствијата кои се преземаат и на одлуките кои се донесуваат на територијата на државата. Екстериторијалната јурисдикција ќе се применува во исклучителни околности, вклучувајќи: а) кога државата врши дејствие кое ги засега лицата надвор од нејзината територија; б) кога државата врши ефективна контрола врз подрачје надвор од нејзината територија; в) кога контролата се спроведува на територијата на друга држава-членка на Советот на Европа (зашто доколку се утврди поинаку тоа ќе

на државата се заштитени од забранетиот третман. Позитивните обврски на државата се⁴:

- (а) Суштинска, материјална обврска да се преземат **разумни мерки дизајнирани за да се спречи лошото постапување за кои државата знаела или требала да знае** (на пример, во ситуации во кои веројатниот сторител на малтретирањето е приватно лице, а не некој кој врши функции на државата); и
- (б) **процедурална обврска да спроведе ефективна службена истрага** кога ситуацијата издржано укажува на лошо постапување (било од државните органи или од приватните лица).

Како и секогаш, Конвенцијата треба да гарантира права кои не се теоретски или илузорни, туку практични и ефективни. Во контекст на членот 3, посебно значење ѝ е дадено на обврската да се истражи.

(2) Дефиниции: Тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување.

Судот традиционално ги разграничува тортурата, нечовечкото постапување или казнување и понижувачкото постапување или казнување на следниве начини:

- (а) Судот сметаше дека дистинкцијата помеѓу тортурата (мачењето) и нечовечкото или понижувачкото постапување произлегува главно од разликата во интензитетот на нанесеното страдање. Намерата беше

.....
 доведе до „вакум“ во заштитата во рамките на „правниот простор“ на Конвенцијата): *Al-Skeini and Others v. United Kingdom*, пресуда на Големиот судски совет од 7 јули 2011 година, бр. 55721/07; *Hassan v. United Kingdom*, пресуда на Големиот судски совет од 16 септември 2014 година, бр. 29750/09.

- 4 *Z and Others v. United Kingdom*, пресуда на Големиот судски совет од 10 мај 2001 година, бр. 29392/95 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Osman v. United Kingdom*, пресуда на Големиот судски совет од 29 октомври 1998 година, бр. 23452/94 (клучен случај во контекст на членот 2 со принципи применливи и на членот 3); *Dorđević v. Croatia*, пресуда од 24 јули 2012 година, бр. 41526/10 (вклучена како резиме во оваа публикација); *A and Others v. United Kingdom*, пресуда на Големиот судски совет од 23 септември 1998 година, бр. 3455/05 (одбраната на „родителското телесно казнување“ во случај кога едно дете бил претепаано од неговиот очув, доведе до разгледување дали државата не успеала да ги заштити децата од забранетото постапување); *Beganović v. Croatia*, пресуда од 25 јуни 2009 година, бр. 46423/06 (вклучена како резиме во оваа публикација).

Конвенцијата преку зборот „тортура“ да припише посебна стигма за намерното и нечовечкото постапување што предизвикува многу сериозно и сурово страдање.⁵

- (б) Третманот се сметаше за „нечовечки“, бидејќи, *inter alia*, тој беше таков со предумисла, се применуваше со часови во еден континуиран период и предизвикуваше било стварна телесна повреда или интензивно физичко или душевно страдање.⁶
- (в) (в) Се смета дека третманот е „понижувачки“ кога тој кај неговите жртви предизвикува чувства на страв, болка и инфериорност; ако го понижува или деградира поединецот во неговите сопствени очи или во очите на другиот; ако го скрши физичкиот или психолошкиот отпор на лицето или ако го тера лицето да дејствува против неговата волја или совест; или ако покажува недостаток на почитување за и го намалува на човековото достоинство.⁷

Сепак, важно е да се напомене дека **третманот што спаѓа во некоја од овие категории ќе доведе до наод за повреда на членот 3.**

И **физичкото и психичкото страдање** можат да претставуваат забрането постапување. Заканата од такво постапување, под услов истата да биде доволно реална и непосредна, може исто така да го наруши членот 3.⁸

5 *Ireland v. United Kingdom*, пресуда од 18 јануари 1978 година, бр. 5310/71 (вклучена како резиме во оваа публикација)..

6 *Gutsanovi v. Bulgaria*, пресуда од 15 октомври 2013 година, бр. 34529/10 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Beganović v. Croatia*, пресуда од 25 јуни 2009 година, бр. 46423/06 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Jalloh v. Germany*, пресуда на Големиот судски совет од 11 јули 2006 година, бр. 54810/00 (вклучена како резиме во оваа публикација).

7 *Stanev v. Bulgaria*, пресуда на Големиот судски совет од 17 јануари 2012 година, бр. 36760/06; *Svinarenko and Slyadnev v. Russia*, пресуда на Големиот судски совет од 17 јули 2014 година, бр. 32541/08; *Labita v. Italy*, пресуда на Големиот судски совет од 5 април 2000 година, бр. 26772/95; *Jalloh v. Germany*, пресуда на Големиот судски совет од 11 јули 2006 година, бр. 54810/00 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Beganović v. Croatia*, пресуда од 25 јуни 2009 година, бр. 46423/06 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Krsmanović v. Serbia*, пресуда од 19 декември 2017 година, бр. 19796/14 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Gutsanovi v. Bulgaria*, пресуда од 15 октомври 2013 година, бр. 34529/10 (вклучена како резиме во оваа публикација).

8 *Gäfgen v. Germany*, пресуда на Големиот судски совет од 1 јуни 2010 година, бр. 22978/05 (вклучена како резиме во оваа публикација).

Потребно е **минимално ниво на суровост** за третманот да потпадне во опсегот на членот 3. Проценката на овој минимум зависи од сите околности на случајот, вклучувајќи ги следните фактори:⁹

- (а) времетраење на третманот;
- (б) неговите физички или ментални ефекти;
- (в) полот, возраста и здравствената состојба на жртвата;
- (г) целта за која бил нанесен третманот и намерата или мотивацијата зад него;
- (д) контекстот, како што е атмосферата на зголемена тензија и емоции;
- (ѓ) дали бил систематски;
- (е) дали државата можела да преземе алтернативно дејствие за да постигне некоја легитимна цел (на пример, да изврши апсење).

Фокусот на Судот сè повеќе се однесува на тоа дали државите одржуваат **прифатливи стандарди на однесување**.¹⁰ Субјективното влијание врз поединецот и целта на третманот, иако се релевантни, нема да бидат детерминирачки.¹¹

Државите треба да бидат водени од вистински примери на третман за кои во минатото беше било констатирано дека го повредиле членот 3. Сепак, ако претходниот наод се однесува на тоа дека не била сторена повреда нема да исклучи наоѓање на повреда во иднина. Конвенцијата е **жив инструмент. Растечки високиот стандард** кој се бара во областа на заштитата на човековите права неизбежно изискува поголема цврстина во оценувањето на прекршувањата на фундаменталните вредности на демократските општества.¹²

Судот сè повеќе е под влијание на прогресивните промени што се случуваат во државите-договорнички.¹³ Европскиот комитет за спречување на тортурата и нечовечкото или понижувачко постапување или казнување (КСТ)¹⁴ претставува

9 *Ireland v. United Kingdom*, пресуда од 18 јануари 1978 година, бр. 5310/71 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Gäfgen v. Germany*, пресуда на Големiot судски совет од 1 јуни 2010 година, бр. 22978/05 (вклучена како резиме во оваа публикација).

10 *Fedotov v. Russia*, пресуда на Големiot судски совет од 25 октомври 2005 година, бр. 5140/02.

11 *V.C. v. Slovakia*, пресуда од 8 ноември 2011 година, бр. 18968/07 (вклучена како резиме во оваа публикација).

12 *Selmouni v. France*, пресуда на Големiot судски совет од 28 јули 1999 година, бр. 25803/94.

13 *M.C. v. Bulgaria*, пресуда од 4 декември 2003 година, бр. 39272/98 (вклучена како резиме во оваа публикација).

14 КСТ е основана врз основа на Европската конвенција за спречување на тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување од 1987 година. На КСТ ѝ е дозволено да посетува места на лишување од слобода во државите на Советот на Европа и да составува извештаи за наодите и препораките кои ќе бидат испратени до засегнатите држави. Членовите на КСТ се независни и непристрасни.

организација која е влијателна во промовирање на приближувањето на стандардите за неприфатлив третман, во околности на лишување од слобода низ целиот свет.

Утврдувањето на фактите е задача на домашните судови. Иако Европскиот суд не е обврзан со овие наоди, тој ќе отстапи од усвојувањето на овие наоди само при постоење на убедливи причини.¹⁵ **Карактеризацијата во законот** што треба да се примени на тие факти, вклучувајќи го и прашањето дали фактите откриваат повреда, е за Европскиот суд и таа не е врзана со карактеризацијата на апликантот.¹⁶

Стандард на докажување при проценката дали постои повреда е стандардот „над основано сомнение“.¹⁷ За да се направи оваа проценка, Судот ќе го испита целокупниот материјал пред него, ќе ја процени неговата релевантност, ќе ги идентификува празнините во материјалите и ќе ја разгледа релевантноста на какви било такви празнини.

Судот, кога е тоа соодветно, може да извлече **заклучоци** од таквите факти и пропусти и да дојде до наоди за повреда врз основа на тие заклучоци.¹⁸ Ова се неколку примери во кои може да се повлечат негативни заклучоци против државата:

- (а) неподнесување на релевантни документи или неповикување на релевантни сведоци;¹⁹
- (б) пропуштање да се одговори на наводите за насилство врз затвореник;²⁰
- (в) недозволување затвореникот да биде испрашан од страна на независни медицински експерти или од неговиот адвокат.²¹

15 *Căţgen v. Germany*, пресуда на Големiot судски совет од 1 јуни 2010 година, бр. 22978/05 (вклучена како резиме во оваа публикација).

16 *Bălşan v. Romania*, пресуда од 23 мај 2017 година, бр. 49645/09 (вклучена како резиме во оваа публикација).

17 *Grimailous v. Latvia*, пресуда од 25 јуни 2013 година, бр. 6087/03 (вклучена како резиме во оваа публикација). Ова не мора нужно да ги отсликува сличните тестови во домашното право.

18 *Grimailous v. Latvia*, пресуда од 25 јуни 2013 година, бр. 6087/03 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Ireland v. United Kingdom*, пресуда од 18 јануари 1978 година, бр. 5310/71 (вклучена како резиме во оваа публикација)..

19 *Aydin v. Turkey*, пресуда на Големiot судски совет од 25 септември 1997 година, бр. 23178/94.

20 *Karabet and Others v. Ukraine*, пресуда од 17 јануари 2013 година, бр. 38906/07 и 52025/07.

21 *Amirov v. Russia*, пресуда од 27 ноември 2014 година, бр. 51857/13.

(3) Материјална обврска.

(а) Третман на лицата под контрола на државата.

Од страна на Европскиот суд беа разгледани голем број случаи поврзани со малтретирање на лица под **контрола** на државата. Ова вклучува, но не е ограничено на, лица кои:

- (а) се во процес да бидат уапсени или кои биле уапсени;
- (б) се испрашувани од државни детективи, обвинители, полициски или безбедносни сили;
- (в) се држени во притвор во очекување на кривично судење;
- г) се затворени по изречена осуда;
- (д) се задржани во имиграциски притвор.
- (ѓ) се чуваат или се згрижени во установа за медицински третман; 22
- (е) се држат или се згрижени во дом за деца или дом за згрижување управуван од страна на државата.

Какво било прибегнување кон физичка сила против лице кое не е направено строго неопходно со оглед на сопственото однесување на тоа лице го намалува достоинството. Ако го достигне прагот на суровост, тоа е во принцип прекршување на членот 3.

Барањата за кривична истрага и непобитните потешкотии во борбата против криминалот не ја ограничуваат заштитата што треба да се обезбеди во однос на физичкиот интегритет на лицата заштитени со членот 3.²³ Времето во кое едно лице е уапсено, пред формалниот притвор, е време кога ризикот од настанување на повреди е честопати највисок. Во оваа фаза, поединецот ризикува да биде приведен или задржан со физичка сила, како и да биде испрашуван. Може да се применат лисици и да се спроведе личен претрес. Методите за задржување и апсење можат да бидат спротивни на барањата на членот 3. Исто така ќе биде доведен во прашање и членот 6, правото на правично судење. **Пристапот до адвокат е од витално значење** за да не се осигура дека нема да настанат прекршувања.

22 Лицата кои се под државна контрола поради самиот факт дека имаат лошо здравје или ментална попреченост, се разликуваат од лицата кои се под државна контрола, бидејќи тие извршиле кривично дело или се осомничени дека сториле кривично дело. Меѓутоа, во двата случаи, државата има обврски според членот 3.

23 *Gutsanovi v. Bulgaria*, пресуда од 15 октомври 2013 година, бр. 34529/10 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Hajnal v. Serbia*, пресуда од 19 јуни 2012 година, бр. 36937/06 (вклучена како резиме во оваа публикација).

Која било употреба на сила во текот на апсењето мора да биде и **неопходна и пропорционална**. Примерите во кои силата би можела да биде неопходна вклучуваат случаи во кои постои причина да се верува дека засегнатото лице ќе пружи отпор на апсењето или ќе се сокрие, или ќе предизвика повреда или штета или ќе ги уништи доказите. Каква било употреба на сила мора да биде сразмерна (пропорционална). Ефектот од начинот на апсење на поединецот кај блиските членови на семејството, вклучувајќи ги и малолетните деца (кои не биле и самите уапсени) било констатирано дека претставува понижувачки третман, а со тоа и повреда на членот 3.²⁴

Во однос на кривичните истраги и судењата, постои **апсолутна забрана за употреба на какви било докази добиени со мачење или нечовечно или понижувачко постапување**.²⁵ Без таквата забрана, правата според членот 3 би немале никаква важност.

Во контекст на личниот претрес, ќе бидат релевантни фактори како што се родовите на претресувачот и на лицето што се претресува, локацијата на претресот и интрузивноста на претресот.²⁶ За лисиците и другите средства на лишување од слобода, ќе се оценува начинот на примена на ограничувањето, неговото време-траење на примената, како и неговата неопходност.²⁷

Судот признава дека контекстот на држење во **притвор го прави поединецот особено ранлив на ризикот од забрането лошо постапување**. Лишувањето од слобода создава зголемена можност за појава на такви злоупотреби.²⁸ Повторно, пристапот до правно застапување обезбедува суштинска заштитна гаранција. КСТ подвлече дека периодот кој следува веднаш по лишувањето од слобода е период кога е најголем ризикот од заплашување и физичко малтретирање. КСТ забележа особено висок ризик во полициските установи.²⁹

24 *Gutsanovi v. Bulgaria*, пресуда од 15 октомври 2013 година, бр. 34529/10 (вклучена како резиме во оваа публикација).

25 *Gäfgen v. Germany*, пресуда на Големиот судски совет од 1 јуни 2010 година, бр. 22978/05 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Tomasi v. France*, пресуда од 27 август 1992 година, бр. 12850/87.

26 *Valašinas v. Lithuania*, пресуда од 24 јули 2001 година, бр. 44558/98.

27 *Öcalan v. Turkey*, пресуда на Големиот судски совет од 12 мај 2005 година, бр. 46221/99.

28 *Hajnal v. Serbia*, пресуда од 19 јуни 2012 година, бр. 36937/06 (вклучена како резиме во оваа публикација).

29 6th General Report 1996, став 15; 9th General Report 1999, став 23.

Големиот судски совет неодамна ги реafirмираше следните принципи, кои се применуваат на случаите на лишување од слобода:³⁰

- (а) Начинот и методот на извршување на мерките против поединецот не треба да го изложуваат него или неа на вознемирување или тешкотии со интензитет што го надминува неизбежниот степен на страдање што е својствен на притворот.
- (б) Имајќи ги предвид практичните барања за затворање, здравјето и благосостојбата на поединецот треба соодветно да се обезбедат, меѓу другото, и преку обезбедување на потребното медицинско внимание и третман.
- (в) Отсуството на намера да се понижи лицето лишено од слобода претставува фактор што треба да се земе во предвид, но тој не исклучува утврдување на повреда.
- (г) Обврските од членот 3 се применуваат без оглед на финансиските или логистичките потешкотии на државата.

Судот ја истакнува важноста на превентивната улога на КСТ во следењето на условите за лишување од слобода и на стандардите што таа ги развива во тој поглед. Судот повтори дека при одлучувањето за случаите во врска со условите за лишување од слобода, тој останува внимателен кон тие стандарди.³¹

Факторите што треба да се разгледаат при оценување **на условите на лишување од слобода** вклучуваат: објекти за спиење; санитарни услови; екстремни температури; природна светлина; храна и вода; опкруженост со штетници; подложност на болести; достапност на вежбање; права за посета; медицинска нега; и прена-трупаност (под 3 квадратни метри простор за еден притвореник при сместување заедно со повеќе лица, постои силна претпоставка за постоење на повреда. Оваа претпоставка може да биде соборлива ако траењето на ваквото сместување е кратко, повремено и мало, ако тоа е проследено со доволна слобода на движење надвор од келијата, а просторот за лишување од слобода е соодветен без други отежнувачки аспекти на условите).³²

30 *Muršić v. Croatia*, пресуда на Големиот судски совет од 20 октомври 2016 година, бр. 7334/13 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Wenner v. Germany*, пресуда од 1 септември 2016 година, бр. 62303/13 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Bulatović v. Montenegro*, пресуда од 22 јули 2014 година, бр. 67320/10 (вклучена како резиме во оваа публикација).

31 *Muršić v. Croatia*, пресуда на Големиот судски совет од 20 октомври 2016 година, бр. 7334/13 (вклучена како резиме во оваа публикација).

32 *Muršić v. Croatia*, пресудата на Големиот судски совет од 20 октомври 2016 година, бр. 7334/13 (вклучена како

Ќе бидат проценети **времетраењето и кумулативниот** ефект на овие услови. **Личните карактеристики** на засегнатото лице исто така ќе бидат релевантни. Лицата со посебни потреби за мобилност можат особено да страдаат во несоодветни простори за живеење.³³ За душевно болните лица (без разлика дали тие се чуваат во кривичен или чисто медицински контекст) проценката за тоа дали условите се доволни мора да ја земат предвид нивната ранливост и нивната неможност, во некои случаи, да се жалат кохерентно или воопшто за тоа како тие се засегнати од кој било конкретен третман. Чувството на инфериорност и беспомошност, што е типично за лицата кои страдаат од ментално растројство, бара поголема будност и внимание. На пример, не е соодветно затворениците со психолошка состојба едноставно да се третираат „исто“ како и другите затвореници.³⁴

Држењето во самица не е само по себе во спротивност со членот 3. Меѓутоа, повторно ќе се смета дека се релевантни времетраењето и нужноста од затворање, здравјето на затвореникот и кој било друг третман во врска со тоа. Фактот што се тврди дека држењето во самица е за сопствена заштита на затвореникот, нема нужно да биде оправдувачки фактор.

Државата би можела да биде одговорна не само за малтретирањето извршено од државните службеници туку и од други затвореници.³⁵ Опсегот на обврската да се спречи забранетото однесување од страна на приватни лица е адресирана подолу, во делот 3 (г).

Онаму каде што настаните во прашање целосно или во голем дел се наоѓаат во рамките на ексклузивното знаење на државните органи, како што е тоа случај со лицата кои се наоѓаат во рамките на контролата на државата или кои се во притвор, ќе се појават **силни фактички претпоставки во поглед на повредите кои настанале за време на притворот**. Врз државата ќе падне товарот да обезбеди задоволително и убедливо објаснување. Без такво објаснување, државата може да биде одговорна и да се смета дека таа извршила повреда.³⁶

резиме во оваа публикација).

33 *Arutyunyan v. Russia*, пресуда од 10 јануари 2012 година, бр. 48977/09.

34 *Dybeku v. Albania*, пресуда од 18 декември 2007 година, бр. 41153/06.

35 *Rodić and Others v. Bosnia and Herzegovina*, пресуда од 27 мај 2008 година, бр. 22893/05 (вклучена како резиме во оваа публикација).

36 *Hajnal v. Serbia*, пресуда од 19 јуни 2012 година, бр. 36937/06 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Tomasi v. France*, пресуда од 27 август 1992 година, бр. 12850/87; *Aksoy v. Turkey*, пресуда од 18 декември 1996 година, бр. 21987/93; *Selmouni v. France*, пресуда на Големиот судски совет од 28 јули 1999 година, бр. 25803/94.

Водењето евиденција е од исклучително значење во сите случаи во кои лицата се држат под државна контрола. **Деталниот, редовниот и точниот мониторинг и евиденција** не само што ќе го намалат ризикот од инциденти на повреди на членот 3, туку ќе овозможат и да се води сметка за какви било промени во здравјето и за какви било повреди, што ќе им помогне на државните органи.³⁷ Ова е најдобриот начин за докажување на условите во кои било држено лицето и овозможува да се спроведуваат редовни прегледи. Државите не можат да се потпрат на отсуството на регистрирани повреди за да ги побијат тврдењата за забрането постапување.³⁸ Ниту една држава не може да се потпре на невозможни, неверојостојни или неприфатливи наоди во лошо спроведената истрага.³⁹

КСТ истакна дека основните заштитни мерки што му се даваат на лицето во полициски притвор треба да бидат засилени, а работата на полициските службеници треба да биде олеснета, доколку **за секое притворено лице требало да постои единечен и сеопфатен запис за притворањето**, во кој би можеле да бидат евидентирани сите аспекти на притворот и сите дејствија преземени во однос на лицето, вклучувајќи:⁴⁰

- (б) кога поединецот бил лишен од слобода;
- (б) причините за какви било мерки преземени против поединецот;
- (в) кога на поединецот му биле соопштени неговите права и што му било соопштено;
- (г) какви било знаци на физичка повреда или душевна болест;
- (д) последен пат кога поединецот го посетил пријател, член на семејството, конзулат или адвокат;
- (ѓ) кога на поединецот му била понудена храна или вода;
- (е) кога поединецот бил испрашуван;
- (ж) кога поединецот бил пренесен или ослободен.

Поединците ќе се борат да обезбедат докази за институционален неуспехи неуспех на државните службеници. Поради тоа, Судот смета дека од државите се **бара да изготват докази за да ги побијат издржаните жалбени наводи**.⁴¹

37 *Salman v. Turkey*, пресуда на Големиот судски совет од 27 јуни 2000 година, бр. 21986/93; *Hilal Mammadov v. Azerbaijan*, пресуда од 4 февруари 2016 година, бр. 81553/12.

38 *Dedouskiy and Others v. Russia*, пресуда од 15 мај 2008 година, бр. 7178/03.

39 *Virabyan v. Armenia*, пресуда од 2 октомври 2012 година, бр. 40094/05 (Државата се обиде да ги објасни повредите на апликантот, вклучувајќи и повреден тестис, преку неговиот наведен пад).

40 2nd General Report, став 40.

41 *Ogica v. Romania*, пресуда од 27 мај 2010 година, бр. 24708/03.

Извештаите на КСТ и извештаите на другите владини и невладини организации, за општите релевантни услови на притворот, честопати се користат за да ги поткрепат наводите.⁴²

(б) Медицинска помош за лица под контрола на државата.

Државите **треба** да ја заштитат физичката и менталната благосостојба на лицата под нивна контрола кои се лишени од нивната слобода, без разлика дали тоа е поради кривичната постапка или едноставно поради тоа што поединецот е болен или нема деловна способност. Ова вклучува **обезбедување на соодветна медицинска помош**. Кога државите одлучуваат да задржат сериозно болно лице во притвор, тие треба да покажат посебна грижа за гарантирање на услови кои одговараат на посебните потреби на лицето.

Тешко е да се утврди „соодветноста“ на медицинската помош. Медицинскиот третман што се обезбедува во затворските установи треба да биде на ниво споредливо со она што државата се обврзала да му го пружи на населението во целина. Ова не значи дека на секој притвореник треба да биде загарантирано истото ниво на медицински третман што е достапно во најдобрите здравствени установи надвор од затворските објекти.⁴³ Судот задржува доволна флексибилност во дефинирањето на бараниот стандард на здравствена заштита, одлучувајќи за тоа од случај до случај. Тој стандард треба да биде „компатибилен со човековото достоинство“, но треба да ги земе предвид „практичните барања за затворање“.⁴⁴

Судот треба да утврди дали државата обезбедила **веродостојни и убедливи докази** кои покажуваат дека здравствената состојба на апликантот и соодветниот третман биле адекватно проценети и докажани и дека апликантот добил адекватна медицинска нега во притвор.⁴⁵

42 *M.S.S. v. Belgium and Greece*, пресуда на Големиот судски совет од 21 јануари 2011 година, бр. 3096/09 (вклучена како резиме во оваа публикација).

43 *Wenner v. Germany*, пресуда од 1 септември 2016 година, бр. 62303/13 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Groni v. Albania*, пресуда од 7 јули 2009 година, бр. 25336/04 (вклучена како резиме во оваа публикација).

44 *Siništaj and Others v. Montenegro*, пресуда од 24 ноември 2015 година, бр. 1451/10 (вклучени како резиме во оваа публикација).

45 *Wenner v. Germany*, пресуда од 1 септември 2016 година, бр. 62303/13 (вклучена како резиме во оваа публикација).

Државите треба да осигураат дека:⁴⁶

- (а) се води сеопфатна евиденција за здравствената состојба на притвореното лице, односно лицето лишено од слобода и за неговиот или нејзиниот третман додека се наоѓа во притвор, односно е лишено од слобода;
- (б) надзорот е редовен и систематски и вклучува сеопфатна терапевтска стратегија со цел адекватно лекување на здравствените проблеми на притвореникот или спречување на влошување;
- (в) се обезбедува соодветна нега;
- (г) не е оневозможен медицински третман ;
- (д) не е потребно одобрение од обвинителот за лекување;
- (ѓ) дијагнозата е брза и точна;
- (е) секој третман кореспондира со болеста која му е дијагностицирана на затвореникот, како што е препишан од надлежните лекари;
- (ж) создадени се потребните услови за да може да се следи препишаниот третман;
- (з) обезбеден е дополнителен совет од специјализиран медицински експерт, кога е тоа потребно, поради постоење на случај на различни лекарски мислења.

Како и затворските услови, императивни се и мониторирањето, евидентирањето и прегледот. Неуспехот да се води соодветна евиденција ќе го поткопа ефектот на секој процес на мониторирање или надзор. На пример, за лицето кое е душевно болно и кај кое постои ризик од самоубиство, ова може да доведе до повреда врз основа на погрешна медицинска нега.⁴⁷

Самиот факт дека здравствената состојба на апликантот била влошена во затвор не може самиот по себе да биде доволен за утврдување на повреда. Она што треба да се утврди е дали државата, навремено, **ја обезбедила секоја разумно достапна медицинска нега** со совесен напор за да се спречи развивањето на конкретната болест.⁴⁸

⁴⁶ *Siništaj and Others v. Montenegro*, пресуда од 24 ноември 2015 година, бр. 1451/10 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Wenner v. Germany*, пресуда од 1 септември 2016 година, бр. 62303/13 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Grori v. Albania*, пресуда од 7 јули 2009 година, бр. 25336/04 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Blokhin v. Russia*, пресуда на Големиот судски совет од 23 март 2016 година, бр. 47152/06 (вклучена како резиме во оваа публикација).

⁴⁷ *Keenan v. United Kingdom*, пресуда од 3 април 2001 година, бр. 27229/95 (вклучена како резиме во оваа публикација).

⁴⁸ *Siništaj and Others v. Montenegro*, пресуда од 24 ноември 2015 година, бр. 1451/10 (вклучена како резиме во оваа публикација).

Во поглед на **присилните медицински интервенции за терапевтски цели**:⁴⁹

- (а) наложувањето на лекарски третман без согласност на душевно болниот и деловно способниот возрасен пациент претставува вмешување кое може да го наруши правото на физички интегритет;
- (б) кога третманот е насочен кон спасување на животот на поединецот, на пример, преку присилно хранење, треба да се покаже дека постоела медицинска неопходност за тоа;
- (в) ќе биде релевантно дали насилната интервенција била наредена и спроведена од лекари, и дали засегнатото лице било ставено под медицински надзор;
- (г) начинот на спроведување на третманот не смее да го надмине минималното ниво на суровост, при што особено треба да се води сметка дали лицето доживеало сериозна физичка болка или страдање како резултат на интервенцијата;
- (д) Судот ќе разгледа дали интервенцијата имала за последица некакво влошување на здравствената состојба на лицето или истата имала долготрајни негативни последици;
- (ѓ) треба да постојат процедурални гаранции за одлуката за интервенција и истите треба да се почитуваат.

Конвенцијата во принцип не забранува прибегнување кон **присилна медицинска интервенција што ќе помогне во истрагата за прекршокот**. Како и да е, секое мешање во физичкиот интегритет на лицето кое се врши со цел да се добијат докази треба да биде предмет на ригорозен надзор. Од посебна важност се следниве фактори:⁵⁰

- (а) (а) степенот во кој присилната медицинска интервенција била неопходна за да се прибават доказите (вклучително, на пример, дали биле земен предвид други, помалку интрузивни методи за прибавување на докази);
- (б) (б) пропорционалноста на интервенцијата во однос на сериозноста на наведеното или извршеното дело;
- (в) (в) здравствените ризици за осомничениот;

публикација)

49 *V.C. v. Slovakia*, пресуда од 8 ноември 2011 година, бр. 18968/07 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Jalloh v. Germany*, пресуда на Големиот судски совет од 11 јули 2006 година, бр. 54810/00 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Neumerzhitsky v Ukraine*, пресуда од 5 април 2005 година, бр. 54825/00.

50 *Jalloh v. Germany*, пресуда на Големиот судски совет од 11 јули 2006 година, бр. 54810/00 (вклучена како резиме во оваа публикација).

- (г) (г) начинот на кој била спроведена постапката;
- (д) (д) физичката болка и душевното страдање што таа ги предизвикала;
- (ѓ) (ѓ) степенот на медицинска супервизија што се обезбедува;
- (е) (е) ефектите врз здравјето на осомничениот;
- (ж) (ж) во секој случај, интервенцијата не смее да го достигне минималното ниво на суровост што би ја довело во опсегот на членот 3.

Кога здравствената состојба на затвореникот бара болничка нега, продолженото држење, дури и во затворска болница, може само по себе може да претставува повреда.⁵¹ Треба да се разгледаат следниве три елементи:

- (а) здравствената состојба;
- (б) адекватноста на медицинската помош и нега што може да се обезбеди во притвор; и
- (в) пожелноста за задржување на мерката на лишување од слобода од аспект на здравствената состојба на апликантот.

Лицата кои не се лишени од слобода поради кривични осуди, туку затоа што се душевно болни мора да бидат сместени во **специјализирани установи со медицинска нега**. Тие се во ранлива позиција и не би можеле да се жалат на нивниот третман или да побараат помош. Тие може да бидат изложени на висок ризик од самоубиство, или несвесно можат да бидат насилни. Начинот на спроведувањето, неопходноста и траењето на сите ограничувања што се користат за да се одговори на таквото насилство ќе бидат релевантни при проценувањето дали настанала повреда. Во овој контекст, **казнувањето на таквото однесување ќе биде посебно забрането**. Третманот мора да биде од терапевтски квалитет.

Што се однесува до децата, државите мора секогаш да бидат водени од најдобрите интереси на детето. Ако државата размислува да лиши дете од неговата слобода, треба да се направи медицинска проценка за здравствената состојба на детето за да се утврди дали предложената постапка е соодветна.⁵²

(в) Враќања, протерувања, екстрадиции.

Државите имаат право да го контролираат влезот, престојот и протерувањето на странци. Меѓутоа, ова може да покрене прашање според членот 3 кога **ќе се**

⁵¹ *Aleksanyan v. Russia*, пресуда од 22 декември 2008 година, бр. 46468/06.

⁵² *Blokhin v. Russia*, пресуда на Големиот судски совет од 23 март 2016 година, бр. 47152/06 (вклучена како резиме во оваа публикација).

покажат значителни причини за да се верува дека засегнатото лице, ако биде протерано, ќе се соочи со реален ризик да биде подложено на малтретирање.

Во таков случај, членот 3 забранува протерување. Со оглед дека забраната е апсолутна, однесувањето на апликантите, колку и да е непожелно или опасно, не може да се земе предвид. Сите домашни процедури по барањата за азил, отфрлањето и жалбите, исто така, треба да ги применуваат стандардите кои осигуруваат дека се почитува забраната од членот 3.

До ова може да дојде во овие ситуации:

- (а) одбивање на влез на граница;
- (б) одбивање на барањата за азил;
- (в) одбивање на виза;
- (г) депортација по осудителни кривични пресуди;
- (д) вонсудски трансфери на лица од една држава до друга, за целите на притворање и испрашување надвор од нормалниот правен систем;
- (ѓ) екстрадиција на лице обвинето дека сторило определено кривично дело или осудено за сторено кривично дело, во друга држава заради водење на кривична постапка или изрекување на казна;
- (е) колективните протерувања од територијата или на нејзините граници *може* го повлечат членот 3 и се забранети со членот 4 од Протоколот бр. 4;
- (ж) „враќање“ на луѓе од државата (на пример, од страна на државните органи кои ги отфрлаат поединците на нивните граници или ги испраќаат назад до границите, наместо да ги обработуваат нивните барања за заштита);
- (и) ситуации на „синџирско враќање“ (барателите на азил се враќаат во трета земја, од која потоа се враќаат назад, можеби неколкупати, за да се соочат со ризик од забрането малтретирање).

Основните принципи се следни:⁵³

- (а) Проценката за постоење на вистински ризик мора да биде ригорозна. Апликантите треба да наведат докази кои можат да покажат дека постојат значителни основи за да се верува дека, доколку била спроведена мерката на која се жалат, тие би биле изложени на реален ризик да бидат подложени

⁵³ *El-Masri v. Macedonia*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2012 година, бр. 39630/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Al-Husin v. Bosnia and Herzegovina*, пресуда од 7 февруари 2012 година, бр. 3727/08 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Al-Hanchi v. Bosnia and Herzegovina*, пресуда од 15 ноември 2011 година, бр. 48205/09 (вклучени како резиме во оваа публикација); *Abdolkhani and Karimnia v. Turkey*, пресуда од 22 септември 2009 година, бр. 30471/08.

на постапување спротивно на членот 3. Кога се доставуваат такви докази, државата треба да ги отстрани сите сомнежи за тоа.

- (б) Судот ќе го процени сиот материјал кој му е ставен на располагање или, доколку е потребно, материјалот прибавен по негова иницијатива (*proprio motu*). Тој ќе го стори тоа посебно кога апликантот или третата страна ќе даде образложени причини кои фрлаат сомнеж врз точноста на информациите на кои се повикува државата.⁵⁴ Проценката од страна на државата мора да биде соодветна и доволно поткрепена со домашни материјали, како што се националните извештаи за земјата, како и материјалите што потекнуваат од други веродостојни и објективни извори, како што се други договорни или вондоговорни држави, агенции на ОН и реномирани невладини организации.
- (в) Доколку апликантот сè уште не е протеран во моментот кога Европскиот суд го разгледува случајот, релевантно време на проценка ќе биде времето во кое се одвива постапката пред Европскиот суд. Се бара целосна и ех пипс проценка, бидејќи ситуацијата во земјата на упатување (дестинација) би можела да се промени со текот на времето. Додека историската позиција е од одреден интерес (бидејќи може да ја осветли моменталната ситуација и нејзината евентуална еволуција), одлучувачки се сегашните услови. Оттука, исто така е неопходно да се разгледаат информациите што се појавиле по конечната одлука на домашните власти.
- (г) Доколку веќе се случило протерување, постоењето на ризикот мора првенствено да се оценува *ex tunc* во врска со оние факти кои биле познати, за кои се сметало дека се познати или кои требало да ѝ бидат познати на државата во времето на депортирацијата. Судот, исто така, ќе ги земе предвид информациите што ќе се појават после екстрадицијата или депортацијата.

Судот признава дека дипломатските белешки се стандардни средства за државите кои протеруваат поединци (вообичаените примери се однесуваат на ситуации кога лицето е осудено за кривични дела за тероризам), како и за поединци кои се протеруваат, да добијат гаранции дека државата што го прима лицето нема да се впушти во забрането постапување против тоа лице. Во секој случај, Судот ќе го процени квалитетот на гаранцијата за да утврди дали државата може да се потпре врз неа (или онаму каде што поединецот е веќе протеран или екстрадиран, државата

⁵⁴ Според членот 36 од Конвенцијата, Судот може да го покани кое било засегнато лице кое не е апликант да поднесе писмени коментари или да учествува на расправите.

требала да се потпре врз неа). Судот ќе разгледа дали државата на приемот има долга историја на почитување на демократијата, човековите права и владеењето на правото, како и дали постои историја на придржување кон гаранциите.⁵⁵

Ситуациите кои вклучуваат **отстранување на сериозно болен човек**, исто така, може да го опфатат и членот 3. Државите не се должни да ги ублажат нееднаквостите во обезбедувањето на здравствени услуги со државите на прием. Фокусот е ставен на тоа дали државата врши дејствие што ќе резултира со изложување на лицето на ризик од третман забранет со членот 3.

Ова значи дека повреда може да се најде тогаш кога може да се покажат суштествени причини за да се верува дека лицето се наоѓа во непосреден ризик да умре ако биде отстрането или ако не во непосреден ризик од смрт, дека тоа ќе се соочи со реален ризик да биде изложено на сериозно, брзо, неповратно назадување во неговата здравствена состојба, што има за последица интензивно страдање или значително намалување на очекуваното траење на живототот, поради отсуство на соодветен третман во земјата на прием или недостиг на пристап до таков третман.⁵⁶

Следниве принципи ќе бидат релевантни во случаите на отстранување на сериозно болен човек:⁵⁷

- (а) Примарната одговорност за спроведување на Конвенцијата е на националните власти, од кои се бара да ги испитаат стравовите на апликантот и да ги проценат ризиците со кои тој се соочува при отстранувањето. Судот е супсидијарен во однос на националните системи. Обврската на органите е исполнета првенствено преку соодветни постапки што овозможуваат да се спроведе таквото испитување.
- (б) Апликантите треба да достават докази што можат да покажат дека постојат суштествени причини да се верува дека тие ќе бидат изложени на вистински ризик од третман забранет со членот 3.

55 *Rapo v. Albania*, пресуда од 25 септември 2012 година, бр. 58555/10; *Othman (Abu Qatada) v. United Kingdom*, пресуда од 17 јануари 2012 година, бр. 8139/09; *Chahal v. United Kingdom*, пресуда на Големиот судски совет од 15 ноември 1996 година, бр. 22414/93.

56 *Paposhvili v. Belgium*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2016 година, бр. 41738/10 (вклучена како резиме во оваа публикација).

57 *Paposhvili v. Belgium*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2016 година, бр. 41738/10 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Othman (Abu Qatada) v. United Kingdom*, пресуда од 17 јануари 2012 година, бр. 8139/09.

- (в) Државата ќе треба да ги отфрли сите сомнежи покренати од ваквите докази. Наводниот ризик мора да биде подложен на внимателно испитување (надзор).
- (г) Државата мора да ги земе предвид предвидливите последици од отстранувањето на лицето во светлина на општата состојба во државата на прием и личните околности на поединецот.
- (д) Државата треба да ги земе предвид општите извори, како што се извештаите на СЗО или реномирани невладини организации.
- (ѓ) Државата треба да ги земе предвид медицинските извештаи за апликантот.
- (е) Кога постојат сериозни сомнежи за влијанието на отстранувањето на лицето, државата што го враќа мора да прибави индивидуални и доволни и сигурни гаранции од државата на прием како предуслов за отстранувањето дека соодветниот третман ќе биде достапен, така што поединецот нема да се најде себеси во ситуација спротивна на членот 3.
- (ж) Фактот дека земјата на прием е друга држава-договорничка на Конвенцијата, а апликантот би можел да поведе постапка таму, не е одлучувачки. Државите што враќаат не се изземени од нивната обврска за спречување.

(д) Позитивна обврска за спречување на малтретирање од страна на приватни лица

За да се настане позитивна обврска кога постапувањето на кое се жали апликантот било извршено од приватно лице, а не од агент на државата, мора да се утврди дека државата **во времето на инцидентот знаела или требала да знае за вистинскиот и непосреден ризик од лош третман** на идентификуваниот поединец или поединци со кривичните дела на трето лице и дека државата **не презела мерки во рамките на нејзините овластувања кои, разумно оценето, можеле да се очекуваат за да се избегне тој ризик.**⁵⁸ Тестот не се однесува на „но-за“.⁵⁹

⁵⁸ *Bălșan v. Romania*, пресуда од 23 мај 2017 година, бр. 49645/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Dorđević v. Croatia*, пресуда од 24 јули 2012 година, бр. 41526/10 (вклучена како резиме во оваа публикација); *M. and M. v. Croatia*, пресуда од 3 септември 2015 година, бр. 10161/13 (вклучена како резиме во оваа публикација); *E. and Others v. United Kingdom*, пресуда од 26 ноември 2002 година, бр. 33218/96; *Mastromatteo v. Italy*, пресуда на Големиот судски совет од 24 октомври 2002 година, бр. 37703/97.

⁵⁹ *O'Keeffe v. Ireland*, пресуда на Големиот Судски Совет од 28 јануари 2014 година, бр. 35810/09

Обемот на позитивните обврски на државата може да се разликува во случаите кога третманот е нанесен преку вклучување на државни службеници и случаите каде што насилството е нанесено од страна на приватни лица.⁶⁰

Државата преку нејзиниот правен систем не може да гарантира дека забранетиот третман никогаш нема да биде нанесен. Државата, исто така, не може да гарантира дека ако биде направено малтретирање, кривичната постапка треба да доведе до одредена санкција. Напротив, ќе биде констатирана повреда тогаш кога домашниот правен систем, особено кривичното право, не обезбедува **практична и ефикасна заштита** на правата од членот 3.⁶¹

Штом Судот ќе утврди дека степенот на суровоста на насилството нанесено од страна на приватни лица ја привлекува заштитата од членот 3, јасно е дека ефектот што овој член го бара се состои во имплементација на соодветни кривично-правни механизми. Ова треба да биде поддржано со закони и машинерија за спроведување на законите заради спречување, сузбивање и казнување на прекршувањата на таквите одредби.

Судот од време на време ја потврди и посебната ранливост на одредени групи во општеството, како и потребата за поактивна вклученост на државата во нивната заштита. Такви се следниве примери:

- (а) **Деца и лица со телесна или ментална попреченост.**⁶² Судот забележа дека Комитетот на ОН за правата на детето нагласи дека треба да се воведат серија мерки за да децата се заштитат од сите форми на насилство, кои мерки вклучуваат превенција, обесштетување и репарација.⁶³ Советот на Европа, исто така, утврди Препорака за интегрирани национални стратегии за заштита на децата од насилство.⁶⁴

.....
(вклучени вклучена како резиме во оваа публикација).

60 *Beganović v. Croatia*, пресуда од 25 јуни 2009 година, бр. 46423/06 (вклучена како резиме во оваа публикација).

61 *Beganović v. Croatia*, пресуда од 25 јуни 2009 година, бр. 46423/06 (вклучена како резиме во оваа публикација).

62 *Đorđević v. Croatia*, пресуда од 24 јули 2012 година, бр. 41526/10 (вклучена како резиме во оваа публикација); *O'Keeffe v. Ireland*, пресуда на Големият судски совет од 28 јануари 2014 година, бр. 35810/09 (вклучена како резиме во оваа публикација).

63 *C.A.S. and C.S. v. Romania*, пресуда од 20 март 2012 година, бр. 26692/05 (вклучена како резиме во оваа публикација).

64 *M. and M. v. Croatia*, пресуда од 3 септември 2015 година, бр. 10161/13 (вклучена како резиме во оваа публикација); *A and Others v. United Kingdom*, пресуда на Големият судски совет од 23 септември 1998 година, бр. 3455/05; *Bevacqua and S. v. Bulgaria*, пресуда од 12 јуни 2008 година, бр. 71127/01.

- (б) **Религиозни малцинства**⁶⁵ Третманот на религиозно мотивираното насилство и бруталноста на еднакво рамниште како и случаите кои немаат таква конотација ќе ја игнорираат специфичната природа на делата кои се особено деструктивни за основните права. Припадниците на верските малцинства, исто така, можат да се соочат со дискриминација при полициското испитување на нивните наводи, која се манифестира во скепса или во неосновани претпоставки.
- (в) **Жртви на семејно насилство.** Државите имаат позитивна обврска да воспостават и ефикасно да применуваат систем кој ги казнува сите форми на семејно насилство и обезбедува заштитни гаранции за жртвите.⁶⁶ Судот ќе испита дали властите доволно ги земале во предвид начелата што произлегуваат од нејзините пресуди за слични прашања, дури и кога тие се однесуваат на други држави. При толкувањето на одредбите од Конвенцијата и на обемот на обврските на државата во конкретни случаи, Судот ќе бара каков било консензус и заеднички вредности кои произлегуваат од практиките на европските држави и специјализираните меѓународни инструменти како што се Конвенцијата за елиминација на дискриминацијата против жените, како и да се обрне внимание на еволуцијата на нормите и принципите во меѓународното право преку други настани, како што е Конвенцијата Белем до Пара која конкретно ги поставува должностите на државите во искоренувањето на родовото насилство. Сепак, улогата на Судот не е да ги замени националните власти и да избере на нивно место од широк спектар на можни мерки што може да се преземат за да се обезбеди усогласеност со позитивната обврска.⁶⁷
- (г) **Баратели на азил и лица што се наоѓаат во имиграционен притвор.** Државите не успеаја да направат соодветни одредби за основните потреби на барателите на азил кои можат да бидат без семејна или пријателска поддршка и да не можат да добијат работа. Во крајна линија, и објектите

65 *Milanovic v. Serbia*, пресуда од 14 декември 2010 година, бр. 44614/07 (вклучена како резиме во оваа публикација).

66 *M. and M. v. Croatia*, пресуда од 3 септември 2015 година, бр. 10161/13 (вклучена како резиме во оваа публикација); *A and Others v. United Kingdom*, пресуда на Големиот судски совет од 23 септември 1998 година, бр. 3455/05; *Bevacqua and S. v. Bulgaria*, пресуда од 12 јуни 2008 година, бр. 71127/01; *Bălșan v. Romania*, пресуда од 23 мај 2017 година, бр. 49645/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Opuz v. Turkey*, пресуда од 9 јуни 2009 година, бр. 33401/02 (вклучена како резиме во оваа публикација).

67 *Opuz v. Turkey*, 9 јуни 2009 (вклучен како резиме во оваа публикација).

дизајнирани да бидат привремени држеле одделни лица во еден подолг временски период.⁶⁸

(4) Процедурална обврска

Членот 3 по природа им наметнува **процедурална обврска на државите делотворно да ги испитаат инцидентите на наводно лошо постапување**. Оваа обврска е исклучително важна. Без него, суштинската, материјална обврска да се забрани тортура или нечовечко или понижувачко постапување би била не-ефикасна. Забранетото однесување ќе остане скриено, а државите, всушност, би можеле да дејствуваат без да бидат казнети за тоа.⁶⁹

Обврската за истрага не е обврска за резултат, туку обврска за средства. Не секоја истрага неопходно треба да заклучи дека верзијата на настаните на апликантот е точна. Меѓутоа, таа треба **да биде во состојба да доведе до утврдување на фактите**, а ако тврдењата се докаже дека се вистинити, да доведе до **идентификација и казнување на одговорните**.⁷⁰

Наводите за лошо постапување можат да се појават и таму каде што имало медицинска небрежност. Во таа смисла, обврската да се воспостави ефективен судски систем може да биде задоволена ако правниот систем им нуди на жртвите граѓански правен лек што овозможува да се утврди каква било одговорност на засегнатите лекари и да се добие соодветно обесштетување по пат на парница, како што е надоместот на штета.⁷¹

Обврската за истрага се однесува како на наводното лошо постапување од страна на приватни лица, така и од страна на државата.⁷²

68 *M.S.S. v. Belgium and Greece*, пресуда на Големиот судски совет од 21 јануари 2011 година, бр. 30696/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Rahimi v. Greece*, пресуда од 5 април 2011 година, бр. 8687/08; *Kaja v. Greece*, пресуда од 27 јули 2006 година, бр. 32927/03; *Shchebet v. Russia*, пресуда од 12 јуни 2008 година, бр. 16074/07.

69 *El-Masri v. Macedonia*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2012 година, бр. 39630/09 (вклучена како резиме во оваа публикација). Процедуралните гаранции што се бараат според член 2, правото на живот, се исто така применливи и во однос на членот 3.

70 *Grimailous v. Latvia*, пресуда од 25 јуни 2013 година, бр. 6087/03 (вклучена како резиме во оваа публикација).

71 *V.C. v. Slovakia*, пресуда од 8 ноември 2011 година, бр. 18968/07 (вклучена како резиме во оваа публикација), во контекст на членот 2, но исто така ќе се применува и врз членот 3.

72 *C.A.S. and C.S. v. Romania*, пресуда од 20 март 2012 година, бр. 26692/05 (вклучена како резиме во оваа публикација).

Спроведените истраги треба:⁷³

- (а) да претставуваат сериозен обид да се открие што се случило со поединецот;
- (б) да бидат темелни и ефективни;
- (в) да бидат во состојба да доведат до идентификација на сторителите;
- (г) да бидат во состојба да водат кон казнување на сторителите;
- (д) да бидат отворени за јавен надзор;
- (ѓ) да се одвиваат веднаш (за да се избегне губење на докази) и ажурно.

Истражителите треба да можат:⁷⁴

- (а) да ги испрашуваат сведоците и да ги изведат изјавите од сите релевантни поединци, вклучувајќи ги полициските и безбедносните сили, и владините службеници;
- (б) да имаат пристап до релевантни документи;
- (в) да ги проценат релевантните документи за вистината и конзистентноста;
- (г) ги истакнуваат празнините во информациите во документите;
- (д) да го водат редоследот на испрашување преку кое би можело да се спротивстави она што се појавува во самите документи;
- (ѓ) да бараат независни докази и експертски мислења, вклучувајќи и медицински и форензички докази и совети кои може да треба да вклучуваат темелни медицински прегледи, извештаи, фотографии и обдукции;
- (е) да спроведат истрага без непотребно одложување;
- (ж) да останат независни и непристрасни во секој поглед, вклучувајќи ја и можноста да се спротивстават на одложувањето на државните органи, вклучувајќи ја и полицијата. Не треба да постои претпоставка дека државните органи постапувале законски. Ова се однесува на недостигот на институционална поврзаност, како и на немањето независност во практична смисла. Кога државниот агент е обвинет за кривични дела поврзани со малтретирање, важно е тој или таа да биде суспендиран од

⁷³ *El-Masri v. Republic of Macedonia*, пресуда на Големiot судски совет од 13 декември 2012 година, бр. 39630/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Jasar v Macedonia*, пресуда од 15 февруари 2007 година, бр. 69908/01 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Krsmanović v. Serbia*, пресуда од 19 декември 2017 година, бр. 19796/14 (вклучена како резиме во оваа публикација).

⁷⁴ *El-Masri v. Macedonia*, пресуда на Големiot судски совет од 13 декември 2012 година, бр. 39630/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Jasar v Macedonia*, пресуда од 15 февруари 2007 година, бр. 69908/01 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Krsmanović v. Serbia*, пресуда од 19 декември 2017 година, бр. 19796/14 (вклучена како резиме во оваа публикација); *M. and M. v. Croatia*, пресуда од 3 септември 2015 година, бр. 10161/13 (вклучена како резиме во оваа публикација).

службата за време на истрагата и судењето и истиот да биде отпуштен доколку биде осуден.⁷⁵

Наводната жртва треба да може:⁷⁶

- (а) ефективно да учествува во истрагата во една или друга форма;
- (б) да има пристап до информации за истрагата;
- (в) во одредени околности, процесната обврска на државата може да се прошири на обезбедување ефективен пристап до бесплатното правно застапување;
- (г) да ги оспорува одлуките на обвинителите за категоризација на нивното постапување.

Органите треба да ја земат предвид посебно ранливата ситуација на жртвите и фактот дека луѓето кои биле подложени на сериозно малтретирање честопати ќе бидат помалку подготвени или волни или потешко ќе можат да истакнат жалбен навод.⁷⁷

Кога се изнесени наводи дека нападот бил мотивиран од расизам, властите треба да го испитаат тврдењето за расизам, како и околностите на самиот напад.⁷⁸ Кога ги испитуваат насилните инциденти за кои постои сомневање дека се предизвикани од расизам, државите мора **да ги преземат сите разумни дејствија за да утврдат дали имало расистички мотиви** и да се утврди дали чувствата на омраза или предрасуди врз основа на етничкото потекло на личноста играле улога во настаните.⁷⁹ Во пракса:

75 *El-Masri v. Macedonia*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2012 година, бр. 39630/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Jasar v. Macedonia*, пресуда од 15 февруари 2007 година, бр. 69908/01 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Savitskiy v. Ukraine*, пресуда од 26 јули 2012 година, бр. 38773/05 (недоволна независност и непристрасност кога обвинетите полициски службеници самите ги земале изјавите од релевантните сведоци и нивното одделение ја спровело истрагата); *Cestaro v. Italy*, пресуда од 7 април 2015 година, бр. 6884/11 (вклучена како резиме во оваа публикација)

76 *El-Masri v. Macedonia*, пресуда на Големиот судски совет од 13 декември 2012 година, бр. 39630/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Jasar v. Macedonia*, пресуда од 15 февруари 2007 година, бр. 69908/01 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Bălșan v. Romania*, пресуда од 23 мај 2017 година, бр. 49645/09 (вклучена како резиме во оваа публикација); *Savitskiy v. Ukraine*, пресуда од 26 јули 2012 година, бр. 38773/05; *Macovei and others v. Romania*, 21 јуни 2007 година, бр. 5048/02.

77 *Krsmanović v. Serbia*, пресуда од 19 декември 2017 година, бр. 19796/14 (вклучена како резиме во оваа публикација).

78 *Abdu v. Bulgaria*, пресуда од 11 март 2014 година, бр. 26827/08.

79 *Škorjanec v. Croatia*, пресуда од 28 март 2017 година, бр. 25536/14 (вклучена како резиме во оваа публикација).

- (а) Обврската да се истражат евентуалните расистички призвучи е обврска на употребените средства, како обврска за преземање на сите разумни мерки, имајќи ги предвид околностите, и таа е обврска да се постигне одреден резултат.
- (б) Не само актите базирани исклучиво врз карактеристиките на жртвата може да се класифицираат како злосторства од омраза. Сторителите може да имаат мешани мотиви под влијание на пристрасниот став кон групата на која ѝ припаѓа жртвата или за која се смета дека тој нејзе ѝ припаѓа.
- (в) На властите им припаѓа обврската да бараат можна врска меѓу расистичките ставови и одреден чин на насилство.
- (г) Актот може да се заснова врз фактичките или перцепираните лични карактеристики на жртвата или фактичката или претпоставената здруженост или поврзаност со друго лице кое всушност ги поседува или за кое се претпоставува дека ги поседува тие карактеристики.

Државите треба да осигураат дека домашните правни системи содржат соодветни структури за да овозможат таква истрага. Релевантни ќе бидат и административните практики, без разлика дали тие го одразуваат применливото законодавство. Државите треба да ги постават следните прашања:

- (а) Дали различните гранки на државата соработуваат како што се бара?
- (б) Дали тие ја разбираат суштинската заштита од членот 3?
- (в) Дали е направено соодветно откривање?
- (г) Дали сторителите се јавно објавени?
- (д) Дали постои соодветна обука во сите фази на истрагата, апсењето, осудувањето и казнувањето - од детективи и полициски службеници, па сè до апелационите судии?

Релевантна ќе биде и соодветноста **на казните според кривичното право**. По-благите казни за сторителите може да покажат недостаток на ефективност на истрагата и судењето, поради отсуство на одвраќачко дејство.⁸⁰ Строгите временски ограничувања, исто така, може да доведат до процедурално прекршување.⁸¹

Членот 13 од Конвенцијата го предвидува правото на **ефективен правен лек**. Заради прекршување на членот 3, фокусот е на задоволување на процедуралната обврска. По констатирањето на повредата, ќе биде неопходно плаќање на

80 *Zontul v. Greece*, пресуда од 17 јануари 2012 година, бр. 12294/07 (било констатирано дека шестмесечната казна за граничен чувар кој измачувал барател на азил е непропорционално блага).

81 *Begonović v. Croatia*, пресуда од 25 јуни 2009 година, бр. 46423/06 (вклучена како резиме во оваа публикација).

надоместок на жртвата,⁸² но тоа не е доволен одговор. Во спротивно, државите едноставно би можеле да „платат“ за мачењето, односно тортурата. Така, забраната од членот 3, и покрај нејзиното фундаментално значење, би била неефикасна.

Кога лицето обвинето за криминална активност е испрашувано користејќи метод забранет со членот 3, и каде што резултатите од ваквото испитување би можело да се каже дека беа довеле до неповолности за него или неа, Судот разгледуваше дали се соодветни други видови на надомест. Судот не исклучи дека државата треба да се осврне и на континуираното влијание на забранетото постапување и да го адресира исклучувањето на доказите добиени со таквото постапување.⁸³

(5) Заклучни забелешки.

Забраната на тортура е една од фундаменталните вредности на демократските општества. Неопходно е државите да ја исполнат нивната обврска опфатена со Конвенцијата за обука на детективите, полициските службеници, безбедносните сили, адвокатите, судиите од сите нивоа, затворските службеници, комисиите за условен отпуст, институциите за социјална заштита, здравствените работници, службениците за имиграција и граничните служби.

Секоја држава која тврди дека го почитува и штити владеењето на правото треба да ги исполни материјалните обврски што забрануваат и спречуваат малтретирање и лошо постапување. Процедуралната обврска не е помалку важна. Без соодветни истраги, доказите за повреди ќе останат закопани. Без идентификација и казнување на сторителите, злоупотребите ќе продолжат.

Следува избор на резимеа на случаи од Европскиот суд за човекови права во насока на понатамошно илустрирање и елаборирање на прашањата дискутирани во овој наратив.

82 *Cestaro v. Italy*, пресуда од 7 април 2015 година, бр. 6884/11 (вклучена како резиме во оваа публикација).

83 *Cäifgen v. Germany*, пресуда на Големиот судски совет од 1 јуни 2010 година, бр. 22978/05 (вклучена како резиме во оваа публикација).

Резимеа на случаи по членот 3

Не постои ризик од лошо постапување во спротивност со членот 3 доколку странски муџахедин е депортиран во Тунис

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ НА АЛ ХАНЧИ [AL HANCHI] против БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

(Апликација бр. 48205/09)

15 ноември 2011

1. Основни факти

Апликантот Амар Ал Ханчи бил туниски државјанин роден во 1965 година. Тој пристигнал во Босна и Херцеговина за време на војната во периодот 1992-1995 год. и им се придружил на странските муџахедини: муџахединското движење е муслиманско движење кое тврди дека води џихад или света војна. Додека поседувал лажни документи, г-дин Ал Ханчи добил и лична карта во 1995 година. Подоцна се оженил со државјанка на Босна и Херцеговина во 1997 година. Двојката имала две деца, родени во 1998 и 2000 година.

Во април 2009 година, властите утврдиле дека г-дин Ал Ханчи бил илегален имигрант. Во мај 2009 година, потпирајќи се на тајни разузнавачки извештаи, било одлучено дека г-дин Ал Ханчи претставува закана за националната безбедност. Следствено на тоа, бил издан налог за негова депортација и му било забранет влез во земјата во наредните пет години.

Во јули 2009 година, г-дин Ал Ханчи поднел барање за азил тврдејќи дека ќе се соочи со третман спротивен на член 3 доколку се врати во Тунис. Неговото барање било одбиено и во декември 2009 година му бил доставен налог за протерување од земјата.

2. Одлука на Судот

Поради неговата инволвираност со странските муџахедини, г-дин Ал Ханчи се жалел дека неговото протерување од земјата, односно враќање во Тунис би го изложило на третман спротивен на член 3. Г-дин Ал Ханчи понатаму се жалел на кршење на членовите 5 и 8 поради тоа што неговиот притвор во очекување на депортација бил нелегален и поради распаѓањето на неговото семејство до што би довела депортацијата.

Член 3

При разгледувањето на тврдењата на апликантот во врска со членот 3, Судот се осврна на наодите на Парламентарното собрание на Советот на Европа и на специјалните известувачи на ОН: според овие наоди може да се утврди дека во Тунис се прават чекори за придвижување на земјата кон демократски систем на владеење. Судот особено се осврна на делови од извештаите во кои се наведува дека: (а) им била дадена амнестија на сите политички затвореници; (б) дошло до распуштање на Службата за државна безбедност; и (в) биле отпуштени или кривично гонети одредени високи функционери заради кршење на човековите права во минатото. Со оглед на овие наоди, Судот сметаше дека иако во Тунис се уште се пријавуват случаи на постапување спротивно на член 3, тоа се сепак спорадични инциденти. Поконкретно, немаше показатели дека по промената на режимот исламистите се група која претставува мета на систематски напади.

Судот, исто така, сметаше дека Тунис пристапил кон Факултативниот протокол на Конвенцијата на ООН против мачење, а исто така го усвоил Факултативниот протокол на Меѓународниот пакт за граѓански и политички права. Оттаму, земјата законски ја признава надлежноста на Комитетот за човекови права на ОН за со-слушување на поединечни случаи на наводно лошо постапување (злоставување). Според дадените околности, Судот сметал дека постои определба на туниските власти да ја искоренат културата на насилство и неказнување која преовладувала за време на поранешниот режим. Така, Судот заклучил дека не постои ризик од постапување сп г-дин Ал Ханчи спротивно на членот 3 доколку тој биде депортиран во Тунис.

Член 5, 6 и 8

Судот ги отфрли преостанатите жалби на г-дин Ал Ханчи.

Судот утврди дека г-дин Ал Ханчи бил притворен со цел да биде депортиран во потполна согласност со домашните закони, во соодветни услови, а не од произволни причини. Оттука, не постои повреда на член 5.

Во однос на наводната неправедност на постапката за депортација, Судот потсети дека одлуките во врска со влезот, престојот и депортацијата на странци не се штитат според член 6, бидејќи тие не вклучуваат утврдување на граѓански права и обврски.

Конечно, во однос на жалбата на г-дин Ал Ханчи според членот 8, Судот забележа дека жалбата до Уставниот суд на Босна и Херцеговина е, во принцип, ефективен

правен лек согласно Конвенцијата. Имајќи предвид дека по жалбата на г-дин Ал Ханчи тој суд се уште одлучува и дека Конвенцијата не бара од апликантите кои се жалат на својата депортација според член 8 да имаат пристап до правен лек со автоматско суспензивно дејство (за разлика од таквите жалби според член 3), неговата жалба според член 8 била преуранета.

Депортацијата на странец-муџахедин во Сирија би го повредила членот 3 со оглед дека постоел ризик од лошо постапување, а арбитрерното лишување од слобода пред постапката за депортација го повредила членот 5

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ AL HUSIN [АЛ ХУСИН] против БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

(Апликација бр. 3727/08)

7 февруари 2012

1. Главни факти

Апликантот, Ал Хусин, бил роден во Сирија, пред да се пресели во тогашната Социјалистичка Федеративна Република Југославија за да студира во 1983. Во 1993, апликантот сретнал бегалка од Босна и Херцеговина во Хрватска, со којашто се оженил и имал три деца заедно со неа. Сите тие имале босанско државјанство и живееле во Босна и Херцеговина во времето на донесувањето на оваа пресуда.

Во текот на војната во Босна и Херцеговина од 1992-1995, г. Ал Хусин се придружил на единицата за странски муџахедини којашто имала за цел да ги поддржи босанските муслимани во нивната воена битка. Сепак, не е јасно колку долго г. Хусин бил член на Ел Муџахедин, којашто била специјална единица внатре во силите на локалната Армија на Република Босна и Херцеговина кои биле главно составени од странски борци- муџахедини. Сепак, подоцна локалците ги надминале по бројност странските борци во единицата. Исто така, не е јасно кога г. Ал Хусин се здобил со босанско државјанство, но се смета дека тоа било помеѓу 1992 и 1994. Во 2001 и 2007 година релевантниот управен орган ги поништил решенијата за натурализација од 1992 и 1994 година, наведувајќи дека апликантот го стекнал државјанството на БиХ по пат на измамничко однесување, давање лажни информации, и прикривање на релевантни факти. Како резултат на тоа, апликантот станал незаконски жител на БиХ.

Г. Ал Хусин поднел барања за дозвола за престој, но сите тие биле одбивани од Службата за странци врз основа на доверливи разузнавачки извештаи, кои наведувале дека апликантот претставувал закана по националната безбедност. По секое одбивање на неговото барање, нему му бил одредуван период од петнаесет дена за доброволно напуштање на земјата.

На 1 јуни 2007 година г. Ал Хусин побарал азил. Тој навел дека од страна на сириските власти би бил перцепиран како член на одметнатото „Муслиманско

братство“ или како исламист. Тој тврдел дека сириските власти биле свесни за неговите активности во БиХ и дека тие наводно ги беа испрашувале неговиот татко и браќа во врска со тоа, а еден од неговите браќа бил девет месеци држен во притвор бидејќи тој одбил да го шпионира. Г. Ал Хусин тврдел и дека со оглед на политичката ситуација и ситуацијата со човековите права во Сирија неговата депортација би го ставила на ризик да биде подложен на лошо постапување, па барал азил врз оваа основа како и врз основа на неговото право на почитување на приватниот и семејниот живот, наведувајќи дека депортацијата би го отстргнала настрана од неговата сопруга и децата. На 8 август 2007 година Службата за азил го одбила неговото барање за азил и на апликантот му бил даден период од петнаесет дена за доброволно напуштање, притоа наведувајќи дека тој не се соочил со стварен ризик да биде подложен на лошо постапување. Одлуката била потврдена од страна на Државниот суд, но сепак, Уставниот суд го вратил решението во делот што се однесувал на неговото тврдење за семеен живот на повторно одлучување и истакнал дека апликантот не треба да биде депортиран додека предметот чека да биде решен. Неговото барање било одбиено од Државниот суд и вратено на повторно одлучување на Службата за странци. Во 2009 година Службата за странци го одбила барањето за дозвола за престој и му одредила на апликантот период за доброволно заминување од петнаесет дена. Решението било потврдено и од Министерството за безбедност и од Државниот суд. Апликантот поднел уставна жалба против ова решение по која сè уште не беше одлучено во времето на оваа пресуда.

На 6 октомври 2008 година Службата за странци го сместила г. Ал Хусин во имиграциски центар од безбедносни причини, што беше потврдено и од Државниот и од Уставниот суд. На 1 февруари 2011 година Службата за странци издала решение за депортација, со што му се забранува на г. Ал Хусин повторно да влезе во земјата во период од пет години. Во 2011 година Министерството за безбедност и Државниот суд го потврдиле ова решение. Сепак, исто така во 2011 година согласно правилото 39 од Деловникот на Судот, Европскиот суд за човекови права побарал од Владата г. Ал Хусин да не биде депортиран во Сирија. Апликантот во времето на оваа пресуда сè уште бил држен во притвор во насока на негова депортација.

2. Одлука на Судот

Апликантот се жалел дека неговата депортација во Сирија би го изложила на ризик од третман спротивен на членот 3. Тој исто така ја спорел законитоста на неговиот притвор по членот 5.

Член 3

Владата тврдела дека барањето на апликантот за азил било внимателно разгледано и дека тоа било одбиено врз основа на фактот дека апликантот пропуштил да покаже дека ризикот за него бил стварен. Сепак, Судот се осврнал на поднесокот направен од организацијата „Хјуман Рајтс Воч“ (Human Rights Watch) како трета страна-замешувач, што покажал дека во поглед на Сирија, лицата обвинети дека се исламисти претрпеле неправично судење и тортура. Судот повторил дека како што е утврдено во меѓународното право што е и предмет на неговите договорни обврски, државите имаат право да го контролираат влезот, престојот и протерувањето на странци. Сепак, протерувањето може да покрене прашање по членот 3, тогаш кога ќе се покаже постоење на суштествени причини за да се верува дека доколку биде протерано засегнатото лице би се соочило со стварен ризик да биде изложено на лошо постапување. Во такви случаи, членот 3 имплицира обврска лицето да не се протерува лице во земјата за која станува збор. Понатаму, со оглед дека забраната на мачење, нечовечко или деградирачко постапување е апсолутна, не може да не биде земено предвид однесувањето на апликантот, без оглед колку е тоа непожелно или опасно.

Обврска на апликантот е да докаже дека постојат суштествени причини за да се верува дека тој би бил изложен на стварен ризик да биде подложен на третман спротивен на членот 3. Тогаш кога ќе се обезбеди таков доказ, Владата треба да растури какви било сомнежи за тоа. Проценката за постоењето на стварен ризик исто така треба да биде строга и Судот мора да биде задоволен дека проценката направена од властите била адекватна и доволно поткрепена со домашен материјал како и со друг материјал од други објективни извори.

Во конкретниот случај, Судот утврдил дека домашните власти недоволно ја зеле предвид природата на муџахединското движење на коешто му припаѓал апликантот. Судот исто така забележал дека апликантот дал бројни интервјуа за водечките арапски медиуми по завршувањето на војната во БиХ, во коишто ја открил неговата поврзаност со муџахединското движење. Апликантот бил исто така погрешно идентификуван како осуден терорист во Извештајот за тероризмот во БиХ на Стејт Департментот на САД и уапсен во БиХ врз основа на причини на националната безбедност. Сите овие фактори би го направиле личност од интерес за сириските власти. Апликантот дури поднел и документи издадени од сириските безбедносни служби почнувајќи од 2002, во коишто се повикувало на негово апсење при негово повторно влегување во земјата.

Врз основа на состојбата со човековите права во Сирија и фактот дека ситуацијата во Сирија се влошила уште од политичкиот протест во март 2011, Судот утврдил дека постоел стварен ризик за апликантот да биде подложен на лошо постапување, во случај кога би бил депортиран во Сирија. Поради тоа, Судот утврдил дека депортацијата на апликантот би го повредила членот 3.

Член 5

Апликантот се жалел дека неговиот притвор бил арбитререн, со оглед дека решението за притвор не било донесено сè до 1 февруари 2011 година, повеќе од две години по неговото апсење во 2008 година. Владата тврдела дека притворањето на апликантот било во согласност со домашното право, зашто тој наводно претставувал закана по националната безбедност. Судот нотирал дека членот 5 е фундаментално човеково право што ги штити сите поединци од арбитрерно вмешување од страна на државата во нивното право на слобода. Точките од членот 5 став 1 не се исцрпна листа на дозволени основи врз кои едно лице би можело да биде лишено од неговата слобода и треба тесно да се толкуваат. Членот 5 став 1 точка 1 и дозволува на државата да ја контролира слободата на странците во контекст на имиграцијата, но бара постапката за депортација да мора да биде спроведена и водена со должно внимание. Освен усогласено со националното право, лишувањето од слобода исто така треба да биде во согласност со заштитата на поединци од арбитрерност.

Судот забележал дека постапката за депортација против апликантот била покрената на 1 февруари 2011 година, но тој бил уапсен на 6 октомври 2008 година. Тоа значело дека првиот период на притворањето на апликантот не бил оправдан по членот 5 став 1 точка 1. Судот тврдел дека во времето на апсењето на апликантот домашните власти би можеле да донесат решение за депортација против него и потоа да го задржат заради негова депортација, но сепак Владата пропуштила да даде образложение зошто тоа не било направено. Оттука, Судот нашол повреда на членот 5 став 1 во поглед на периодот на притвор на апликантот од 6 октомври 2008 до 31 јануари 2011 година.

Во поглед на натамошниот период Судот нотирал дека решението за депортација било донесено на 1 февруари 2011 година и дека по жалбата било постапено во рамките на еден месец. Иако апликантот беше останал во притвор до времето на оваа пресуда, периодот од 15 март 2011 година мора да биде разграничен со оглед дека Владата се воздржала од депортирање на апликантот во согласност со барањето направено од Судот по правилото 39. Сепак, и при примената на привремената мерка базирана врз укажувањето на Судот, лишувањето од

слобода на поединецот сепак треба да биде направено како во согласност со националното право така и согласно Конвенцијата.

Судот заклучил дека постапката за депортација, иако привремено прекината, била во тек уште од 1 февруари 2011 година. Ништо не покажувало дека властите беа постапувале со лоша верба и дека апликантот бил притворен во несоодветни услови или дека притворот бил арбитререн од која било друга причина. Оттука, Судот не нашол повреда на членот 5 став 1 во поглед на периодот на притвор по 1 февруари 2011 година.

Член 41

Судот му досудил на апликантот 3,000 евра за нематеријална штета, но одлучил да не досудува трошоци и издатоци, со оглед дека таквото барање не било поткрепено со детална листа на сметки и фактури.

Неуспехот на романските власти соодветно да ја заштитат апликантката од семејно насилство претставува повреда на член 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ БАЛШАН [BĂLŞAN] против РОМАНИЈА

(Апликација бр. 49645/09)

23 мај 2017

1. Основни факти

Апликантката, Анџелика Камелија Балшан, била романска државјанка родена во 1957 година, со живеалиште во Петрошани (Романија).

Апликантката стапила во брак со Н.Ц. во 1979 година и со него имала четири деца. Таа тврдела дека Н.Ц. бил насилен кон неа и децата во текот на нивниот брак. Насилството се интензивирало во 2007 година за време на бракоразводната парница, и продолжило следната година кога разводот веќе бил финализиран. Таа била нападната од страна на Н.Ц. вкупно осум пати во текот на овој период, а претрпените повреди биле евидентирани во лекарските наоди како повреди за кои била потребна минимално дводневна, а максимално десетдневна медицинска нега.

Во текот на овој период, г-ѓа Балшан побарала помош во вид на итни повици до полицијата, претставки до раководителот на Одделот за заштита при полицијата и формални кривични пријави. Во однос на кривичните пријави, истражителите и националните судови сметале дека таа самата го провоцирала семејното насилство и дека истото не претставува доволно сериозно дело за да потпадне под опсегот на кривичното право. Затоа, во однос на трите инциденти што се случиле во 2007-та година, националните судови на крајот одлучиле да го ослободат Н.Ц. од обвинението за нанесување на телесни повреди. Во врска со петте инциденти во 2008-та година, обвинителството одлучило да не поднесе обвиненија. На Н.Ц. му била изречена административна казна од 200 романски леи (приближно 50 евра) после секоја од горенаведените одлуки. За време на кривичните истраги и судските постапки, г-ѓа Балшан продолжила пред надлежните да го истакнува фактот дека Н.Ц. ја малтретирал, предупредувајќи ги дека се плаши за својот живот. Меѓутоа, никогаш не биле преземени конкретни мерки, а нејзините барања судовите да изречат заштитни мерки не биле одговорени.

2. Одлука на Судот

Г-ѓа Балшан тврдеше дека романските власти не успеале да ја заштитат од постојаното семејно насилство и дека тие не го повикале Н.Ц. на одговорност, и покрај нејзините бројни пријави. Таа, исто така, тврдеше дека толеранцијата на властите на таквите акти на насилство ја натерало да се чувствува изнемоштена и беспомошна. Случајот беше разгледуван според член 3 (забрана на нечовечко и понижувачко постапување) и член 14 (забрана за дискриминација) во врска со член 3.

Член 3

Судот потврди дека физичкото насилство на кое г-ѓа Балшан била постојано изложена од страна на Н.Ц. и нејзините задобиени повреди, кои се евидентирани во лекарските наоди и полициските извештаи, биле доволно сериозни за да го достигнат бараното ниво на суровост според членот 3 од Конвенцијата. Покрај тоа, романските власти биле добро запознаени со малтретирањето, со оглед на постојаните повици на г-ѓа Балшан за помош упатени до полицијата и судовите. Оттаму, властите имале обврска да ги преземат сите разумни мерки за постапување по нејзините жалби и да спречат таквите напади да се повторат. Всушност, во Романија постоела правна рамка за поднесување на пријави за семејно насилство и барање на заштита од властите, а г-ѓа Балшан во целост ја искористила таквата рамка.

Сепак, Судот забележал со голема загриженост дека властите утврдиле дека г-ѓа Балшан самата го предизвикала семејното насилство, и дека истото не се сметало за доволно сериозно дело за да биде разгледувано од аспект на кривичното право. Таквиот пристап, земен во случај кога самиот факт дека семејното насилство се случило не бил оспорен, ја лишува националната правна рамка од ефикасност и цел. Ова не е во согласност со меѓународните стандарди за борба против насилството врз жените, а посебно со меѓународните стандарди за борба против семејното насилство.

Понатаму, и покрај фактот што г-ѓа Балшан продолжила да се жали на понатамошно малтретирање во текот на постапките кои следувале, властите очигледно не презеле никакви мерки за да ја заштитат. Единствените санкции кои биле изречени, административните парични казни, не го спречиле понатамошното малтретирање на ефективен начин. Оттука, Судот утврди дека начинот на кој властите постапувале по претставките на г-ѓа Балшан не и' обезбедиле соодветна заштита од насилството на Н.Ц., што е во спротивност со член 3.

Член 14 во врска со член 3

Судот ги зеде предвид официјалните статистички податоци, според кои семејното насилство во Романија се толерира и е прифатено како нормално од страна на мнозинството граѓани. Понатаму, општата популација можеби не е ни доволно свесна за постоечката широка правна и политичка рамка во Романија за елиминација на дискриминацијата на жените, а можеби и самите жени не се свесни за своите права. Покрај тоа, како што се покажа во конкретниот случај, властите не ја уважуваат во целост суровоста и степенот на семејното насилство во Романија така што не ги применуваат соодветните законски одредби. Нивната пасивност одразува дискриминаторски став кон г-ѓа Балшан како жена.

Според тоа, Судот сметаше дека насилството на кое била изложена г-ѓа Валшан е родово-засновано насилство, што всушност претставува облик на дискриминација на жените. И покрај тоа што Владата усвоила закон и национална стратегија за спречување и борба против таквата злоупотреба, недостатокот на соодветен одговор од страна на правосудниот систем и неказнувањето на насилниците, каков што е случајот на г-ѓа Балшан, покажало дека нема доволна посветеност на решавањето на проблемот со семејното насилство во Романија.

Следствено, овде постои повреда на член 14 во врска со член 3.

Член 41

Судот утврди дека Романија е должна да и' исплати на г-ѓа Балшан 9,800 евра нематеријална штета.

Недостигот на ефикасна истрага за лошо постапување по тепачка во која биле инволвирани возрасни и малолетници го повредило членот 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ БЕГАНОВИЌ [BEGANOVIĆ] против ХРВАТСКА

(Апликација бр. 46423/06)

25 јуни 2009

1. Главни факти

Апликантот, Дарко Бегановиќ, бил хрватски државјанин од ромско потекло кој живеел во Лука, Хрватска. На 23 април 2000 година, апликантот (на возраст од 23 години) се впуштил во тепачка со група од седум пријатели (од кои двајца биле малолетници) по насилниот инцидент што наводно се случил помеѓу некои од нив на 8 декември 1999 година. Вечерта на 23 април 2000, групата пријатели му пристапила на апликантот, кој бил во друштво на други луѓе, за да му се спротивстави за инцидентот од 8 декември 1999. Потоа, апликантот нападнал еден од напаѓачите врз основа на неговото српско потекло и настанала тепачка. Во април и јуни 2000 година полицијата ја испрашувала групата пријатели. Тие тврделе дека се согласиле да го нападнат апликантот како одмазда затоа што тој физички нападнал некои од нив во декември 1999 година. Полицијата исто така го сослужала и апликантот кој во тоа време не укажал дека кој било од напаѓачите се осврнал на неговото ромско потекло.

На 12 јуни 2000 година апликантот, претставуван од неговите правни застапници, поднел кривична пријава против шест идентификувани лица и едно непознато лице до канцеларијата на Државниот јавен обвинител. Апликантот навел дека бил тепан на 23 април 2000 година при што му биле причинети тешки телесни повреди како и дека Б.Б. (на возраст од 17 години) го удрил по главата со дрвена штица, причинувајќи да изгуби свест. До полицијата бил поднесен и медицински извештај од болницата во Загреб, во кој се наведувало дека апликантот бил прегледан по инцидентот и дека тој имал претрпено бројни контузии по главата и телото како и потрес на мозокот.

Врз основа на жалбениот навод на апликантот полицијата поднела кривична пријава против напаѓачите до канцеларијата на Државното обвинителство. Во јули 2001 и септември 2002, канцеларијата на Обвинителството одлучила да не покренува кривична постапка против напаѓачите со оглед дека утврдила дека повредите на апликантот не биле доволно тешки и за нив сторителот би можел да

биде гонет само приватно од страна на жртвата. Врз основа на оваа информација апликантот поднел приватна кривична пријава против еден од напаѓачите, Б.Б. Овој предмет бил одбиен од различен Државен обвинител кој утврдил дека била направена процедурална грешка согласно домашното законодавство и дека Б.Б. сепак треба да се гони од страна на државата.

Потоа, во февруари 2002 година била поведена кривична постапка против Б.Б. пред судија за малолетници, којашто била запрена во декември 2005 година бидејќи гонењето беше застарело, и покрај повеќекратните обиди од правните застапници на апликантот да ја забрзаат постапката. Апликантот приватно ги гонел останатите напаѓачи. Постапката била запрена во мај 2006 година, откако судот утврдил дека гонењето беше застарело речиси две години претходно.

2. Одлука на Судот

Потпирајќи се врз членовите 3 и 13, апликантот тврдел дека властите не го заштитиле од актот на лошо постапување со оглед дека тие не ги истражиле и гонеле ефективно одговорните лица. Апликантот исто така се потпирал врз членот 14 (забрана на дискриминација) во комбинација со членот 3, тврдејќи дека и нападот и подоцнежната постапка покажале дека тој бил дискриминиран поради неговото ромско потекло.

Член 3

Лошиот третман треба да достигне минимум ниво на суровост за да може да потпадне под опсегот на членот 3. Проценката на тоа минимум ниво е релативна и треба да ги земе предвид околностите на случајот. Судот забележал дека апликантот тврдел дека седум лица се судриле со него и го нападнале со шутирање и удирање. Медицинската документација покажала дека апликантот претрпел бројни удари и тој имал контузии и расекотини по неговата глава и тело. Судот сметал дека овие дејствија на насилство влегувале во опсегот на членот 3.

Штом Судот утврдил дека степенот на суровост на насилството привлекува заштита по членот 3, ова наметнува обврска за државата да осигура дека регулативата и праксата, а особено усогласеноста на домашните власти со процедуралните правила, се применуваат ефективно. Членот 3 исто така изискува државите да имаат на располагање ефективни кривично-правни одредби за да го одвратат извршувањето на кривичните дела против личниот интегритет што се поддржува со механизми да се казнат прекршувањата на таквите одредби. Државата би

можела да се смета за одговорна тогаш кога на располагање нема такви практични и ефективни одредби што ќе спречат и заштитат од прекршување на членот 3.

Членот 3 исто така бара од властите да ги испитаат наводите за лошо постапување кога тие мжат да се докажат *arguable* и покренуваат основано сомнение, дури и ако постапувањето било спроведено од приватни лица. Во овој случај, Судот придал особено значење на фактот дека апликантот бил нападат од седум лица вечерта на изолирано место, каде што неговите повици за помош би биле залудни. Исто така, нападот бил направен со умисла и актот на насилство за кој станувало збор бил напад врз физичкиот интегритет на апликантот. Повредите претрпени од апликантот не биле само тривијални по нивната природа, а Судот констатирал дека наводите на апликантот за лош третман биле *arguable*, покренале основано сомнение и потпаѓале под членот 3.

Во поглед на должноста да се спроведе истрага, мора да биде достигнат минимум стандард, поточно барањето истрагата да биде независна, непристрасна и подложна на надзор/контрола, и властите да дејствуваат со должно внимание и ажурно. Властите треба да преземат разумни мерки за да обезбедат докази коишто се однесуваат на инцидентот. Иако Судот забележал дека полицијата брзо спровела разговори, сепак, натамошните чекори преземени од страна на обвинителските власти и судовите не би можело да се смета дека го исполниле барањето/условот за ефективност во смисла на членот 3.

Во овој случај Судот забележал дека државните органи само поднеле обвинение против Б.Б., иако истрагата јасно покажала дека другите шест напаѓачи биле исто така вмешани во нападот. Во јуни 2000, апликантот поднел кривична пријава до канцеларијата на Државното обвинителство во Загреб против шесте напаѓачи и едно непознато лице, но Обвинителството останало неактивно осум месеци. Грешката во тврдењето дека случајот треба да се гони приватно била очигледно исправена, но сепак тоа се случило дури откако апликантот поднел приватна кривична пријава против Б.Б. Кривичната постапка против Б.Б. била прописно покрената речиси две години по инцидентот. Тоа било проследено со натамошна неактивност сè додека гонењето не застарело. Грешката против другите шест напаѓачи никогаш не била исправена откако било кажано дека случајот треба да се гони приватно. Апликантот поднел приватно обвинение, но сепак не било одржано рочиште и гонењето исто така застарело. Како последица на тоа, фактите на случајот никогаш не биле утврдени од страна на надлежен суд. Судот утврдил дека горенаведените елементи покажале дека имало повреда на членот 3 од страна на релевантните државни власти. Во конкретниот случај, практиката на властите не го штитела апликантот адекватно од дејствие на сериозно

насилство и, земено заедно со начинот на кој бил спроведен кривично-правниот механизам, таа била дефектна.

Член 14 во комбинација со членот 3

Апликантот се жалел дека неговиот лош третман и подоцнежната постапка спроведена од властите покажале дека тој бил дискриминиран врз основа на неговото етничко потекло. Тој се потпираше врз членот 14, кој ги гарантира правата и слободите наведени во Конвенцијата без дискриминација врз која било основа. Апликантот се жалел дека нападот и отсуството на дејствија од страна на властите биле последица на неговото ромско потекло. Судот наведувал дека државните власти имаат обврска да ги истражат можните расистички конотации кон насилнички акт. Сепак, оваа обврска не е апсолутна, туку властите мораат да го прават она што е разумно во околностите на случајот.

Во конкретниот случај, Судот утврдил дека полицијата разговарала со сите наведени напаѓачи како и со апликантот со цел да ги утврди фактите. Врз основа на разговорите било заклучено дека апликантот и напаѓачите биле дел од истата група пријатели сè до 8 декември 1999 година, кога апликантот нападнал тројца малолетници и две други лица од групата. Нападот врз апликантот претставувал освета за тој инцидент. Како последица на тоа, Судот констатирал дека нападот врз апликантот бил повеќе чин на одмазда одошто расно мотивиран акт.

Судот исто така забележал дека апликантот не споменал дека неговите напаѓачи упатувале на неговото ромско потекло за време на неговите разговори во полицијата ниту, пак, додека сведочел пред Општинскиот суд. Судот заклучил дека не постоел доказ дека нападот бил расно мотивиран, и не утврдил повреда на членот 14 земен во комбинација со членот 3.

Член 41

Судот му досудил на апликантот 1,000 евра во поглед на нематеријалната штета, и 6,250 евра за трошоци и издатоци.

Необезбедувањето адекватна медицинска нега или образовен надзор врз малолетник во центар за привремено задржување ги повредило членот 3 и членот 5, а испрашувањето и постапката претставувале повреда на членот 6

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ БЛОКИН [BLOKHIN] против РУСИЈА

(Апликација бр. 47152/06)

23 март 2016

1. Главни факти

Апликантот, Иван Блокин, бил руски државјанин роден во 1992 година, кој живеел во Новосибирск, Русија. Апликантот страдал од хиперактивно нарушување и недостиг на внимание (ADHD) и енуреза. Тоа бил дијагностицирано во декември 2004 и јануари 2005 година откако бил испрашан од двајца специјалисти кои му припишале лекарства и редовна консултација со неуролог и психијатар.

На 3 јануари 2005, апликантот, кој имал 12 години во тоа време, бил уапсен и одведен во полициска станица. Нему не му биле соопштени причините за неговото апсење, и тој тврдел дека бил ставен во ќелија која немала прозорци и во која светлата биле изгаснети. Тој навел дека поминал еден час во темнина, по што бил испрашуван од страна на еден полициски службеник. Службеникот му рекол дека С. (деветгодишниот сосед на апликантот) го обвинил за изнуда. Според апликантот, полицискиот службеник му рекол да признае, велејќи дека ако тој го направел тоа ќе бил ослободен, но ако одбиел тој би бил ставен во притвор. Апликантот потпишал изјава на признание. Откако бил контактиран старателот на апликантот, инаку негов дедо, и тој дошол во полициската станица, апликантот го повлекол признанието.

Потпирајќи се врз признанието на апликантот заедно со исказите на деветгодишниот сосед и неговата мајка, обвинителските органи утврдиле дека неговите дејствија содржеле елементи на кривичното дело изнуда. Сепак, со оглед дека тој немал навршено возраст за кривична одговорност властите одбиле да покренат кривична постапка. На 21 февруари 2005, окружниот суд наредил негово сместување на 30 дена во центар за привремено задржување на малолетници за да го спречат да стори натамошни акти на деликвенција; тој бил сместен во центарот за задржување уште истиот ден. По жалба од страна на дедото на апликантот, во која било наведено дека лишувањето било незаконито и неспоиво со здравјето на неговиот внук и дека нему му се заканувале и го

испрашувале во отсуство на неговиот старател, регионалниот суд го поништил решението за задржување во март 2005. Во мај 2006 истиот суд по преиспитување на работата зазел став дека првобитното решение за задржување било законито.

Откако бил ослободен од центарот за задржување на 23 март 2005, апликантот бил одведен во болница во која примал третман за енуреза и ADHD заклучно со 21 април 2005. Според апликантот тој не добил соодветна медицинска нега за време на неговиот престој во центарот за задржување. Тој тврдел дека пристапот до тоалети бил ограничен и дека тој требало да трпи болка во мочниот меур и понижување, со оглед дека страдал од енуреза. Тој исто така тврдел дека тој и другите малолетници задржани во центарот го поминале целиот ден во голема празна просторија во која немало мебел. Ним им било дозволено да одат во дворот само двапати за време на триесетдневниот престој на апликантот, а им биле давани лекции само двапати неделно во траење од околу три часа, при што околу 20 деца од различна возраст биле подучувани заедно во една паралелка.

2. Одлука на Судот

Потпирајќи се врз членот 3, апликантот се жалел дека условите во центарот за привремено задржување биле нечовечки и дека тој не ја примал адекватната медицинска нега. Тој исто така се жалел дека неговото задржување претставувало прекршување на членот 5 (право на слобода и безбедност). Конечно, тој се жалел дека постапката поврзана со неговото сместување во центарот за привремено задржување била неправична и го повредила членот 6 (право на правично судење).

На 14 ноември 2013 година Советот на Судот донесе пресуда во која едногласно утврди повреда на членовите 3, 5 и 6. Случајот беше упатен на Големиот совет согласно членот 43, а по барање на Владата.

Член 3

Судот повторил дека за да третманот дојде во опсегот на членот 3, тој мора да достигне минимум ниво на суровост. Судот нотирал дека членот 3 наметнува обврска за државата да ја штити физичката благосостојба на лицата кои се лишени од нивната слобода, преку пружање, меѓу другото, и на неопходната медицинска нега. Сепак, проценувањето дали медицинската нега е адекватна е едно од најтешките елементи кои треба да бидат утврдени. Како последица на тоа, властите треба да осигураат дека се води сеопфатна евиденција во однос на здравствената состојба на притвореното лице и неговиот третман додека е тоа лишено од слобода. Државата треба да осигура дека медицинскиот третман кој

се обезбедува во рамките на затворските установи е на ниво споредливо со она коешто државата го обезбедува на јавноста.

Кога се постапува со деца, здравјето на малолетниците лишени од слобода треба да биде заштитено согласно признаените медицински стандарди применливи кон малолетници во пошироката заедница. Властите треба секогаш да бидат водени од најдобрите интереси на детето и на детето треба да му биде гарантирана правилна нега и заштита. Тоа вклучува медицинска проценка на здравствената состојба на детето за да се утврди дали тоа треба да биде сместено во центар за задржување на малолетници. Кога настаните во голем дел се наоѓаат во ексклузивно знаење на властите, каков што е случајот со лицата под нивна контрола или надзор, ќе настапат строги фактички претпоставки во поглед на повредите, штетата, или смртта која настанала во текот на лишувањето. Товарот на докажувањето во такви случаи останува на властите кои треба да дадат објаснување за настаните. Во отсуство на какво било задоволително објаснување од властите Судот може да извлече штетни заклучоци за државата.

Во конкретниот случај Судот посебно ги забележал младата возраст на апликантот и неговата здравствена состојба како околности релевантни во оценката дали било постигнато минималното ниво на суровост. И покрај тоа што Владата поднела документи за стандардите во центарот за задржување, Судот забележал дека сите документи биле со датум по времето кога апликантот бил сместен таму. Судот исто така утврдил и дека извештаите или сертификатите поднесени од руската Влада имале мала доказна вредност со оглед дека во нив немало реферирање на оригиналната документација чувана во центарот за задржување. Судот нотирал дека дедото на апликантот поднел медицински сертификати на рочиштето за притворот за да покаже дека апликантот страда од ADHD и за да осигура дека властите ќе бидат свесни за неговата состојба. Судот сметал дека овој доказ е доволен за да се констатира дека властите знаеле за медицинската состојба на апликантот при неговиот прием во центарот за привремено задржување. Уште повеќе, фактот што тој морало да биде хоспитализиран по неговото пуштање на слобода за речиси три месеци, претставувал индикација дека тој не го добил потребниот третман за неговата состојба додека се наоѓал во центарот.

Судот утврдил дека Владата пропуштила да покаже дека апликантот го добивал медицинскиот третман кој се бара за неговата состојба и констатирал повреда на членот 3. Со тоа што дошол до овој заклучок, Судот сметал дека не е неопходно да го испитува остатокот од жалбените наводи на апликантот по оваа одредба.

Член 5

Судот потврдил дека задржувањето на апликантот за време од триесет дена во центар за привремено задржување претставувало лишување од слобода во смисла на значењето на членот 5 став 1. Судот сметал дека задржувањето на апликантот не влегувало во опсегот на членот 5 став 1 (а), (б), (в), (д), или (ф), но испитувал дали сместувањето на апликантот во центарот за привремено задржување било во согласност со членот 5(1)(г). Задржувањето заради образовен надзор, во случај на малолетници, мора да се одвива во соодветен објект со ресурси за да ги исполни неопходните едукативни цели и безбедносни барања. Тоа не значи дека сместувањето во таков објект мора да биде непосредно и веднаш, но привремено сместување е дозволено и во простории кои тоа не го обезбедуваат со тоа што сепак во кус временски период по периодот на привремен надзор мора да следи трансфер во центар кој обезбедува образовен надзор.

Во конкретниот случај, аликантот бил сместен во центар за задржување со цел за поправање на неговото поведење и не станувало збор за привремено задржување пред тој да биде пренесен во друг, различен центар. Спротивно на тврдењата на Владата, Судот сметал дека сместувањето на апликантот во центар за привремено задржување не би можело да се споредува со сместување во затворена образовна институција. Како што е дискутирано и погоре, сместувањето во центар за привремено задржување треба да биде краткорочно решение, и Судот пропуштил да види како каков било значаен образовен надзор, за да се промени однесувањето на малолетникот, би можел да биде обезбеден во текот на максимум период од триесет дена. Судот не оспорувал дека имало некаква настава во центарот, но тој сепак се окарактеризирал со дисциплински режим наместо со обезбедено школување. Дотолку повеќе, ниту еден од домашните судови не навел дека сместувањето на апликантот имал образовна намена, туку сите тие се осврнале на „поправање на поведението“ или на целта да се спречи тој да стори натамошни деликветни акти, а ниту едно од овие причини не претставува валидна основа покриена со членот 5(1)(г).

Судот утврдил дека сместувањето на апликантот во центар за привремено задржување не потпажа под членот 5(1)(г), и затоа го повредува членот 5(1).

Член 6

Во поглед на обвинетите малолетници, Судот сметал дека кривичната постапка треба да биде организирана така што да го почитува принципот на најдобрите интереси на детето и дека со детето на кое му се става на товар кривично дело

треба да се постапува на начин што ги зема предвид неговата возраст и ниво на зрелост, како и дека треба да бидат преземени чекори за да се унапреди неговата способност да разбира и да учествува во постапката. Детето не треба да биде лишено од значајни процедурални гаранции, бидејќи постапката би можела да има за последица лишување од неговата слобода. Иако не е апсолутно, правото од членот 6(3)(в) гарантира дека секој обвинет за кривично дело ќе има ефективна одбрана од адвокат. Судот забележал дека посебната вулнерабилност на обвинетиот во иницијалните стадиуми на полициското испрашување можела да биде прописно балансирана само со помош на адвокат. Заради правично судење, членот 6 став 1 изискува пристапот до адвокат да биде обезбеден што е можно побрзо откако осомничениот прво ќе биде испрашан од полицијата, освен ако постои несовладлива причина базирана врз околностите на случајот дека тоа право треба да биде ограничено. Судот посебно ја нагласил фундаменталната важност на обезбедувањето пристап до адвокат кога лицето под надзор е малолетно со оглед на неговата посебна вулнерабилност.

Членот 6(3)(г) го втемелува принципот дека пред обвинетиот да биде осуден, по правило сите докази против него треба да бидат презентирани во негово присуство на јавна расправа. На обвинетиот треба да му биде дадена адекватна и соодветна можност да ги конфронтира и испрашува сведоците против него. Доколку осудата е заснована единствено или одлучувачки врз доказ прибавен од отсутен сведок, Судот мора да одлучи дали постојат доволно контрабалansirачки фактори сепак да се дозволи правична и соодветна оценка на доказите. Судот понатаму нотирал дека мора да постои добра причина за неприсуството на сведокот на судењето, посебно кога осудата е заснована единствено врз исказ даден под заклетва од лице што обвинетиот немал можност вкрстено да го испрашува. Правата на одбраната во тој случај би можело да се смета дека се толку ограничени што тоа би ги повредило правата по членот 6.

Во дадениот случај апликантот имал само дванаесет години и боледувал од ADHD кога полицијата го испрашувала во станицата. Тој исто така бил под возраста за кривична одговорност одредена со Кривичниот законик за кривично дело изнуда, за коешто бил обвинет. Тој, сепак, имал потреба од специјален третман и заштита од властите, а нему најмалку требало да му бидат гарантирани истите законски права и процесни гаранции што се предвидени и за возрасните. Судот забележал дека немало каков било знак дека на апликантот му било соопштено дека има право да го повика неговиот дедо, учител, или адвокат или кое било друго лице од доверба за да дојде во периодот додека бил држен во полициската станица и за да му помага во текот на испрашувањето. Уште повеќе, не биле преземени чекори за да се осигура дека нему му била овозможена правна помош

во текот на испрашувањето. Фактот што домашниот закон не предвидува правна помош на малолетник под возраста за кривична одговорност додека е тој сослушуван од полицијата не претставувал валидна причина за пропуштањето да се исполни таквата обврска. Судот нашол дека отсуството на правна помош за време на испрашувањето од страна на полицијата се одразило врз неговите права на одбрана и ја поткопало правичноста на постапката во целина, со што претставувало повреда на членот 6(1) и (3)(в).

Судот нотирал дека на Окружниот суд му биле обезбедени резултатите од предистражната постапка, што ги вклучувало и исказите на сведоците дадени од страна на наводната жртва и неговата мајка. Ниту С. ниту неговата мајка не биле повикани на рочиштето за да бидат сослушани како сведоци и за да му дадат можност на апликантот вкрстено да ги испрашува, и покрај фактот што нивните искази биле од одлучувачко значење за заклучокот од предистражната постапка дека апликантот го извршил делото. Врз основа на овие факти Судот заклучил дека на апликантот не му било дадено фер судење и утврдил повреда на членот 6(1) и (3)(г).

Член 41

Судот му досудил на апликантот 7,500 евра во поглед на нематеријалната штета. Судот исто така му досудил на апликантот и 1,910 евра во поглед на трошоците и издатоците на постапката.

Употребата на сила од страна на властите над лицата под нивна контрола, освен ако тоа не е строго неопходно, претставува кршење на членот 3, дури и кога нанесените повреди не претставуваат сериозна физичка или психичка штета

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ БУИД [BOUYID] против БЕЛГИЈА

(Апликација бр.23380/09)

28 септември 2015

1. Основни факти

Апликантите, Саид и Мохамед Буид (браќа), биле белгиски државјани и живееле во Синт Иост тен Ноде (област на регионот главен град Брисел). И двајцата живееле заедно со своите родители, браќа и сестри до локалната полициска станица. Обајцата апликанти се пожалиле дека во повеќе наврати добиле шлаканици од страна на полициските службеници.

Саид Буид изјавил дека на 8 декември 2003 година, додека стоел со пријател до влезната врата на зградата во која живеел и свонел на свончето бидејќи си ги имал заборавено клучевите, полицаец во цивилна облека побарал од него да ја покаже личната карта. Кога одбил да го стори тоа, барајќи од службеникот да се легитимира, полицаецот го грабнал за јакната и го одвел во полициската станица. Во станицата го сместиле во една просторија каде што полицискиот службеник наводно му удирал шлаканици додека протестираше поради апсењето. Истиот ден му бил издаден лекарски наод според кој Саид Буид бил «во состојба на шок» и имал црвенило на левиот образ и во областа на левиот ушен канал. Следниот ден, Саид Буид поднел жалба до Постојаниот комитет за надзор на полициските служби и бил интервјуиран од страна на член на Одделот за истраги на ова тело.

Мохамед Буид изјавил дека на 23 февруари 2004 година, додека бил испрашуван во локалната полициска станица, добил шлаканици од страна на еден од полициските службеници. Лекарскиот наод издаден подоцна истиот ден покажал дека имал модринки на левиот образ. Истиот ден Мохамед Буид поднел жалба. На 5 мај 2004 година, гореспоменатиот полицискиот службеник бил интервјуиран од страна на Раководителот за внатрешен надзор над полицијата и изјавил дека Мохамед покажал непочитување кон него за време на интервјуто. Меѓутоа, полицискиот службеник негирал дека го удрил.

На 17 јуни 2004 год. Саид и Мохамед Буид поднеле барање да се вклучат во постапката како граѓански странки. Полициските службеници биле обвинети за употреба на насилство врз лица при вршењето на службените должности, за намерно ранување или напад, и за учество во произволни дејствија со кои ги прекршиле правата и слободите загарантирани со Уставот. Одделот за истраги, исто така, му испратил на истражниот судија извештај во кој се наведуваат случаи покренати против членови на семејството Буид, истакнувајќи го нивниот проблематичен однос со полицијата и истакнувајќи го агресивното и провокативно однесување на семејството кон полициските службеници. Истражниот судија го испратил досието до обвинителството. Главниот обвинител побарал да се повлечат обвиненијата, а Одделот за упатување го одобрил повлекувањето на случајот. На 9 април 2008 година, Одделот за обвиненија при Апелациониот суд во Брисел го потврдил налогот за повлекување на случајот. На 29 октомври 2008 година, Касациониот суд ја одбил жалбата која се однесувала на повреда на материјалното право поднесена од страна на двата апликанти.

2. Одлука на Судот

Повикувајќи се на член 3 (забрана на мачење и нечовечко или понижувачко постапување), апликантите се жалеле дека се жртви на деградирачко постапување затоа што добиле шлаганци од страна на полициските службеници. Тие, исто така, се жалеле дека истрагата во однос на нивните жалби била неефективна, нецелосна и пристрасна, како и дека траеле премногу долго.

На 21 ноември 2013 година, Судскиот совет донел пресуда во која не утврдил повреда на членот 3. Случајот бил упатен до Големиот судски совет, во согласност со член 43 и по барање на апликантите.

Член 3

Судот нагласил дека членот 3 содржи една од најосновните вредности на демократското општество. Исто така, истакнал дека членот 3 не содржи одредба во која се дадени исклучоци, дури и во случај на вонредна состојба во државата. Наводите за лошо постапување спротивно на членот 3 мора да бидат поткрепени со соодветни докази, што значи дека мора да се докаже «надвор од разумно сомнение». Кога за настаните, во најголем дел, исклучиво знаат властите, како што е случајот на лица во притвор, ќе се појават силни претпоставки за фактите во врска со евентуалните повреди кои настанале за време на притворот. Товарот на докажување е на Владата, односно таа има обврска да достави докази што ги доведуваат во сомнеж тврдењата на жртвата.

Лошото постапување мора да достигне минимално ниво на суровост за да спаѓа во обемот на член 3, што обично вклучува фактичка телесна повреда или интензивно физичко или психичко страдање. Меѓутоа, кога со постапувањето се понижува или деградира одредено лице или се поткопува неговото достоинство, таквото постапување може да се окарактеризира како понижувачко и да спаѓа во забраната утврдена во член 3. Кога едно лице е лишено од слобода или се соочува со службеници за спроведување на законот, секоја употреба на физичка сила која не е строго неопходна, го поткопува човековото достоинство.

Во конкретниот случај, Владата тврдеше дека лекарските поднесени од апликантите не се утврдиле дека нивните повреди биле резултат на шлаганица. Судот, сепак, забележа дека наодите, чија автентичност не била оспорена, документирале повреди кои биле можни последици од шлаганиците на лицето. Тие биле издадени на денот на настаните, со што се зајакнува нивната доказна вредност. Исто така, не било спорно дека апликантите не покажале такви модринки пред да влезат во полициската станица. Врз основа на доказите, утврдено е со задоволителен степен на сигурност дека модринките опишани во лекарскиот наод се случиле додека апликантите биле под полициска контрола.

Судот утврдил дека секое постапување во рамките на кое службеник за спроведување на законот го повредува човековото достоинство претставува повреда на член 3. Од досието на предметот се покажало дека шлаганиците биле импулзивен чин, а не неопходна употреба на сила. Се смета дека удирањето шлаганица од страна на службеник за спроведување на законот на лице кое е под негова контрола претставува сериозен напад врз достоинството на тоа лице. Исто така, доволно е жртвата да биде понижена во сопствените очи од одреден вид на постапување за да истото се смета за понижувачко постапување во смисла на членот 3. Судот нагласи дека лошото постапување во едно демократско општество никогаш не е соодветен одговор на проблемите со кои се соочуваат властите. Понатаму, првиот апликант бил на возраст од само 17 години на 8 декември 2003 година, што значи дека тој бил малолетник за време на настанот за кој станува збор.

Осврнувајќи се на процедуралниот аспект на жалбата, Судот изјави дека забраната на мачење (тортура) и нечовечко или понижувачко постапување би била неефективна доколку не постои никаква постапка за испитување на наводите за лошо постапување. Истрагата се смета за ефективна доколку е способна да доведе до идентификација и казнување на одговорните лица и доколку не е спроведена директно од страна на оние кои се вклучени во настанот. Ефективната истрага, исто така, мора да биде брза и темелна. Во овој случај, Судот забележа дека откако апликантите поднеле граѓанска тужба, веднаш започнала истрага.

Истражниот судија побарал од Одделот за истраги да ја земе предвид граѓанската тужба на апликантите, да ги интервјуира, да подготви извештај за однесувањето на семејството Буид и да состави список на сите приговори поднесени од нив. Сепак, тој не ги интервјуирал полициските службеници, лекарите кои ги изготвиле лекарските наоди или сведоците. Значи, истрагата била ограничена на интервјуата кои со полициските службеници вмешани во инцидентот ги направиле други полициски службеници. Времетраењето на истрагата била, исто така, спорно прашање со оглед на тоа што жалбите биле поднесени во 2003 и 2004 година, а Апелациониот суд и Касациониот суд не донеле пресуди сè до 2008 година, скоро пет години по настанот, означувајќи го така крајот на постапката. Како резултат на тоа, Судот утврди дека во случајот на апликантите не е спроведена ефективна истрага.

Врз основа на фактите дадени погоре, Судот заклучи дека шлаганиците кои ги добиле апликантите го нарушиле нивното достоинство. Како резултат на тоа, Судот утврди повреда на член 3 во однос на обајцата апликанти. Судот, исто така, утврди дека истрагата поврзана со инцидентите била неефективна и во спротивност со член 3.

Член 41

Судот му додели на секој од апликантите 5.000 евра за надомест на нематеријална штета. Судот заеднички им додели на апликантите 10.000 € за расходи и трошоци.

Степенот на пренатрупаност во затворите претставува повреда на член 3, а времето од 5 години 8 месеци и 15 дена кое апликантот го поминал во притвор претставува кршење на член 5 (3)

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ БУЛАТОВИЌ [BULATOVIĆ] против ЦРНА ГОРА

(Апликација бр.67320/10)

22 јули 2014

1. Основни факти

На 8 мај 2001 година, апликантот Желко Булатовиќ, извршил убиство на лицето Х и веднаш ја напуштил Црна Гора. На 6 март 2002 апликантот, во отсуство, бил прогласен за виновен за убиство. По неговото апсење во Шпанија и екстрадиција во Црна Гора, кривичната постапка била повторно отворена на 3 февруари 2004 година. На 10 април 2009 година тој бил прогласен за виновен за убиство, но Апелациониот суд ја укинал пресудата и наложил повторно судење. На 4 октомври 2010 год. апликантот бил повторно прогласен за виновен и осуден на четиринаесет години затвор. Тој бил префрлен во затвор на 26 април 2011 година.

Од 20 април 2004 година апликантот бил во притвор поради страв дека би можел да избега.

2. Одлука на Судот

Потпирајќи се на членовите 3 и 5 (3) од Конвенцијата, апликантот се жалеше на условите во истражниот затвор. Тој, исто така, се жалеше на и недостатокот на медицинска нега додека бил во притвор, како и на времетраењето на притворот. Тој посебно тврдеше дека ќелијата во која го минал притворот била пренатрупана и дека бил ускратен за вода за пиење и секојдневно вежбање.

Жалбите на апликантот според членовите 6 и 14 и членот 1 од Протоколот бр. 12 беа прогласени за очигледно неосновани.

Член 3

Судот повторил дека големата пренатрупаност сама по себе покренува прашање во врска со исполнетоста на член 3. Според членот 3, државата е должна да обезбеди за притворениците услови кои се компатибилни со почитувањето на

човековото достоинство, понатаму таа е должна да се осигура дека начинот и методите на извршување на мерката не им нанесуваат бол или да не ги излагаат притворениците на потешкотии со интензитет што го надминува неизбежното ниво на страдање својствено за мерката притвор и, земајќи предвид се што таа мерка подразбира, соодветно да ги обезбеди нивното здравје и благосостојба.

Осврнувајќи се на конкретниот случај, Судот нагласи дека затворската администрација презела одреден број мерки за подобрување на условите во затворите. Меѓутоа, забележано е дека овие мерки биле преземени дури по 2008 година, а најзначајно подобрување било намалувањето на бројот на затворениците, кој до март 2013 година бил речиси преполовен. Судот, сепак, нагласи дека истражниот затвор кој му бил определен на апликантот завршил на 4 октомври 2010 година и дека е тешко да се согледа како намалувањето на бројот на затвореници кое било постигнато со текот на времето влијаело на условите на кои бил изложен апликантот додека бил во притвор. Оттаму, Судот утврди повреда на членот 3 во однос на ова прашање.

Во врска со наводниот недостаток на медицинска нега, Судот утврди дека врз основа на севкупните докази кои тој ги имал на располагање, апликантот добил соодветна медицинска помош. Неуспехот на властите да обезбедат дополнителен лекарски преглед во една прилика не постигнал доволно ниво на суровост за да претставува повреда на член 3, со оглед на тоа што немало индикации во списите на предметот дека препорачаниот лекарски преглед е итен, или дека без него апликантот би претрпел значителна болка или каква било болка.

Член 5 (3)

Апликантот се жалел на времетраењето на неговиот непрекинат притвор.

Судот истакна дека периодот што треба да се земе предвид во случајот на апликантот изнесува 5 години 8 месеци и 15 дена. Судот, исто така, истакна дека во моментот кога била издадена наредба за првичното лишување од слобода (притвор), постоело основано сомневање дека апликантот го извршил убиството. Била издадена за наредба за притвор поради што постоело страв од бегство заради фактот што тој веќе го имал тоа сторено претходно. Следните одлуки за продолжување на притворот се развивале на начин што била земена предвид тежината на кривичното дело за кое бил обвинет жалителот, казната што би можела да му се изрече, како и неговите лични околности. Судот сметаше дека причините на домашните власти за преземање на ваквите чекори биле секако релевантни.

Меѓутоа, во конкретните околности на случајот, Судот не сметаше дека било неопходно да се испита дали тие биле доволни или дали домашните органи требало да земат предвид алтернативни мерки за да го обезбедат присуството на апликантот на судењето. Во секој случај, горенаведената кривична постапка не била спроведена доволно експедитивно, што беше потврдено и од самите домашни судови, а како што налага членот 5 (3). Бидејќи во конкретниот случај не постоеле исклучителни околности кои би можеле да оправдаат такви долги постапки, Судот сметал дека притворот на апликантот бил продолжен надвор од опсегот на разумен рок. Според тоа, постои повреда на член 5 (3).

Член 41

На апликантот не му била доделена никаква нематеријална штета бидејќи тој не поднел никакво барање за тоа.

Неспроведувањето на ефикасна истрага и пропустот да се обезбеди советување за малолетник откако била пријавена сексуална злоупотреба ги повредило членовите 3 и 8

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ Ц.А.С. и Ц.С. [C.A.S. AND C.S.] против РОМАНИЈА

(Апликација бр. 26692/05)

20 март 2012

1. Главни факти

Апликантите, Ц.С. и Ц.А.С., се татко и син и романски државјани, коишто живеат во Романија.

Во јануари 1998, Ц.А.С., кој во тоа време имал седум години, бил следен од училиште до дома од еден маж, П.Е. П.Е. упаднал во семејниот стан, во којшто Ц.А.С. бил сам, и го удрил неколку пати Ц.А.С. во stomакот. П.Е. тогаш му рекол да се соблече гол, му ја зачепил устата и му ги врзал нозете и рацете. Потоа, П.Е. го силувал и го принудил на орален секс. Подоцна, П.Е. го удрил Ц.А.С. во stomакот, главата и гениталиите и му се заканувал со острилот на ножот дека тој ќе биде убиен ако кому било каже што се случило.

Оваа злоупотреба продолжила и во наредните три месеци неколку пати неделно. Ц.А.С. конечно му кажал на неговиот татко Ц.С. за тоа што се случило. Неговиот татко поднел поплака до локалната полиција на крајот на април и почетокот на мај 1998. Ваквиот опис на настаните не бил оспоруван од страна на Владата.

Три недели откако злоупотребата била пријавена во полиција започнала истрага во која биле испрашани бројни сведоци. Ц.А.С. исто така бил испрашан во повеќе наврати помеѓу јуни 1998 и март 2003, во текот на кои тој ги повторувал наводите за силување, но давал контрадикторни искази во однос на тоа дали тој му кажал некому за злоупотребата. Тој исто така го идентификувал П.Е. во смотрата организирана од полицијата. П.Е. бил испрашуван во јуни 1998, при што тој ги негирал наводите. За време на тестот со детектор за лаги се покажало дека П.Е. симулирал однесување кога бил прашан дали тој имал сексуален однос со Ц.А.С. Другите сведоци, вклучувајќи ги соседите и познаниците, навеле дека тие го беа виделе П.Е. како влегува во станот на момчето или во непосредна близина на станот во временскиот период за кој станувало збор. Еден од синовите на соседот-адолесцент тврдел дека тој го видел П.Е. како влегува во станот и го беше чул врисокот на момчето.

Истражителите ги пребарувале домовите на апликантот и на П.Е., но не нашле докази за да ги поткрепат обвиненијата. Момчето било подложено на две медицински испитувања. Првото било спроведено на 18 мај 1998, што утврдило рани (лезии) во неговиот анален сфактер, а второто на 1 февруари 2000, што заклучило дека повредите можеле да бидат само последица на повторувана сексуална злоупотреба. Истрагата била прекинувана во три различни прилики, сè до април 2003, кога обвинителските органи го довеле П.Е. на судење за силување и за незаконито влегување во домот на жртвата.

Во мај 2004 окружниот суд го ослободил П.Е. од обвинение наведувајќи дека тој не ги беше извршил кривичните дела за кои е обвинет. Случајот беше обжален, но жалбата одбиена. Окружниот суд утврдил дека странките, како и сведоците давале контрадикторни изјави. Уште повеќе, постоела загриженост поради фактот што иако биле свесни за можните злоупотреби (траги од крв во гаките на момчето) и чудни наоди околу куќата (поместен мебел, изгубена храна и пари), родителите чекале долго време пред да отидат во полиција. Окружниот суд исто така навел дека Ц.А.С. не дал точен опис на фактите и дека тој бил склон кон фантазирање.

Таткото на Ц.А.С. изнел повеќекратни поплаки за должината на постапката, но сите тие биле одбиени. Ц.А.С. го променил училиштето по злоупотребата, а во октомври 2005 семејството се преселило во Јаши по препорака на училишниот советник.

2. Одлука на Судот

Ц.А.С. се жалел по членот 3 дека насилната сексуална злоупотреба претставувала мачење и дека постапката била погрешно спроведена, обвинувајќи го него и неговите родители дека не реагирале порано. И Ц.А.С. и Ц.С. се жалеле по членот 8 дека нивниот семен живот бил уништен и дека тие биле присилени да го напуштат градот во кој живееле за да одново изградат нормален живот. Член 3 и член 8

Судот повторувал дека според членот 1 од Конвенцијата, државите имаат обврска да му ги гарантираат на секого во рамките на нивната јурисдикција правата и слободите дефинирани во Конвенцијата. Тоа во комбинација со членот 3 бара од државите да преземат мерки за да осигураат дека лицата не се подложени на лошо постапување, дури и кога се наоѓаат во рацете на приватни лица. Членот 3 исто така бара кога ќе настане лош третман властите да спроведат ефикасна истрага. За да истрагата се смета за ефикасна, таа во принцип треба да биде во

состојба да доведе до утврдување на фактите на случајот и до идентификација и казнување на одговорните лица.

Судот исто така навел дека позитивните обврски на државата по членот 8 се инхерентни за правото на ефективно уживање на приватниот живот. Државата има обврска да осигура ефикасно одвраќање од тешки дела како силување, што бара ефикасни кривично-правни одредби. Судот исто така нотирал дека Комитетот за правата на децата при Обединетите нации потенцирал дека треба да се стават на располагање низа мерки за децата да се заштитат од сите облици на насилство, што вклучува превенција, поправање и надокнадување на штетата.

Врз основа на фактите на случајот, Судот нотирал дека актите на насилство претрпени од страна на првиот апликант го исполниле прагот на членот 3. Со тоа, била опфатена и позитивната обврска на државата да спроведе истрага. Судот забележал дека во овој случај истрагата не започнала брзо, и покрај суровоста на наводите и вулнерабилноста на жртвата. На властите им биле потребни три недели од денот на поплаката, пред тие да наредат медицинско испитување и речиси два месеца пред да го испитаат главниот осомничен. Истрагата во целина траела цели пет години, и покрај повторуваните поплаки од апликантите.

Судот исто така заклучил дека во речиси три години не биле преземени значителни истражни чекори по донесувањето на првото решение на обвинителот да не гони, и покрај упатствата да се продолжи со истрагата. Обвинетото лице било ослободено од обвинение на крајот на кривичната постапка, што било седум години по денот на наводните дела. Нема никаква ознака дека властите направиле обид да дознаат дали некој друг бил одговорен за овие дела. Тоа раѓа сомнеж во однос на ефикасноста на постапката, посебно што станува збор за случај кој се однесува на насилна сексуална злоупотреба на малолетник. Судот нотирал дека Романија ја беше ратификувала Конвенцијата за правата на детето и Конвенцијата за заштита на децата од сексуална експлоатација и сексуална злоупотреба, коишто определуваат обврска за државата да ги штити децата од каков било облик на злоупотреба.

Во овој случај Судот бил посебно загрижен за фактот што властите не се обиделе да ги спротивстават конфликтните докази. Судот нагласил дека истрагата треба да биде ригорозна и сензитивна за детето кога случајот инволвира насилство врз малолетник, како што било тоа во овој случај. Сепак, во случајов властите заземале лабав пристап во однос на должината на истрагата, а домашните судови му придале значителна тежина на фактот дека семејството не ги пријавило веднаш злосторствата во полицијата и дека жртвата не реагирала побргу. Судот

не видел причина поради која наводната небрежност на родителите во навременото воочување и пријавување на злоупотребата би требало да има некое поголемо влијание врз ажурноста на полицијата и нејзиниот одговор на пријавените факти. Судот исто така нотирал дека властите не обрнале внимание на посебната ранливост на жртвата.

Во случаи како овој, Судот носи обврска по членовите 3 и 8, коишто бараат да биде почитуван најдобриот интерес на детето. На првиот апликант во овој случај никогаш не му било понудено советување и тој во текот на постапката, но и подоцна не бил придружуван од квалификуван психолог. Позитивните обврски што ги презела државата согласно меѓународните инструменти кои ги штитат правата на детето вклучуваат мерки за опоравување и реинтеграција, кои во случајот не биле преземени.

Врз основа на горенаведените факти и отсуството на ефикасна истрага, Судот утврдил дека властите не успеале да ги исполнат позитивните обврски од членот 3 и членот 8. Поради тоа, Судот утврдил повреда на членот 3 и на членот 8.

Член 41

Со оглед на страдањето и болката претрпени од првиот апликант поради неефикасната истрага и нарушувањето на нормалниот тек на неговиот приватен живот, Судот на апликантот му досуди 15,000 евра во поглед на нематеријалната штета.

Полициско насилство против мирни демонстранти на нивната локација во текот на ноќта, и несоодветни кривични закони за ефективно одвраќање од полициското насилство претставуваат прекршување на член 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ЦЕСТАРО [CESTARO] против ИТАЛИЈА

(Апликација бр. 6884/11)

7 април 2015

1. Основни факти

Апликантот, Арналдо Цесаро, е италијански државјанин кој живее во Рим.

Од 19 до 21 јули 2001 година, на 27-от самит на Г-8 се одржа во Џенова. Групата, наречена „Социјален Форум на Џенова“ (СФГ), формирана од повеќе невладини организации, исто така беше во Џенова во исто време со цел да организира алтернативен самит за анти-глобализација. Како резултат на тоа, италијанските власти поставија сериозни аранжмани за безбедност. Во текот на 20 и 21 јули, во градот се случија инциденти поврзани со судири со полицијата. Неколку стотици демонстранти и припадници на безбедносните сили беа повредени или онеспособени од солзавец.

Градскиот совет во Џенова овозможи Школата Дијаз-Пертини да биде достапна како засолниште во текот на ноќта за некои демонстранти. На 20 и 21 јули жителите на областа пријавиле во полиција дека виделе млади облечени во црно кои влегуваат во училиштето и земаат материјал од локацијата поврзана со тековните дела во училиштето. Откако го контактирала службеникот на СФГ на кого му било доделено училиштето, полицијата одлучила да изврши претрес на просториите за да обезбеди докази и можеби да ги уапси т.н. членови на «Црн блок», кои биле одговорни за незаконска штета во градот.

Г-дин Честаро, кој тогаш бил на возраст од 62 години, бил на приземјето во училиштето во тоа време. Кога пристигнала полицијата, седел со грб на сидот со кренати раце. Бил удрен неколкупати, со што се предизвикале неколку фрактури. Тој бил опериран во болницата во Џенова, каде што останал четири дена, а повторно бил опериран поради повредите во болницата во Фиренца неколку години по настаните. Тој останал со трајна слабост во десната рака и нога.

По три години истрага од страна на јавното обвинителство во Џенова, им се судеше на 28 лица од безбедносните сили. На 13 ноември 2009 година, Судот во

Ценова осудил 12 обвинети на затвор од две до четири години. Тие, исто така, солидарно со Министерството за внатрешни работи, добфија наредба да ги платат трошоците и штетите на страните на кои судот доделил надоместоци од помеѓу 2.500 и 50.000 евра. Г-дин Честаро добил условно обесштетување од 35.000 евра. Обвинетиот, обвинителот, Министерството за внатрешни работи и повеќето жртви се жалеле на одлуката. Апелациониот суд ја прекинал постапката против некои од обвинетите, бидејќи периодот на застареност за некои од прекршоците поминал. Поголемиот дел од казните за плаќање на отштета и трошоци и расходи биле прифатени. На 2 октомври 2012 година Касациониот суд го потврдил главниот дел од пресудата.

2. Одлуката на Судот

Апликантот се жалел дека за време на упадот во училиштето Диас-Пертини претрпел насилство и лошо постапување, за кое сметал дека е е еднакво на тортура од страна на безбедносните сили, спротивно на член 3. Тој исто така се жалел дека казните изречени за одговорните за постапките биле несоодветни, особено фактот што застареноста во кривичната постапка резултирала со намалување на казните на некои од осудените лица и недостиг на дисциплински санкции против другите. Тој тврди дека неуспехот на државата да оформи кривично дело тортура и да обезбеди соодветна казна значи дека државата не ги презела неопходните чекори за спречување на насилство и друго лошо постапување.

Член 3

Во конкретниот случај домашните судови веќе потврдија дека актите на насилство навистина се случиле и не биле оспорени. Првостепените и жалбените пресуди утврдиле дека откако полициските службеници влегле во училиштето Дијаз-Пертини, ги напаѓале практично сите присутни со удирање, клоцање, мавање со пендраци и закани. Апликантот, кој веќе бил во години за време на настаните, бил издвоен од страна на домашните судови за да се потенцира апсолутниот недостаток на пропорционалност помеѓу полициското насилство и отпорот на лицата кои ги заземаат просториите.

Судот изјави дека при одредувањето дали одредена форма на лошо постапување треба да се класифицира како тортура, посебна стигма треба да се припише кон намерно нечовечно постапување што предизвикува многу сериозно и сурово страдање. Во конкретниот случај, Судот придаде важност на наодот од Касацискиот суд дека насилството во училиштето Дијаз-Пертини било сторено «за казнени цели, за одмазда, наменето за предизвикување на понижување и

физичко и ментално страдање од страна на жртвите». Исто така, беше потврдено дека апликантот не пружил никаков отпор и дека затоа лошото постапувањето било нанесено на апликантот целосно неоправдано и не можело да се смета за пропорционално. Апликантот бил погоден со палки, кои би можеле потенцијално да бидат смртоносни и да резултираат со тешки физички последици. Освен тоа, чувството на страв и болка на апликантот не треба да се потцени, со оглед на тоа што бил разбуден од бучава предизвикана од полицијата што ја зафати зградата. Тој, исто така, видел дека други демонстранти ги претепаале полицајци без никаква очигледна причина, што би предизвикало понатамошни чувства на страв и болка.

Судот, исто така, не може да го игнорира фактот дека полицијата се обидела да ги прикрие настаните за кои станува збор или да се обиде да ги оправда врз основа на погрешни изјави. Во жалбените пресуди беше споменато дека отпорот што го пружиле луѓето што го окупираа училиштето, нападот со нож врз полицаец и откривањето на два молотови коктели биле фабрикувани. Овие факти беа изнесени од страна на полицијата, со цел да се оправда упадот во училиштето, како и насилството што се користело врз тие што го зазеле.

Судот повторил дека кога се дава аргументирано тврдење за незаконско злоставување од страна на полицијата или било кој друг државен претставник на државата, државата има општа обврска за ефикасно испитување на настанот. Кога постапките се започнати пред домашните судови, постапките во целост мора да се во согласност со императивите на забраната утврдена во член 3. Ова значи дека националните судови не треба да бидат подготвени да дозволат напади врз физичкиот и моралниот интегритет на поединците да останат неказнети, со цел да се одржи довербата на јавноста. Судот навел дека во случаите што се однесуваат на тортура или лошо постапување што го вршат државни претставници, кривичната постапка не треба да се прекине поради периодот на ограничување и амнестија, а помилувањата не треба да се толерираат.

Во конкретниот случај беа покренати три главни прашања: имено, неуспехот да се идентификуваат оние кои се одговорни за лошо постапување, застареност на дел од прекршоците и делумно простување на казните, како и сомневањата за дисциплинските мерки преземени против одговорните за лошо постапување. Полициските службеници кои го нападнале апликантот и го подложиле на дела на тортура никогаш не биле идентификувани и затоа останале неказнети. Неколку високи и средно рангирани службеници биле гонети и им се судело за прекршоци во врска со упадот во училиштето Дијаз-Пертини. Сепак, прекршоците како што се клеветата, злоупотреба на јавни овластувања, едноставни телесни повреди

и тешки телесни повреди станаа законски забранети пред одлуката по жалбата, а многу други добија намалување на нивните казни. Оттука, Судот утврди дека италијанското кривично законодавство што се применувало во случајот се покажало несоодветно во однос на барањето за казнување на актите на тортура и без никаков ефект на одвраќање за да се спречат идните прекршувања на член 3. Судот изјави дека одговорот на властите е незадоволителен во конкретниот случај и како резултат на тоа биле неспоииви со нивните процедурални обврски според членот 3. Освен тоа, одговорните за постапките на тортура не биле суспендирани од нивните должности во текот на кривичната постапка.

Врз основа на фактите на случајот, Судот утврди дека мерките што ги донеле домашните власти не ги задоволуваат критериумите за темелна и ефективна истрага. Судот, исто така, истакна дека утврдил дека прекршувањето на членот 3 не може да се поправи единствено со доделување надоместок на жртвата. Во конкретниот случај Судот утврдил повреда на членот 3 врз основа на тортурата што ја претрпел апликантот.

Член 41

Имајќи ја предвид компензацијата што веќе ја добил апликантот на домашно ниво, Судот му додели на апликантот 45.000 евра за непарична штета.

Потфрлањето во заштита на поединците од религиозно мотивирано насилство и недостатокот на ефективни истраги претставува повреда на членовите 3 и 9

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ КОНГРЕГАЦИЈА ГЛДАНИ ЈЕХОВИНИ СВЕДОЦИ И ДРУГИ ПРОТИВ ГРУЗИЈА

(Апликација бр. 71156/01)

3 Мај 2007

1. Основни факти

Апликантите биле 97 членови на собранието Глдани Собирон на Јеховините сведоци, заедно со г-дин Владимир Кокосадзе и тројца други, кои исто така се членови на собирот кои живеат во Тбилиси. Г-дин Кокосадзе е исто така портпарол на Конгрегацијата. Случајот се однесува на напад на група на православни верници на 17 октомври 1999 година против Конгрегацијата, предводена од Василиј Мкалавишвили, исто така познат како «отец Василиј».

Отец Василиј бил расчинет свештеник во Православната црква на Грузија. Тој претходно бил обвинет за дела на физичка агресија против членовите на Православната црква, го навредил на Католикос-Патријархот на цела Грузија, а и се пофалил на грузиските медиуми дека организирал напади врз Јеховините сведоци. На 17 октомври 1999 година, десетици поединци, идентификувани како група поддржувачи на Отец Василиј од страна на апликантите, го обиколиле и влегле во холот во кој имале средба 120 членови на Конгрегацијата. Групата поддржувачи на отец Василиј упаднала во собата за состаноци, извикувала и мавтала со стапови и големи железни крстови. Нападот е снимен и од страна на еден од поддржувачите на отец Василиј. Неколку членови на Конгрегацијата успеале да избегаат, но околу шеесет лица останале во салата, вклучувајќи ги и жените и децата. Групата потоа продолжила да ги напаѓа членовите со тупаници, со мавање и удирање со стапови и крстови. На некои од жените им биле кубени косите и биле турнати на земја или биле турнати надолу по скалите и камшикувани со ремени. Како последица од нападот 16 лица биле примени во болница.

Кога членовите на Конгрегацијата конечно успеале да ја напуштат салата, биле опкружени со друга група поддржувачи на Отец Василиј, кои ги претресле и ги симнале симболите на нивните вера во голем оган. Некои лични предмети биле исто така отстранети од сопствениците. Некои од поединците кои успеале да избегаат од нападот се обиделе да ја алармираат полицијата, а неколку од

апликантите отишле во локалната полициска станица. Полициските службеници регистрирале изјава на еден апликант, но одлучиле да не интервенираат; друг подносител изјавил на шефот на полициската станица дека „да бил на местото на напаѓачот, уште полошо би постапил со Јеховините сведоци“. «Меѓутоа, полицијата, сепак, конечно се упатила на местото на нападот, но не успеала да уапси никого на лице место.

Истиот ден, како и во наредните денови, на националните телевизиски канали биле емитувани снимки од нападот од групата на отец Василиј, каде што членовите се јасно препознатливи. На денот по нападот, 42 апликанти поднеле тужби до властите. Кривичната постапка била отворена, но само 11 апликанти биле признати како страни во парничниот предмет, останатите 31 апликанти никогаш не добиле одговор на нивната жалба. Случајот бил префрлуван помеѓу различни оддели на обвинителството, како и неколкупати прекинат поради тоа што било невозможно да се идентификуваат сторителите на нападот. По повик заради препознавање на сторителите, организиран од страна на полицискиот иследник, биле идентификувани двајца напаѓачи. Потоа, апликантот на жалбата и самиот бил ставен под истрага и не била преземена никаква постапка во врска со препознавањето. Апликантот бил испратен на судење со двајца поддржувачи на отец Василиј, каде што апликантот бил осуден за извршување на дела кои го загрозуваат јавниот ред, додека обвинението против двајца приврзаници на отец Васили било испратено за понатамошна истрага, која никогаш не била завршена. Апликантот на крајот бил пуштен ослободен од обвинението..

Од октомври 1999 до ноември 2002 година, спроведени се 138 насилни напади врз Јеховините сведоци и 784 претставки биле поднесени до грузиските власти. Помеѓу 2000 и 2002 година, Парламентарното собрание на Советот на Европа, Комитетот на ОН против тортура и неколку невладини организации ги осудија нападите против верските малцинства во Грузија, особено против Јеховините сведоци.

2. Одлука на судот

Апликантите поднеле жалба дека биле нападнати од група екстремистички православни верници и дека во таа смисла не била извршена ефикасна истрага. Тие се повикуваат на член 3 (забрана за понижувачко или нечовечко постапување), член 9 (право на слобода на мисла, совест и религија), член 10 (слобода на изразување), член 11 (слобода на здружување), член 13 (право на ефективен правен лек) и член 14 (забрана за дискриминација).

Член 3

Судот истакна дека членот 3 од Конвенцијата е во сила во апсолутна смисла, што значи дека од него не може да се отстапи. Судот, исто така, истакна дека за член 3 да се примени, лошото постапување мора да достигне минимално ниво на сериозност кое се оценува врз основа на околностите на случајот. Член 1 во врска со член 3 бара од државите да преземат мерки наменети за да обезбедат дека сите лица во нивната јурисдикција не се изложени на мачење или нечовечко и понижувачко постапување или казнување, дури и кога се во рацете на приватни лица. Оваа заштита изискува разумни и ефективни мерки, вклучително и во однос на децата и другите ранливи поединци. Членот 3, исто така, доведува до позитивна обврска да спроведе официјална, брза и ефективна истрага штом ќе биде поднесена официјална жалба.

Во овој случај, Судот забележал дека нападот бил насочен против сите членови на Конгрегацијата кои се состанале во холот за верски цели. Судот понатаму забележал дека на апликантите кои биле нападнати, само некои поднеле соодветни докази за да докажат дека имале искуство со постапување со нив за кое се тврди дека е во спротивност со членот 3. Владата никогаш не ги оспорила фактите што ги поднеле тие апликанти со соодветни докази и со оглед на третманот на 25 апликанти, Судот сметал дека третманот го достигнал прагот на нечовечко постапување во смисла на членот 3. Понатаму, Владата не спореше дека целта на напаѓачите била понижување и јавно омаловажување на апликантите на таков начин што ќе предизвикаат чувство на терор и инфериорност и да ги одвратат од одржување верски состаноци во согласност со нивната вера. Судот, исто така, припиша тежина на фактот дека нападот бил снимен од страна на член на групата на напаѓачи, со цел да ги прикаже другите..

Судот забележа дека списите на предметот содржат доследни докази во врска со одбивањето на полициските службеници откако биле предупредени за нападот да преземат дејствие веднаш за да го прекинат насилството и да ги заштитат жртвите. Еден ден по нападот, 42 апликанти поднеле жалби до обвинителот во Тбилиси. Обвинителството отворило постапки за 11 апликант, а за други 31 апликант немало последователни дејствија, кои сите доставиле конкретни детали за физичката злоупотреба што ја претрпеле. Случајот за 11 апликанти се префрлил помеѓу различни оддели на обвинителството без објаснување. Уште повеќе шокира тврдењето дека е невозможно да се спроведе истрагата поради неуспехот да се идентификуваат сторителите, и покрај извештаите на очевидците и видеото за нападот. Судот забележал дека полицијата одбила веднаш да интервенира, апликантите биле соочени со рамнодушност кон нивните жалби, како и со органите на власт кои одбиле да го применат законот во нивниот случај.

Со оглед на сите факти Судот утврди дека грузиската држава не успеала да ја почитува својата позитивна обврска да ги заштити 42-те апликанти од лошо постапување и ефикасно да ги истражи наводите за лошо постапување според член 3. Спротивно на тоа, Судот не утврди повреда од член 3 во однос на 16 апликанти кои избегале од нападот и 37 апликанти кои не се жалеле на властите за третманот на кој биле подложени.

Член 9

Слободата на вероисповед, заштитена со членот 9, е еден од темелите на едно демократско општество, а учеството во животот на верска заедница спаѓа под заштита на член 9. Улогата на државата е да го заштити јавниот ред и верската хармонија и да промовира толеранција во едно демократско општество. Кога ја остварува својата регулаторна моќ, како и нејзините односи со религиите, деноминациите и верите, државата има обврска да остане неутрална и непристрасна. Во овој случај, властите, поради приврзаноста на апликантите кон верска заедница што се смета за закана за христијанското православие, не презеле никакво дејствие во однос на нивните жалби. Нападот врз апликантите претставувал прв чин на голема агресија против Јеховините сведоци, а небрежноста на властите ги отвори вратите за генерализација на религиозното насилство од страна на истата група напаѓачи. Судот утврди дека преку непостапувањето, надлежните органи не успеале во својата должност да и овозможат на верската заедница и на апликантите слободно да ги практикуваат своите права на слобода на вероисповед. Судот утврдил повреда на членот 9 во однос на сите 96 апликанти.

Член 10 и 11

Судот утврди дека жалбите според овие одредби се идентични со оние поднесени според членовите 3 и 9 и не смета дека е неопходно да се испитаат посебно.

Член 13

Судот сметаше дека не е покренато посебно прашање по член 13.

Член 14

Третманот опишан во членот 14 е дискриминаторски ако «нема објективно и разумно оправдување». Врз основа на сите докази во овој случај, Судот утврди дека одбивањето од страна на полицијата веднаш да интервенира на местото на настанот за да се запре насилството, како и последователната рамнодушност

покажана кон апликантите од страна на релевантните органи, во голема мера била поврзани со верските убедувања на апликантите. Немаше оправдување за ваквиот дискриминаторски третман во однос на апликантите. Како резултат на тоа, Судот утврди дека апликантите биле жртви на повреда на членот 14 во врска со членовите 3 и 9.

Член 41

Судот сметаше дека е соодветно да им се признае непарична штета на апликантите. Меѓутоа, во зависност од тужбата на секој апликант, апликантите добија различни суми во опсег од 120 до 700 евра.

Што се однесува до трошоците и трошоците, Судот сметаше дека е соодветно да се признаат трошоците само за апликантите кои користеле правно застапување во нивните тужби.

Неуспехот на Хрватска да заштити лице со посебни потреби од континуирано и насилно малтретирање претставува повреда на член 3 и 8

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ЃОРЃЕВИЌ [ЂОРЂЕВИЌ] против ХРВАТСКА

(Апликација бр. 41526/10)

24 јули 2012

1. Основни факти

Првиот апликант, хрватскиот државјанин Далибор Ѓорѓевиќ, е роден во 1977 година, а вториот апликант, неговата мајка Радмила Ѓорѓевиќ е родена во 1956 година. За Далибор, лице со психички и физички инвалидитет се грижела неговата мајка. Тој повеќепати бил физички и вербално малтретиран во периодот меѓу јули 2008 и февруари 2011 година од страна на децата од соседното училиште заради неговата инвалидност и српско потекло. Вознемирувањето било во форма на навреди, викање, плукање, удирање и туркање, а во една пригода насилниците угаснале цигара на неговите раце. Децата, исто така, му се потсмеваале на вториот апликант користејќи притоа српски дијалект. Домот на апликантите бил вандализиран, честопати се слушало свонење на вратата во невообичаено време, а биле испишувани и навредливи графити надвор.

Како резултат на тоа, Далибор бил длабоко вознемирен, исплашен и загрижен, што било евидентирано во голем број лекарски наоди. Според овие наоди, тој често си ги прегризувал усните и дланките, го фаќал грч и покажувал знаци на псоријаза поради претрпениот стресот, па му требала мирна и пријателска околина.

Инцидентите биле пријавени во различни институции во неколку наврати, вклучувајќи го и училиштето кое било на 70 метри и кое го посетувале најголемиот дел од децата, потоа Службата за социјална работа, Народниот правобранител за лица со попреченост и полицијата, која доаѓала, иако не секогаш на време, за да ги отстрани децата, без притоа да им постави прашања без да им постави прашања или да ги идентификува. Децата признале дека го малтретирале Далибор кога биле испитани од полицијата, но биле премногу млади за да сносат кривична одговорност.

Во октомври 2009 и мај 2010 година адвокатот на апликантите упатил писмо до Канцеларијата на Општинското државно обвинителство во врска со долгото и постојано малтретирање, жалејќи се на непостоењето на ефективен правен лек во

хрватскиот закон за заштита од насилни дејствија извршени од страна на деца. Таа, исто така, испратила жалба и до Народниот правобранител барајќи совет, а таа и» одговорила дека нема надлежност во однос на ова прашање. Социјалните служби ја известиле мајката дека треба да се покрене граѓанска тужба. Полицијата соопштила дека нивната истрага не би дала резултати. Од Канцеларијата на Државниот обвинител соопштиле дека немаат надлежност во однос на ова прашање.

2. Одлука на судот

Апликантот, меѓу другото, тврдеше дека државата не му пружила соодветна заштита од малтретирањето и дека поради се прекршени членовите 2, 3 и членовите 8, 13 и 14.

Член 3

Судот одлучи да ги разгледа засебните инциденти како една целина. Инцидентите биле добро евидентирани и имале влијание врз психичкото и физичкото здравје на првиот апликант, кој бил опишан како мирољубив човек кој не бил во состојба да се одбрани. Судот ги разгледа ефектите од континуираното вербално и физичко малтретирање - чувството на беспомошност и стравот кои траеле подолг временски период, биле доволно сурови за да го исполнат прагот на примена на членот 3.

За да постои позитивна обврска за заштита на првиот апликант, треба да бидат исполнети следните услови: властите морале да знаат или требало да знаат за таквото малтретирање од страна на трето лице и да не успеале да преземат разумни мерки за да го избегнат ризикот. Во однос на насилните дејствија кои потпаѓаат под членот 3, во принцип, било потребно преземање на мерки од кривично-правната сфера против сторителите. Меѓутоа, со оглед на возраста на насилниците кои го малтретирале Далибор, било невозможно тие кривично да се санкционираат. Понатаму, иако нивните дејства, земени одделно, можеби не претставувале кривично дело, доколку истите се разгледаат како целина, можно да претставуваат повреда на член 3.

Сепак, од јули 2008 година мајката на Далибор ги информирала полицијата, Народниот правобранител и социјалните служби за ваквото континуирано постапување. Оттаму, властите биле свесни за ситуацијата.

Иако полицијата испитала некои од децата во врска со инцидентите, таа не направила сериозни обиди да процени што навистина се случувало, а пријавите не биле

проследени со конкретни дејства. Не биле усвоени никакви одлуки во врска со политиките и не биле воспоставени механизми за следење со цел да се препознае и да се спречи понатамошно малтретирање. Особено паѓа во очи отсуството на суштинско вклучување на социјалните служби и отсуството на психолошка помош за Далибор. Освен што надлежните власти одговориле на конкретните инциденти, тие не презеле соодветни дејствија и покрај тоа што знаеле дека Далибор бил систематски мета на напади и дека идната злоупотреба била сосема веројатна. Оттука, кога станува збор за Далибор, Судот констатира повреда на член 3.

Член 8

Според членот 8, државите не само што имаат обврска да се воздржат од нанесување штета на поединци, туку исто така имаат и обврска да дејствуваат за да ги заштитат од други лица. Приватниот и семејниот живот на Радмила Ѓорѓевиќ биле негативно погодени од овие инциденти, и исто како што властите не успеале да преземат соодветни мерки за да се спречи понатамошно малтретирање на Далибор, тие не успеале ни да ја заштитат неа, што претставува кршење на член 8.

Член 14

Би можеле да се поведат домашни постапки во согласност со Законот за спречување на дискриминација на Република Хрватска, кој содржел специфични одредби за етничко потекло и инвалидет. Исто така, дискриминацијата била забранета со Уставот и Европската конвенција. За овие акти се сметаше дека нудат низа ефективни правни лекови, и со оглед на тоа што тие не биле исцрпени, оваа жалба беше одбиена како недопуштена.

Член 13

Со оглед на тоа што било невозможно да се поднесе жалба во однос на малтретирањето, беше констатирано дека ова право е повредено според членовите 3 и 8.

Член 41

Судот им додели на апликантите вкупно 11.500 евра во вид на нематеријална штета. Заеднички им се, исто така, доделени 1,206 евра за покривање на судски трошоци на национално ниво и 3,500 евра за покривање на трошоците пред Судот, а веќе имаат добиено помалку од 850 евра како правна помош од Советот на Европа.

Несоодветноста на условите во притвор и пружената здравствена нега се во спротивност со членот 3 од Конвенцијата

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ДИБЕКУ [DYBEKU] против АЛБАНИЈА

(Апликација бр.41153/06)

18 декември 2007

1. Основни факти

Апликантот, Илир Дибеку, бил албански државјанин роден во 1971 година. Тој е моментално во затвор со висок степен на безбедност во Албанија.

Од 1996 година апликантот страда од хронична параноидна шизофренија. Долги години бил на стационарно лечење во различни психијатриски болници во Албанија.

На 23 август 2002 година, две деца, на возраст од 10 и 13 години, и уште едно лице загинале во експлозија во станот на семејството на сестрата на апликантот, а други лица биле повредени.

На 24 август 2002 година против апликантот била покрената кривична постапка, а тој бил уапсен уште истиот ден и обвинет за убиство и нелегално поседување на експлозив. Тој бил сместен во притворската полициска единица, каде што делел ќелија со неодреден број затвореници. На 27 мај 2003 година, врз основа на лекарски наод, во кој се заклучува дека за време на извршувањето на делото апликантот бил во ремисија, Окружниот суд пресудил дека тој е во доволно добра состојба за да може му се суди. Судот го прогласил за виновен и го осудил на доживотен затвор. Апликантот поднел жалба, која била неуспешна, а неговите барања за нови лекарски прегледи биле одбиени како непотребни од страна на домашните судови.

Од декември 2003 година до времето на донесување на одлуката на Судот, апликантот бил во три различни затвори, каде што делел ќелии со затвореници кои биле во добра здравствена состојба и со него се постапувало како со обичен затвореник, и покрај неговата здравствена состојба. Според албанските власти, со оглед на тоа што било невозможно да му се пружи на апликантот потребната здравствена нега, тој бил лекуван со лекови слични на оние што ги пропишал неговиот лекар. Тој добил стационарно лекување во затворската болница само кога неговото здравје се влошило, и тоа од 26-ти мај 2004 година до 2-ри јуни 2004 година и од 1-ви декември 2004 до 26-ти јануари 2005 година.

Таткото на апликантот и неговиот адвокат поднеле неколку жалби до надлежните органи против администрацијата на затворската болница и против медицинското одделение, обвинувајќи ги за небрежност поради тоа што не му пропишале соодветна здравствена нега и тврдејќи дека неговото здравје се влошило поради недоволната здравствена нега. Нивните жалби биле отфрлени.

Со оглед на сеу поголемата психичка вознемиреност на апликантот, на 7-ми јануари 2005 година неговиот адвокат покренал постапка со барање тој да биде ослободен или префрлен во здравствена установа тврдејќи дека условите за притвор биле несоодветни за неговата здравствена состојба, и со тоа го ставиле неговиот живот на ризик. Врз основа на неодамнешните лекарски наоди, бранителот на апликантот, исто така, побарал да се направат психијатриски прегледи. Овие барања биле одбиени. Жалбите на апликантот имале неуспешен исход.

2. Одлука на Судот

Апликантот посебно истакнал дека условите во притвор и здравствената нега која ја добил во затвор не биле соодветни со оглед на неговата здравствена состојба. Тој, исто така, се жалел на неправедноста на судските постапки во рамките на кои се разгледувани неговите жалби. Притоа, тој се потпира на членовите 3 и 6.

Член 3

Судот прифати дека самата психолошка состојба на апликантот го направила поранлив од просечниот притвореник и дека неговото притворање може до одредена мера да ги интензивирало чувствата на вознемиреност, болка и страв. Фактот што албанската Влада признала дека со апликантот се постапувало како и со другите затвореници, и покрај неговата посебна здравствена состојба, покажува нејзин неуспех да се придржува до препораките на Советот на Европа за справување со затворениците со психички болести.

Судот ги зел предвид кумулативните ефекти од сосема несоодветните услови во притвор на кои бил подложен апликантот, кои очигледно имале разорувачки ефект врз неговото здравје и благосостојба. Судот, исто така, се осврна и на наодите на Комитетот за спречување на мачењето на Советот на Европа, кои се изложени во неговите најнови извештаи, а се однесуваат на условите во притворските одделенија во албанските затвори, особено кога станува збор за затворениците со психички болести, како и на сопствената судска пракса.

Многу од овие недостатоци би можеле да се отстранат дури и во отсуство на значителни финансиски средства. Во секој случај, недостигот на ресурси не може начелно да оправда толку лоши услови во притворските одделенија/единици за да се постигне потребниот праг на суровост за примена на членот 3. Судот заклучи дека природата, времетраењето и суровоста на малтретирањето на кој бил подложен апликантот и кумулативните негативни ефекти врз неговото здравје биле доволни за да се квалификува таквото постапување како нечовечко и деградирачко, со што се крши членот 3.

Член 6

Судот оцени дека жалбените наводи на апликантот според член 6, во однос на постапките поврзани со извршувањето на казните, се недопуштени.

Член 41

Судот му додели на апликантот 5.000 евра за нематеријална штета.

*Соучесништвото на држави во вонредна екстрадиција - вклучувајќи
и повреда на член 3*

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ ЕЛ МАСРИ [EL-MASRI] против МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр. 39630/09)

13 декември 2012 година

1. Основни факти

Апликантот, Калед Ел-Масри, бил германски државјанин (роден 1963 година) кој живеел во Сенден, Германија.

Во декември 2003 година апликантот патувал со автобус во Скопје, во надеж дека оди на одмор. На српско-македонската граница се појавил сомнеж околу неговиот новоиздаден германски пасош. Како резултат на тоа, неговите лични предмети биле претресени и бил испрашуван за неговите можни врски со неколку исламски организации. По приближно седумчасовно испрашување, тој бил превезен до неговиот хотел (Скопски Мерак) придружуван од вооружени лица во цивилна облека. По пристигнувањето во хотелот, апликантот бил задржан во изолација и постојано испрашуван на англиски јазик - јазик кој не го владеел доволно добро. Бил информиран дека ќе биде вратен во Германија ако потпише признание дека е член на Ал Каеда. По десетдневното задржување, апликантот започнал штрајк со глад и бил префрлен на скопскиот аеродром, со лисици и со врзани очи.

На аеродромот, апликантот бил информиран дека ќе биде подложен на "лекарски преглед", во тој момент неговите раце биле врзани одзади и бил претепан. Потоа бил фрлен на под и бил газен, а во неговиот анус бил ставен тврд објект. Апликантот бил и понатаму малтретиран, му биле ставени ланци и бил заврзан за сидовите на авионот. Во неговиот пасош бил ставен македонски печат за излез од земјата. Потоа бил авионски превезен во Авганистан преку Ирак. Апликантот бил држен во Центарот за притвор за високоризични терористи, а во март 2004 тој започнал уште еден штрајк со глад.

Во април 2004 година, маскирани мажи, насилно го отстраниле од креветот, го врзале за еден стол и принудно го хранеле преку цевка. Потоа добил конзервирана храна и книги. Поради принудното хранење апликантот се чувствувал лошо, после што добил здравствена нега. Во мај 2004 година, му биле повторно врзани

очите, му биле ставени лисици и му било наложено да ги облече алиштата што ја носел во времето кога пристигнал во Скопје. Потоа бил префрлен на друг авион и испратен за Албанија, без да му се каже каде се наоѓа. Кога бил конечно ослободен во една албанска зграда, му било кажано каде е, а во неговиот пасош бил ставен албански печат за излез од земјата. Потоа бил испратен на авион за Франкфурт, Германија. По пристигнувањето, апликантот бил 18 килограми ослабен, бил неуреден и му било дијагностицирано пост-трауматско стресно растројство, најверојатно предизвикано од мачењето и лошото постапување на кое бил изложен.

2. Одлука на Судот

Апликантот тврдеше дека Република Македонија е одговорна за лошиот третман на кој бил изложен, а кој е во спротивност со членовите 3, 5, 8, 10 и 13 од ЕКЧП.

Владата негираше каква било одговорност за лошото постапување кон апликантот и го оспори кредибилитетот на наодите на вештаците кои се однесуваат на неговото ментално здравје.

Владата понатаму тврдеше дека, иако кривичната истрага во врска со тврдењата на апликантот не била ефективна, ова се должело на доцнењето на апликантот во поднесувањето на тужбата, како и на фактот што истата ја поднел против непознат сторител.

Посредниците-трети лица тврдеа дека правото да се знае вистината во случаите на присилно исчезнување е вткаено во ЕКЧП како дел од членовите 2, 3 и 5 и е преточено во членот 13. Понатаму, се тврдеше дека вонредните тактики за екстрадиција, како што се оние на кои се жали апликантот претставуваат прекршување на принципот на забрана на протерување или присилно враќање според меѓународното право.

Надлежноста беше отстапена во корист на Големиот судски совет според членот 30 од ЕКЧП.

Член 3

На самиот почеток, Судот потсети дека слободата од тортура (мачење) според членот 3 е едно од темелните права кое е неопходно во едно демократско општество. За таа цел, државите се обврзани ефективно да ги истражат сите наводи за постапување кое е во спротивност со членот 3. Судот нагласи дека оваа позитивна

обврска за истражување на таквите наводи произлегува од читањето на членот 3 во врска со членот 1 од ЕКЧП. Без ефективни истраги кои би резултирале со идентификување на сторителите на таквите дела, правата и слободите од член 3 би биле неефективни во пракса, а на државните актери би им било дозволено неказнето да ги прекршат правата на лицата кои се под нивна контрола (дадени во член 3). Затоа, истрагите мора да бидат брзи, темелни и независни од извршната власт.

Апликантот поднел кривична пријава во октомври 2008 година до Јавното обвинителство за соучество на државни службеници во неговата екстрадиција и во лошото постапување на кое бил изложен. Неговите тврдења беа поткрепени и со додатни докази, како што се доказите кои произлегуваат од веродостојни медиумски извештаи и други странски истраги. Јавниот обвинител повеќе не контактираше со Министерството за внатрешни работи по приемот на кривичната пријава на апликантот и поради тоа нема оправдување за отфрлање на пријавата поради недостаток на докази. Владата призна дека истрагата по повод кривичната пријава не била ефективна. Во рамките на својата борба против неказнивоста на државите кои се вклучени во тешки злоупотреби на човековите права, Судот сметаше дека апликантот бил лишен од соодветно објаснување за тоа што му се случило и зошто.

Освен тоа, постапувањето против г-дин Ел-Масри не може да се оправда со националната безбедност или борбата против тероризмот. Судот потврди дека забраната на мачењето требало да остане апсолутно право. Поради тоа, Судот повторил дека на властите кои не преземаат разумни чекори за да се избегне ризикот од лошо постапување за кое државата знаела, или требало да знае, би можел да се примени член 3. Иако, додека г-дин Ел-Масри бил држан во хотелот во Скопје, над него не била применета физичка сила, Судот забележал дека член 3 не се однесува само на физичка болка. Продолженото затворање на апликантот било такво што би предизвикало кај него емоционална и психичка вознемиреност. Апликантот бил намерно ставен во состојба на постојана анксиозност бидејќи властите сакале од него да извлечат признание. Властите не беа во состојба да дадат какво било оправдување за ова. Така, Судот оцени дека условите во хотелот биле доволно сурови за се смета дека постоела повреда на членот 3.

Исто така, се сметаше дека за лошото постапување кон апликантот на скопскиот аеродром одговорна е Република Македонија. Дејствијата на странските службеници кои биле преземени со знаење или согласност на властите можат да и се припишат на тужената држава. Не може да се оправда ниту суровоста при таквото лошо постапување, бидејќи службениците - припадници на безбедносните сили

очигледно биле повеќе по бројност од апликантот и тој не претставувал ризик за нив. Не само тоа, туку и Судот, исто така, истакна дека присилното соблекување од страна на полицијата служи за да се омаловажи субјектот до тој степен што истото не треба да се прави произволно.

Беше забележано и дека предавањето на г-дин Ел-Масри на ЦИА не било направено како дел од легитимно барање за екстрадиција. Македонските власти ја знаеле дестинацијата на авионот на кој бил присилен да се качи апликантот. Судот изрази загриженост во врска со третманот кој го добиваат осомничените терористи од страна на американските власти, особено во таквите озлогласени центри за притвор како е Гвантанамо Беј. Со оглед на тоа овие информации веќе била достапни во јавниот простор во времето кога апликантот бил веќе предаден на властите на САД, Судот смета дека македонските власти знаат или требало да знаат за ризикот од мачење и лошо постапување. Така, Судот утврдил дека македонските власти го прекршиле член 3 од ЕКЧП.

Член 5

Судот ја повтори судската пракса според која државите го кршат правото на слобода од член 5, ако екстрадираат лица во држави каде што постои ризик од «флагрантно кршење» на членот 5. Во овој случај, Судот утврди дека притворот на апликантот во хотел во Скопје, на аеродромот, во Авганистан и неговото враќање преку Албанија можат да им се припишат на македонските власти. Македонските власти биле соучесници во притворањето на апликантот во Авганистан откако тим доброволно им го предаде на властите во САД.

Покрај тоа, Судот сметаше дека практиката на вонредна екстрадиција е еднаква на присилно исчезнување, кое по дефиниција подразбира притворање надвор од воспоставениот правен систем.

Член 8

Судот утврди дека правото на семеен и приватен живот според член 8 било прекршено бидејќи постоело мешање во ова негово право на начин кој не бил «во согласност со законот».

Член 13

Судот понатаму сметаше дека имало повреда на правото на апликантот на ефективен правен лек (член 13). Апликантот бил лишен од ефективни и

практични правни лекови поради отсуството на ефективна истрага. Нема докази дека одлуката за предавање на апликантот на ЦИА подлежела на било каков облик на ревизија. Според тоа, Судот утврди повреда на членот 13 во врска со членовите 3, 5 и 8.

Член 41

Судот утврди дека Република Македонија треба да му плати на г-дин Ел Масри 60.000 евра плус релевантни даноци како надомест на нематеријална штета.

*Користење на техники забранети со член 3 од страна на службениците
за спроведување на законот*

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ ГЕФГЕН [GÄFGEN] ПРОТИВ ГЕРМАНИЈА

(Апликација бр. 22978/05)

1 јуни 2010

1. Основни факти

Апликантот, Магнус Гефген, бил германски државјанин роден во 1975 година. Тој во моментот отслужува затворска казна во Германија.

Во јули 2003 год., г-дин Гефген бил осуден на доживотен затвор за киднапирање и убиство на Џ. Судот утврдил дека неговата вина е од особена тежина, што значи дека остатокот од неговата затворска казна не може да биде намалена на условно пуштање на слобода по отслужени 15 години.

Детето Џ. на возраст од 11 години, морало да го познава апликантот, кој во тоа време бил студент по право, преку неговата сестра. На 27 септември 2002 год. апликантот го намами Џ. во својот стан и го задушил. Подоцна, апликантот побарал откуп од родителите на Џ., барајќи од нив да платат еден милион евра за повторно да го видат своето дете. На 30 септември 2002 год., г-дин Гефген го подигнал откупот на една трамвајска станица. Тој бил ставен под полициски надзор и неколку часа подоцна бил уапсен од страна на полицијата.

На 1 октомври 2002 година, еден од полициските службеници задолжени за испитување на г-дин Гефген, следејќи ги упатствата на заменик-началникот на полицијата во Франкфурт, го предупредил апликантот дека добро ќе настрада ако продолжи да одбива да открие каде се наоѓа детето. Тие сметале дека оваа закана е неопходна бидејќи животот на Џ. бил во голема опасност заради недостигот на храна и студеното време. Како резултат на овие закани, апликантот открил каде го скрил телото на детето. По ваквото признание, полицијата обезбедила дополнителни докази – траги од гумите на автомобилот на апликантот во езерцето и телото.

На почетокот на кривичната постапка против апликантот, регионалниот суд одлучил дека сите негови признанија дадени во текот на истрагата не можеле да се користат како доказ на судењето бидејќи биле добиени под присила, со што

бил прекршен Законот за кривична постапка и член 3 од Европската конвенција. Сепак, регионалниот суд дозволил во кривичната постапка да се употребат докази добиени како резултат на изјавите добиени од апликантот под присила.

На крајот, на 28 јули 2003 година апликантот бил прогласен за виновен за киднапирање и убиство и бил осуден на доживотен затвор. Утврдено е дека, и покрај тоа што апликантот бил информиран на почетокот на судењето дека има право да се брани со молчење и дека сите негови претходни изјави не можат да се користат како докази против него, тој сепак повторно признал дека го киднапирал и убил Џ. Судските наоди во врска со кривичното дело во суштина се темелеле на тоа признание. Тие, исто така, биле поддржани од: доказите обезбедени како резултат на првото добиено признание, имено на извештајот од обдукцијата и на трагите од гумите во езерцето; и други докази добиени како резултат на тоа што апликантот бил следен откако го подигнал откупот, а парите од откупот подоцна биле откриени во неговиот стан или уплатени во неговите сметки.

Апликантот поднел жалба која се однесувала на повреда на материјалното право која била одбиена од страна на Сојузниот суд на правдата. Подоцна тој поднел жалба до Сојузниот уставен суд, кој одбил да ја разгледа истата. Тој суд го потврдил заклучокот на регионалниот суд дека заплашувањето на апликантот со болка со цел да се извлече признание од него претставува забранет метод на испитување според домашното право и воедно повреда на член 3 од Конвенцијата.

На 20 декември 2004 година двајцата полицајци кои му се заканиле на апликантот биле осудени за принуда и поттикнување на принуда додека биле на должност и им биле дадени условни казни.

Во декември 2005 год. апликантот поднел барање за правна помош за да поведе постапка за утврдување на службена одговорност со цел да добие надомест заради траматизирањето од истражните методи на полицијата. Овие постапки сè уште беа во тек во времето на донесување на пресудата на Европскиот суд.

2. Одлука на Судот

Апликантот се жалеше дека бил подложен на мачење (тортура) при испитувањето од страна на полицијата, спротивно на член 3. Повикувајќи се на член 6, тој понатаму тврдеше дека е повредено неговото право на правично судење, особено заради користењето на докази обезбедени како резултат на признание добиено под присила.

Во пресудата на Советот од 30 јуни 2008 година, Судот сметаше дека апликантот повеќе не може да тврди дека е жртва на повреда на членот 3 од Конвенцијата и дека во овој случај нема повреда на членот 6 од Конвенцијата.

На 1 декември 2008 година, случајот беше упатен до Големиот судски совет на барање на апликантот.

Член 3

Судот сметаше дека во конкретниот случај, непосредните закани упатени до апликантот со цел да се извлечат информации од него биле доволно сериозни за да се квалификуваат како нечовечко постапување, што всушност спаѓа под член 3. Судот изрази задоволство со фактот дека домашните судови, како во кривичната постапка против апликантот, така и во постапката против полициските службеници, јасно и на недвосмислен начин препознале дека испитувањето на апликантот претставувало повреда на член 3. Меѓутоа, Судот забележа дека полициските службеници, кои биле прогласени за виновни за принуда и поттикнување на принуда, добиле само многу скромни и условни казни.

Што се однесува до надоместокот за повредата на Конвенцијата, Судот забележа дека барањето на апликантот за пружање на правна помош со цел да поведе постапка за утврдување одговорност, по враќањето на решението, чекало на решавање повеќе од три години и дека сè уште не била донесена одлука за основаноста на неговото барање за надомест. Тоа што домашните судови не успеале да донесат одлука за основаноста на барањето предизвика сериозни сомнежи во врска со ефективност на постапката за утврдување на службена одговорност.

Судот заклучи дека германските власти не му доделиле на апликантот доволен надомест за начинот на кој постапувале со него и дека Германија го прекршила член 3.

Член 6

Како што Судот има утврдено во својата судска пракса, употребата на докази добиени со методи со кои се крши членот 3 покренува сериозни прашања во врска со правичноста на кривичната постапка. Затоа, Судот мораше да утврди дали постапките против апликантот во целина биле неправедни бидејќи такви докази биле користени.

Во конкретниот случај, новото признание на апликантот на судењето - откако бил информиран дека сите негови претходни изјави не може да се користат како

доказ против него - претставувало основа за неговата осудителна пресуда и неговата казна. Значи, оспорените докази не биле неопходни за да се докаже неговата вина или да му се одреди казната.

Низ призмата на овие согледувања, Судот утврди дека, во конкретните околности на случајот, неуспехот на домашните судови да ги исклучат оспорените докази, обезбедени во вид на изјава добиена преку нечовечко постапување, немало влијание врз осудителната пресуда и казна на апликантот. Со оглед на тоа што биле почитувани правата на апликантот да се брани, неговото судење во целост треба да се смета за праведно. Судот заклучи дека немало повреда на член 6.

Член 41

Апликантот не бараше никаков надомест за материјална или нематеријална штета, но истакна дека целта на неговата апликација била да се добие повторно судење. Со оглед на тоа што не е констатирана повреда на член 6, Судот сметаше дека барањето на апликантот за повторно судење или повторно отворање на предметот пред домашните судови е неосновано.

На лицата со телесна попреченост кои се држат во притвор треба да им се задоволат соодветни посебни потреби од страна на затворските власти со цел државата да се придржува кон Член 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ГРИМАИЛОВ [GRIMAILOVS] против ЛАТВИЈА

(Апликација бр. 6087/03)

25 јуни 2013

1. Основни факти

Апликатот, Артемијс Гримаилов, бил „постојан жител“ на Република Латвија и живеел во Елгава (Латвија). Во јуни 2000 година, апликантот бил подложен на хируршка интервенција за да му се вметне метален имплант во грбот за поддршка откако го скршил 'рбетот. Тој бил заверен како лице со попреченост од категоријата 2.

На 10 септември 2001 година, двајца сообраќајни полицајци, Е.Ш. и О.Ж., се обиделе да го запрат апликантот, кој го надминал ограничувањето на брзината во Рига и оставил впечаток дека вози под дејство на алкохол. Апликантот не успеал да запре на упатствата на службениците и да продолжил да вози. Двајцата офицери го следеле надвор од градот кон автопатот, каде што на крајот го прстигнале автомобилот на апликантот и го повлекле на страна на патот. Според Владата, двајцата полицајци виделе огнено оружје во левиот џеб на јакната на апликантот и го турнале на земја со користење на неодредени техники на ограничување и со лисици. Потоа ја повикале локалната полиција на местото на настанот за да соберат докази. Апликантот, исто така, направил алкохолен тест на лице место и бил пренесен во локална полициска станица. Апликантот тврди дека полицајците го удирале во задниот дел неколку пати по апсењето, лошо повредувајќи го. Откако им кажал на полициските службеници дека е лице со попреченост, наводно ги поканил да ги проверат документите што биле во неговиот паричник во неговиот автомобил. Тој тврди дека откако дознале дека бил со попреченост, полицајците му подметнале огнено оружје во обид да избегнат кривична одговорност за напад врз лице со попреченост. Апликантот тврди дека ако тој поседувал огнено оружје, тој би го отстранил за време на потерата на автомобилот.

На 11 септември 2011 година, апликантот бил пренесен во јавна болница каде што рентгенот на неговиот 'рбет покажале дека шрафовите за прицврстување, кои го држеле металниот имплант за поддршка на неговиот 'рбет, биле скршени. Тој,

исто така, страдал од спинална контузија и болка во долниот дел на грбот. Подоцна истиот ден апликантот го видел специјалист. Тој му кажал на специјалистот за апсењето и дека тој бил извлечен од автомобилот, турнат на земја и удрен неколкупати од полицајците. Апликантот се пожалил на болки во долниот дел на грбот и рекол дека не можел да ја премести десната нога како резултат на болката. Специјалистот го испитал апликантот и дијагностицирал повреда на крајно истегнување и контузии на долниот дел на грбот, попречен прелом на процесот и фрактура на компресија. Четири од шрафовите биле скршени а металниот имплант уништен. На 12 септември 2001 година, апликантот бил отпуштен од болницата и му било кажано да продолжи да зема лекови и да носат фиксирачки појас. Истиот ден тој бил префрлен во централниот затвор во Рига. Тој бил испитуван од лекар по приемот кој ги забележал дијагнозите на специјалистот и го опишал целокупното здравје на апликантот како задоволително. Деновите по приемот, апликантот почнал да се жали на болки во грбот и не можел да ги придвижи нозете. На 28 септември 2001 година била извршена хируршка процедура за ублажување на болката на апликантот која продолжила да трае до 9 октомври 2001 година. На 10 октомври тој бил отпуштен од затворската болница, а целокупното здравје е опишано како задоволително и тој можел повторно да оди.

На денот на апсењето на апликантот, откако бил однесен во полициската станица, двајцата полицајци биле испрашувани од инспектор на полициската станица во рамките на кривичната постапка во врска со обвинението за огнено оружје. Двајцата полицајци изјавиле дека виделе огнено оружје во јакната на апликантот и го турнале апликантот на земја за да му стават лисици. Апликантот бил испрашан од страна на инспекторот на 11 септември 2001 година. Тој тврдел дека со него било лошо постапувано по неговото апсење, но на 27 ноември 2001 година обвинителот одлучил да одбие да поведе кривична постапка по добивањето на извештајот од судскиот медицински преглед во кој се наведува дека повредите не биле предизвикани од апсењето.

Од 24 мај до 4 јуни 2001 година се одржало судење, во кое се утврдило дека апликантот е виновен за обвинението за огнено оружје, како и за друго обвинение за телесно повредување и силување, кое се случило на 9 септември 2001 година. На главниот претрес, апликантот му рекол на судот дека бегал од полицијата на 10 септември 2001 година, а кога го сопреле, го турнале на земја и го удирале пред да го однесат во полициската станица. Тој тврди дека офицерите потоа го ставиле пиштолот и куршумот во џебот на јакната и дека таа не е негова. Судечкиот судија не верувал во наводното лошо постапување на апликантот од страна на полициските службеници врз основа на форензички преглед кој заклучил дека апликантот не претрпел телесни повреди. Судијата го осудил на пет години

и шест месеци затвор. На 21 октомври 2002 година по жалбата на апликантот, апелациониот суд ја потврдува пресудата на судечкиот суд. Потоа, апликантот поднел жалба, но на 2 декември 2002 година била отфрлена од Сенатот на Врховниот суд.

2. Одлука на Судот

Апликантот се пожалил дека полициските службеници лошо постапувале со него на 10 септември 2001 година. Тој, исто така, се жалел дека истрагата за овие настани не била ефикасна. Судот утврди дека жалбата паднала за да се испита во согласност со членот 3. Исто така, апликантот се жалел според членот 3 за недостатокот на соодветна медицинска помош во затворот и дека објектите не биле соодветни за него, бидејќи тој бил врзан за инвалидска количка. Судот го прогласи тврдењето за медицинска помош за неприфатливо, но продолжи да ги разгледува условите за притвор.

Член 3

Настаните од 10 септември 2001

Судот навел дека кога некое лице е повредено додека е во притвор или под контрола на полицијата, секоја повреда ќе доведе до силна претпоставка дека лицето било подложено на лошо постапување. Употребата на сила за време на апсењето може да падне надвор од опсегот на членот 3, дури и ако тоа резултира со повреда, ако тоа е неопходно и произлегува од однесувањето на апликантот. Меѓутоа, ако поединец дава веродостојно тврдење дека претрпел третман со кој се повредувал членот 3 од страна на полицијата или други слични државни агенти, Конвенцијата бара да постои ефикасна официјална истрага. Истрагата за наводите за лошо постапување мора сериозно да се сфати од страна на властите и тие мора да направат темелен обид да дознаат што се случило. За да се изврши истрага, се смета дека е потребно лицата кои ја извршуваат истрагата да бидат независни од оние кои се вмешани во настанот.

Во конкретниот случај двете страни се согласуваат дека силата била искористена за апсење на апликантот откако тој не успеал да го запре своето возило на инструкциите на полицискиот службеник. Владата изјавила дека 'рбетот на апликантот бил превиткан наназад, но нагласила дека претходно претрпел повреда на 'рбетниот столб и дека силата што се користела на апликантот била пропорционална со оглед на неговото однесување. Од друга страна, апликантот сметал дека користената сила била непропорционална. Експертот за судска медицина

во случајот не даде одговор на прашањето дали повредите што ги претрпел апликантот можело да ги нанесат полициските службеници на начин опишан од страна на апликантот. Судот сметаше дека е невозможно да се утврди, врз основа на фактите, дали повредите на апликантот биле предизвикани како што се наведува.

Судот забележа дека властите спровеле истрага за наводите на апликантот, меѓутоа не е убеден дека истрагата била доволно темелна и ефективна. Судот забележа дека полицијата го испратила предметот на случајот до обвинителот само осум дена по настанот за да поднесе обвинението за огнено оружје против апликантот и дека не биле преземени дополнителни истражни мерки откако обвинителот го испратил материјалот за случајот еден месец подоцна во врска со наводите за лошо постапување. Не биле преземени сите разумни чекориза да се обезбедат достапните докази од страна на полицијата, а несогласувањата меѓу двајцата полициски службеници за тоа каде бил пронајден куршумот, никогаш не бил разгледани. Во форензичките извештај беа откриени дополнителни разлики во однос на тоа каде бил пронајден куршум, но ниту еден од нив не бил испитан, што ја поткопало темелноста и веродостојноста на првичната истрага. Судот, исто така, сметал дека обвинителот во голема мера се потпрел на изјавите на полициските службеници кои порекнувале напад врз апликантот, кога одлучил да не поведе кривична постапка. Обвинителот, исто така, не преземал чекори за да ги добие сведочењата на очевидците на настанот.

Врз основа на горенаведените факти, Судот заклучи дека домашните власти не обезбедиле ефикасна истрага за наводите на апликантот за лошо постапување на полицијата на 10 септември 2001 година и утврдиле повреда на членот 3.

Услови во притвор

Судот изјави дека членот 3 не може да се толкува како утврдување на општа обврска за ослободување на притвореното лице поради здравствени причини или за да се пренесе во јавна болница. Сепак, тоа бара од државата да обезбеди затворениците да бидат притворени во услови кои се компатибилни со почитување на човековото достоинство и да се погрижи за соодветно обезбедување на нивното здравје и благосостојба. Во случаи кога властите одлучиле да сместат лице со попреченост во континуиран притвор, тие треба да покажат посебна грижа за да гарантираат дека се исполнети условите нужни за посебните потреби на лицето. Судот забележа дека кога инвалид се држи во притвор во затвор каде што не може да се движи и не може да ја напушти својата ќелија независно, тоа би значело понижувачко постапување.

Во овој случај, жалбата на апликантот се однесувала на материјалните услови на неговиот притвор во затворот во поглед на неговата телесна попреченост и недостатокот на помош. Додека ја издржувал казната во затвор, апликантот бил парализиран и бил ограничен на инвалидска количка. Состојбата на здравјето на апликантот по објавувањето се сметаше за неважна од Судот за оваа жалба според членот 3. Ниту една страна не го оспори фактот дека за првите две и пол години, апликантот бил притворен во редовен центар за притвор, кој не се прилагодува на лице со инвалидска количка. Судот сметаше дека достапноста до санитарните капацитети предизвика посебна загриженост според членот 3. Апликантот и Владата се согласиле дека физичката попреченост на апликантот му спречила пристап до тоалети и сауни, без помош на други лица. Судот, исто така, истакна дека апликантот барал дневна помош со неговата мобилност поради неговата телесна попреченост. Апликантот морал да се потпира на неговите колеги затвореници за да му помогнат со неговата дневна рутина и мобилност во затворот. Судот утврдил дека условите на притворот на апликантот во однос на неговата телесна попреченост претставуваат деградирачки третман спротивно на членот 3.

Член 41

Судот му додели на апликантот €6,000 во врска со непарична штета.

Несоодветна здравствена нега - повреда на член 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ГРОРИ [GRORI] против АЛБАНИЈА

(Апликација бр.25336 / 04)

7 јули 2009

1. Основни факти

Апликантот, Арбен Грори, бил албански државјанин роден во 1971 година. Во времето на донесување на пресудата на Европскиот суд, тој бил во затвор со висок степен на безбедност во Албанија, отслужувајќи 15-годишна затворска казна за меѓународна трговија со наркотици и доживотен затвор за убиство и нелегално поседување на огнено оружје – притоа, убиството и нелегалното поседување на огнено оружје се дела кои ги извршил на територија на Италија.

Г-дин Грори првично бил притворен во Албанија на 30-ти април 2001 година врз основа на налог за апсење издаден во Италија на 16 февруари 2001 година во врска со неговата наводна вмешаност во шверц со дрога. Истиот ден, Интерпол во Рим побарал од албанските власти да покренат кривична постапка против апликантот за кривични дела извршени на територијата на Италија. Во јули 2002 година Јавниот обвинител на Албанија покренал обвинение против Г-дин Грори за меѓународна трговија со наркотици, а во декември 2003 година албанските судови го прогласиле за виновен и го осудиле во јуни 2006 год. на 15 години затвор.

Покрај тоа, на 2 февруари 2001 година, италијанските власти во отсуство го осудиле апликантот на доживотен затвор за убиство и на пет години затвор за нелегално поседување огнено оружје. Сепак, тие не можеле да побараат извршување на таа казна во Албанија, бидејќи во тоа време ниту едната ниту другата земја не биле потписнички на меѓународен договор кој би го регулирал ова прашање.

Додека бил во притвор во очекување на кривичната постапка во Албанија за трговија со дрога, дело кое го извршил во Италија, во 15 мај 2002 год. г-дин Грори добил албанска судска одлука со која му бил одреден притвор во очекување на постапката за признавање на пресудата изречена за него во Италија за убиство и нелегално поседување на огнено оружје.

Г-дин Грори се пожалил пред албанските судови дека ниту едно барање за признавање на пресудата донесена во негово отсуство во Италија не било поднесено од страна на италијанските власти до албанскиот Министер за правда. Тој, исто

така, тврдел дека не постоел важечки меѓународен договор помеѓу двете земји во тој момент за да може едно такво признавање да стапи на сила. Тој, исто така, се повикал на фактот што тој не ја дал својата согласност за тоа, како што налагал тогашниот Кривичен законик. Домашните судови не пресудиле во негова корист, заклучувајќи дека според меѓународното кривично право, може да се оствари со-работка меѓу државите дури и во отсуство на билатерални договори, врз основа на добра волја, општопризнати норми и начелото на реципроцитет.

Помеѓу септември 2003 година и февруари 2004 година, г-дин Грори побарал лекарски преглед со оглед на влошувањето во неговото здравје. Во август 2004 година му била дијагностицирана мултиплекс склероза, а лекарите сметале дека оваа болест може да предизвика кај него шок, оштетување на органите, трајна инвалидност или смрт. Во 2005 година, тој поднел неколку кривични постапки против обвинителството и Началникот на затворската болница во Тирана, жалејќи се на небрежност во обезбедувањето на здравствена нега за него, со оглед на тоа што се доцнело со обезбедувањето на соодветна нега, а тој бил третиран главно со лекови за ревматизам .

На 10 јануари 2008 година, по негово барање, Европскиот суд ѝ наредил на албанската влада како привремена мерка веднаш да го префрли во цивилна болница со цел да се направат испитувања и да добие соодветна здравствена нега. На 28 јануари 2008 година, владата го префрлила во Универзитетскиот болнички центар во Тирана, каде што му обил овозможен специјалистички лакарски преглед. Од 17 јуни 2008 год. г-дин Грори добивал соодветна здравствена нега за неговата болест.

2. Одлука на Судот

Г-дин Грори се жалеше на несоодветна здравствена нега во затворот и на незаконитоста на неговиот притвор заради признавање на пресудата и извршување на доживотната казна затвор во Албанија изречена од страна на италијанските судови во негово отсуство. Тој се повикал на членовите 3, 5 § 1, 6 § 1 и 7 од Конвенцијата и на член 2 од Протоколот бр. 7. Тој, исто така, се жалел на тоа што неговото префрлање во цивилна болница во јануари 2008 година, како било е наведено од страна на Европскиот суд за човекови права според првилото 39 од Правилата на Судот, било задоцнето, што е во спротивност со член 34.

Член 3

Судот забележа со загриженост дека во периодот од април 2005 год. до 28 јануари

2008 год. г-дин Грори бил оставен во текот на подолги временски интервали без соодветна здравствена нега, и покрај тоа што боледувал од сериозна болест. Особено, последниот лекарски наод за неговата здравствена состојба потврдил дека прогресијата на болеста во текот на годините се должи на недостатокот на здравствена нега. Владата не понуди никакво оправдување за тоа зошто одбила да му ја обезбеди пропишаната здравствена нега од страна на лекарите во цивилната болница, особено поради тоа што во тоа време таквата нега се обезбедувала бесплатно за пациентите во јавните здравствени установи. Владата, исто така, не успеа да објасни како лекувањето со витамини и антидепресиви можело да се смета за соодветно во дадените околности. Владата не даде ни веродостојно објаснување за влошувањето на здравјето на апликантот во затворот. Судот заклучи дека сето погоренаведено создало такво силно чувство на несигурност кај г-динот Грори, што во комбинација со неговото физичко страдање, претставувало понижувачко (деградирачко) постапување, спротивно на член 3.

Член 5 § 1

Судот забележа дека потрагата на Врховниот суд за правна основа за определување на притвор на апликантот довело до увезување во одредбите на домашното законодавство инструменти на меѓународното право кои сè уште немале стапено на сила во Албанија. Така, правната основа која на крајот ја пронашол Врховниот суд едвај може да се каже дека ги исполнила условите за “законитост” во однос на притворот на апликантот и признавањето на пресудата изречена од страна на италијанските судови. Затоа, Судот заклучи дека помеѓу 15 мај 2002 година и 29 декември 2003 година г-дин Грори не бил притворен во согласност со постапка пропишана со закон, и дека имало повреда на членот 5 § 1.

Член 34

Судот забележа дека и покрај тоа што Владата дознала за одлуката на Судот апликантот да се пренесе во болница најдоцна во утринските часови на 11 јануари 2008 година, таа тоа го сторила дури на 28 јануари 2008 година. Според тоа, наредбата на Судот чекала на исполнување цели 17 дена без објективни пречки што би ги спречуваат властите тоа да го сторат порано. Оттука, постои повреда на член 34.

Други жалби

Судот сметаше дека не е потребно одделно да се испитува жалбата на апликантот (според член 6, став 1) во однос на незаконитоста на постапката за признавање и

извршување во Албанија на пресудата изречена во Италија. Исто така, Судот ги отфрли и другите жалби на апликантот.

Член 41

Судот му додели на апликантот 8.000 евра за надомест на нематеријална штета и 7.000 евра за расходи и трошоци.

Полициска операција со претерана употреба на сила за апсење на политичар во која е констатирана повреда на членовите 3, 5 (3), 5 (5), 6, 8 и 13

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ГУЦАНОВИ [GUTSANOVİ] ПРОТИВ БУГАРИЈА

(Апликација бр. 34529/10)

15 октомври 2013

1. Основни факти

Апликантите се г-дин Гуцанов, добро познат локален политичар, неговата сопруга и двете малолетни ќерки. Властите го осомниле Гуцанов за вмешаност во криминална група обвинета за злоупотреба на власта и проневера на државни пари. Околу 6.30 часот изутрина на 31 март 2010 година во домот на апликантот пристигнал тим од вооружени и маскирани специјалци. Домарот ги предупредил дека се внатре и сопругата и децата. Откако Гуцанов не одговорил на наредбата да ја отвори вратата, полицајците употребиле сила за да влезат во неговиот дом. Куќата била претресена и биле одземени различни докази. Гуцанов бил уапсен, и придружуван од страна на полицијата, го напуштил домот во 13.00 часот, снимен од новинари и телевизиски екипи. Истиот ден се одржала прес-конференција, при што Јавниот обвинител ги најавил обвиненијата против уапсените лица, вклучувајќи го и Гуцанов, како дел од криминална група. Во 22.55 часот обвинителот формално покренал обвинение против Гуцанов за разни кривични дела и наредил мерка притвор во траење од седумдесет и два часа за да се осигура неговото присуство на суд. На 1 април еден весник го објавил говорот на обвинителот заедно со извадоци од интервју со Министерот за внатрешни работи, во рамките на кое тој се осврнал на блискоста на Гуцанов со уште еден осомничен и на нивното учество во “заговор”. На 3 април 2010 година, судот му одредил на апликантот мерка истражен затвор поради тоа што сметал дека постои ризик од извршување на други дела. На 5 април 2010 година, Премиерот дал интервју во врска со актуелните прашања, на крајот од кое било од него побарано да ги коментира неодамнешните апсења, а тој ја споменал блискоста на Гуцанов со уште еден осомничен и нивната “материјална добивка”. Жалбата на Гуцанов против мерката истражен затвор на 13 април 2010 година и понатамошно барање за ослободување на 18 мај 2010 година биле одбиени. На 25 мај 2010 година Апелациониот суд го одредил на Гуцанов мерка домашен притвор, истакнувајќи дека опасноста од тоа тој да изврши нови дела повеќе не постоела. На 26 јули 2010 година судот одлучил да го ослободи со кауција.

2. Одлука на Судот

Повикувајќи се на член 3, апликантите се жалеа на понижувачко (деградирачко) постапување како резултат на полициската операција во нивниот дом. Апликантот, исто така, повикувајќи се на член 5 тврдеше дека не бил веднаш изведен пред судија, бил задржан предолго во затвор, како и дека не постоела основа за неговото понатамошно задржување притворање. Апликантот, исто така, тврдеше дека коментарите дадени во врска со него од страна на јавни личности го повредиле неговото право на презумпција на невиност според членовите 6 и 13. Според член 8, семејството Гуцанови тврдеше дека претресот на нивниот дом претставува неоправдано мешање во нивното право на почитување на домот и семејниот живот. Апликантите, исто така, тврдеа дека според членот 13 тие немало ефективен домашен правен лек во однос на наводните повреди на нивните права според членот 3.

Член 3

Полициската операција имала за своја легитимна цел апсење, претрес и заплена на предмети; таквата цел го застапувала јавниот интерес за гонење на кривични дела. Сепак, при нејзиното планирање и извршување не биле земени предвид неколку важни фактори, како што е природата на кривичните дела кои му се ставале на товар на Гуцанов, фактот дека тој немал историја на насилно однесување и присуство на неговата сопруга и децата. Овие фактори укажуваат дека употребата на вооружени и маскирани специјалци и методи како што е пристигнување на полицијата во раните утрински часови биле прекумерни, а не строго неопходни за апсење на осомничениот и собирање докази. Четирите апликанти биле подложени на психолошко вознемирување кое предизвикало чувства на страв, измачување и беспомошност, што го квалификува таквото постапување како понижувачко (деградирачко) во согласност со членот 3, за кој Судот утврдил дека бил прекршен во овој случај.

Член 5

Член 5 (3) - изведување пред судија

Апликантот бил задржан без судење три дена и шест часа, но не учествувал во какви било истражни мерки после првиот ден. Тој не бил осомничен за вмешаност во насилна активност и бил во кривка психичка состојба за време на почетните фази на притворот откако бил жртва на понижувачко (деградирачко) постапување за време на полициската операција, што било дополнително потенцирано

поради неговата озлогласеност во јавноста. Тој бил задржан во притвор во истиот град каде што бил и судот, па не биле потребни никакви исклучителни безбедносни мерки. Овие елементи го наведоа Судот да најде повреда на барањето содржано во член 5 за брзо изведување на осомниченото лице пред судија.

Член 5 (3) - времетраење на притворот

Гуцанов бил притворен во период од 118 дена (од 31 март до 30 јули 2010 година), од кои два месеци бил во домашен притвор. Одлуките на домашните судови за неговото задржување во притвор биле засновани на ризикот дека тој може да изврши ново кривично дело (или да го повтори извршеното дело), особено во делот на мешање во доказите. Меѓутоа, на 25 мај 2010 година, Апелациониот суд одлучил дека по оставката што апликантот ја дал на својата функција, оваа опасност веќе не постоела. Сепак, спротивно на своите обврски според домашното право, истиот суд му одредил на апликантот мерка домашен притвор без да понуди никаква посебна причина за да ја оправда оваа одлука. Оттука, Судот заклучи дека властите не ја исполниле својата обврска за обезбедување на релевантни и доволни причини за држењето на Гуцанов во притвор по 25 мај 2010 година, и затоа го прекршиле член 5 (3).

Член 5 (5)

Законот за одговорност на државата не му обезбедил на апликантот ефективен правен лек за надомест на штетите што му биле нанесени за време на притворот. Со оглед на тоа што не постоела друга домашна одредба според која тој би можел да бара надомест, Судот утврдил повреда на член 5 (5).

Член 6

Судот ги испита тврдењата на Гуцанов дека разните функционери го повредиле неговото право на презумпција на невиност.

Откако Судот не најде повреда на Конвенцијата во интервјуте на Премиерот и говорот на Јавниот обвинител на прес-конференцијата, Судот го разгледа интервјуте на Министерот за внатрешни работи, во кое тој изјавил дека «она што [Гуцанов и уште еден осомничен] го направиле претставува заговор кој бил разработуван неколку години». Судот направи дистинкција помеѓу природата на ова интервју, кое се однесува исклучиво операцијата, од спонтаните зборови на премиерот неколку дена подоцна. Освен тоа, значајно е тоа што овој говор бил објавен еден ден по апсењата (и пред појавувањето на Гуцанов пред судот)

од страна на висок државен службеник кој во дадените околности требало да преземе мерки на претпазливост за да се избегне забуна. Неговите зборови биле повеќе од едноставна размена на информации и сугерирале дека Гуцанов е виновен; оттаму, овде постои повреда на член 6 (2).

Конечно, судијата кој го одбил барањето за ослободување на апликантот на 18 мај 2010 година, изјавил дека судот «останува на ставот дека е сторено кривично дело и дека обвинетиот бил вмешан». Оваа формулација е повеќе од само изразено сомневање, таа претставува прогласување на вина пред да се донесе каква било одлука за основаноста, што исто така е повреда на членот 6(2).

Член 8

Претресот на куќата на апликантите било извршено без претходно одобрување од страна на судија. Таквиот претрес бил дозволен под услов надлежен суд ретроспективно да го преиспита претресот за да биде сигурен дека истиот исполнува одредени материјални и процедурални услови. Во овој случај, судијата за кој станува збор не изнел никакви причини за таквото одобрување, и следствено на тоа, Судот сметаше дека тој не покажал ефективна контрола врз законитоста и неопходноста на претресот. Оттука, Судот сметал дека мешањето во правото на почитување на домот не било «пропишано со закон» и затоа постои повреда на член 8.

Член 13 во врска со членовите 3 и 8

Во националното законодавство не постоел ефективен правен лек преку кој апликантите можеле да го остварат своето право да не бидат подложени на постапување спротивно на член 3, како и правото на почитување на домот, дадено во член 8. Заради тоа, Судот утврди повреда на членот 13 во врска со овие два члена.

Член 41

На апликантите им беше доделен вкупен износ од 40.000 евра во вид на правичен надомест и 4.281 евра за расходи и трошоци.

Лошо постапување од страна на полицијата при апсење

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ХАЈНАЛ [HAJNAL] против СРБИЈА

(Апликација бр.36937/06)

19 јуни 2012

1. Основни факти

Апликантот е српски државјанин кој е роден во 1985 година и живее во Суботица, Србија.

На 8 август 2005 апликантот бил уапсен од страна на полицијата во Суботица и доведен во нивната станица во врска со наводен грабеж. Според записникот од неговото испитување, апликантот признал обид за грабеж по една точка од обвинението, а потоа го потпишал документот користејќи го својот прекар, и покрај тоа што претходно во текот на испитувањето напоменал дека е “неписмен” (што било внесено во записникот).

На 17 и 18 август 2005 година апликантот бил повторно доведен во полициската станица на испитување во врска со сомнение за извршени грабежи без претходно да биде повикан. Во овие прилики апликантот тврдел дека бил физички малтретиран од страна на полицијата, која се обидела да изнуди признание. Првиот пат успеал накратко да се види со својот адвокат, но вториот пат полицијата го игнорирала ова негово барање. Наместо тоа, на апликантот му бил обезбеден со адвокат за правна помош, за кој, се тврди, дека се појавил само накратко за да го потпише записникот од испитувањето и заминал веднаш потоа. Горенаведениот записник содржел: (i) индикација дека апликантот бил обвинет за грабеж по повеќе основи; (ii) негово детално признание за тоа како ги извршил тие дела; (iii) негова изјава дека повеќе не сака да го задржи својот поранешен адвокат како негов правен советник; и (iv) негова потврда дека ја дава оваа изјава во отсуство на “каква било физичка или психичка принуда”.

На 24 август 2005 апликантот повторно бил уапсен и задржан на 48 часа. Неговиот поранешен адвокат поднел жалба која Општинскиот суд ја одбил, наведувајќи дека апликантот бил осудуван за кривични дела во минатото и потоа само “продолжил со извршување на истите”, наведувајќи ги шестте случаи што биле во тек и нагласувајќи дека “сторил” неколку имотни деликти за краток временски период.

Против апликантот била поведена прелиминарна судска истрага, а истражниот судија му го продолжил притворот врз основа на тоа што апликантот можел, во случај да бил пуштен на слобода, да го повтори делото навредување, да се даде во бегство или недозволено да влијае врз сведоците. Апликантот одбил да даде изјава кога бил повикан, а наместо тоа се повикал на полициската злоупотреба која ја претрпел, како и на процедуралните пропусти во својата апликација. Неговиот продолжен притвор бил потврден на 30 август 2005 година. Во наредните недели истражниот судија сослушал сведоци со цел да собере докази, од кои двајца изјавиле дека биле под закана или биле подложени на физичко насилство од страна на полицијата насочени со цел да извлечат од нив одредени изјави.

На 16 септември 2005 година против апликантот било покренато обвинение. Неговиот адвокат поднел формален приговор против обвинението, но тоа било одбиено. Адвокатот подоцна го информирал Општинскиот суд дека апликантот бил фотографиран додека бил во затвор и дека за време на неколкуте посети во затворот кои тој ги имал со апликантот, затворскиот персонал останал доволно близу нив за да може да чуе и види сè.

За време на рочиштата кои следеле, апликантот ја опишал злоупотребата што ја претрпел додека бил во притвор и изјавил дека бил принуден да потпише изјава подготвена од полицијата без негово учество. Други лица, исто така, се осврнале на злоупотребата што ја претрпеле од страна на полицијата.

На 13 април 2006 година, Општинскиот суд го прогласил апликантот за виновен за единаесет грабежи и го осудил на една и пол година затвор. Сведочењето со кое се потврдува дека со некои сведоци полицијата постапувала лошо со цел да го инкриминира апликантот било отфрлено како нерелевантно или едноставно игнорирано. Општинскиот суд ги сметал шесте нерешени случаи против апликантот како отежувачки околности при изрекувањето на казната. Неговите жалби биле одбиени.

2. Одлука на Судот

Апликантот се жалел, во согласност со членот 3, на лошото постапување од страна на полицијата на 17 и 18 август 2005 година, како и на неуспехот на државата да спроведе истрага за овие инциденти. Апликантот, исто така, се повикал на член 6, тврдејќи дека кривичната постапка против него била неправична, бидејќи неговата осудителна пресуда била заснована на признанието што го дал под присила на 18 август 2005 година.

Член 3

Нагласувајќи го статусот на членот 3 како една од темелните одредби од Конвенцијата, Судот нагласи дека тој член е даден во апсолутна смисла, без исклучоци или услови. Што се однесува до тоа дали лошото постапување во овој случај спаѓа во доменот на член 3, тоа зависи од сите околности на случајот.

Во врска со фактите што ги имаше на располагање, Судот ја процени одлуката на апликантот за признавање на повеќекратни грабежи на 18 август 2005 година како сомнителна, со оглед на тоа што тој одбил да даде изјава за полицијата само еден ден претходно. Понатаму, Судот сметаше дека е важно тоа што иако апликантот не бил во можност да добие лекарско уверение, неговиот адвокат и уште еден друг сведок можеле да посведочат за неговите повреди, а неколку сведоци изјавиле дека и самите тие биле изложени на лошо постапување од страна на полицијата. Дополнително, Судот се повика на извештај објавен од Европскиот комитет за спречување на мачење во времето на горенаведените испитувања што укажува на фактот дека палки за безбол и слични предмети биле пронајдени во канцелариите користени за испитување во речиси сите полициски станици кои биле посетени од страна на Комитетот во Белград. Конечно, Судот го забележа недостатокот на службена евиденција во врска со тоа кога подносителот бил притворен и колку долго тој бил во притвор.

Според тоа, Судот заклучи дека апликантот бил подложен на физичко насилство на 17 август 2005 година и, во најмала рака, психички принуден да го даде своето признание следниот ден. Како резултат на тоа, Судот утврди повреда на членот 3. Во врска со неуспехот да се покрене и спроведе темелна истрага за веродостојното тврдење на апликантот дека државните органи лошо постапувале со него, Судот утврди повреда на процедуралниот аспект на член 3.

Член 6§1

При оценувањето дали е повредено правото на апликантот на правично судење, Судот напомена дека тоа зависи од тоа дали биле правични постапките во целина, вклучувајќи го и начинот на кој биле добиени доказите. Покрај тоа, Судот тврдеше дека конкретни согледувања се применуваат во однос на доказите добиени со кршење на членот 3 и дека, според судската пракса на ЕСЧП, прифаќањето на изјави добиени како резултат на лошо постапување со цел да се утврдат релевантните факти во случајот ја прави целата постапка неправична.

Со оглед на тоа што Судот веќе утврди повреда на членот 3 во однос на испитувањата на апликантот и земајќи го предвид фактот што неговото подоцнежное признание било искористено за да се донесе осудителна пресуда против него, постапките во целина се сметаат за неправични. Следствено, имало повреда на член 6.

Член 6§2

Апликантот тврдеше дека неговото право да се смета за невин додека не се докаже вина било прекршено со поврзувањето од страна на Општинскиот суд на шест кривични предмети кои истовремено се одвивале против него и фактот што Општинскиот суд го сметал за ова како отежувачка околност при донесувањето на пресудата.

Судот изјави дека само формалното откривање на претходно извршено кривично дело, односно пресуда, може да се земе како отежувачка околност во идното донесување на пресуда. Прифаќањето на релевантноста на кривичните постапки кои што биле во тек при донесувањето на пресудата неизбежно имплицира негова вина во тие постапки. Според тоа, Судот утврди повреда на член 6§2.

Член 41

Судот утврди дека Србија треба да му плати на апликантот 12.000 евра за нематеријална штета и 9.000 евра за расходи и трошоци.

**ОВОЈ СЛУЧАЈ Е УПАТЕН ДО ГОЛЕМИОТ СОВЕТ ВО СОГЛАСНОСТ СО ЧЛЕН 43,
А РАСПРАВАТА ЌЕ СЕ ОДРЖИ НА 18 АПРИЛ 2018 ГОДИНА**

Дваесетитри-дневното де факто затворање во транзитна зона на двајца азиланти било незаконско, а нивното отстранување од Унгарија во Србија ги изложило на реален ризик од враќање во несигурна земја

**ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ИЛИЈАС И АХМЕД
[ILIAS AND AHMED] против УНГАРИЈА**

(Апликација бр.47287/15)

14 март 2017

1. Основни факти

Апликантите, г-дин Мд Илијас Илијас и г-дин Али Ахмед, се двајца државјани на Бангладеш, од кои првиот е роден на 1 јануари 1983, а вториот на 3 јуни 1980 година.

Откако ја напуштиле својата матична земја, Бангладеш, тие патувале низ Пакистан, Иран и Турција и влегле на територијата на Европската унија во Грција. Од таму, тие преминале од БЈРМ во Србија, каде што поминале 20 часа (во БЈРМ) и два дена (во Србија). На 15 септември 2015 година тие пристигнале во транзитната зона на Роске на границата помеѓу Унгарија и Србија. Истиот ден поднеле барања за азил.

Од тој момент, апликантите останале во транзитната зона, која не можеле да ја напуштат во правец на Унгарија. Транзитната зона, според нив, била несоодветна за престој подолг од еден ден, особено поради нивната тешка психичка состојба. Тие биле фактички заклучени во затворен простор, опкружен со ограда и чувани од полицајци. Тврдеа дека немале пристап до правна, социјална или медицинска помош.

Апликантите, кои биле и двајцата неписмени, биле интервјуирани од страна на Управата за државјанство и имиграција (телото кое одлучува за барањата за азил). Мајчин јазик на двајцата апликанти бил Урду. По грешка, првиот апликант бил интервјуиран со помош на преведувач за Дари, јазик кој тој не го зборувал. Преведувач за Урду бил присутен на интервјуто на вториот апликант. Според белешките од интервјуа, Унгарија била првата земја во која и двајцата апликанти побарале азил.

Со одлука од 15 септември 2015 година, надлежното тело ги отфрлило барањата на апликантите за азил со образложение дека тие се недопуштени поради тоа што Србија се сметала за “безбедна трета земја” според Уредбата на Владата бр. 191/2015. Апликантите ја оспорице одлуката пред Управно-трудоовиот суд во Сегед, кој ги поништил одлуките на надлежниот орган за азил бидејќи сметал тој требало да направи темелна анализа на фактичката состојба во Србија во однос на постапките за азил, па го вратил случајот на повторно разгледување.

На 23 септември 2015 година, на двата апликанти им било дијагностицирано посттравматско стресно растројство (ПТСР). Релевантните лекарски наоди не содржеле никакви укажувања за потребата од итно медицинско или психолошко лекување. Психијатарот, сепак, сметал дека психичката состојба на апликантите е подложна на влошување поради фактот што тие биле затворени.

На 30 септември 2015 година надлежното тело за азил повторно ги одбило нивните барања за азил и наредило нивно протерување од Унгарија. Апликантите побарале судско преиспитување на одлуката од страна на Управно-трудоовиот суд во Сегед, кој овојпат ја потврдил одлуката на телото за азил. Одлуката им била доставена на апликантите на 8 октомври 2015. Тие потоа биле придружувани до српската граница, напуштајќи ја транзитната зона и упатувајќи се кон Србија без физичка принуда.

2. Одлука на Судот

Апликантите се жалеа дека нивното затворање во транзитната зона било незаконско и не било укинато преку соодветно судско преиспитување, спротивно на член 5 (1) и (4) од Конвенцијата. Тие, исто така, се жалеа на долготрајното затворање во транзитната зона, кое со оглед на нивниот ранлив статус и дадените услови, претставува нечовечко постапување кое е спротивно на членот 3. Дополнително, тие тврдеа дека немале на располагање ефективен правен лек преку кој би можеле да се жалат на таквите услови, спротивно на член 13 во врска со член 3. И на крајот, тие тврдеа дека нивното протерување во Србија ги изложило на реален ризик од враќање во несигурна трета земја, што претставувало нечовечко и понижувачко постапување, спротивно на член 3.

Член 5 (1)

Судот утврди дека апликантите биле затворени 23 дена во обезбедуван објект, кој бил под ефективна контрола на државата и во кој не можел да влезе никој однадвор, дури ни адвокатот на апликантите. Апликантите немале можност да

влезат на унгарска територија надвор од таа зона. Понатаму, тие не можеле да ја напуштат транзитната зона во насока на Србија без притоа да мораат да се откажат од барањата за азил и да ризикуваат враќање во несигурна земја. Затоа, не може да се смета дека тие дале валидна согласност за своето лишување од слобода, а нивното затворање во транзитната зона претставувало де факто лишување од слобода.

Судот не беше убеден дека домашните одредби на кои се повикувала Владата како правна основа за одредување притвор на апликантите, дефинираа со доволна прецизност и предвидливост условите под кои барателите на азил, како што беа апликантите, можеле да бидат задржани во транзитната зона. Во одредбите за кои станува збор само се вели дека барателите на азил затекнати на границата (на кои била применета постапката за гранична контрола) немаат право да останат на територијата на Унгарија или да бараат сместување во одредена установа.

Во секој случај, притворот на апликантите, очигледно, се случил де факто, тоа било прашање решавано на практично ниво, кое не било регулирано со некаква формална одлука од правна важност и образложение. Оттука, притворот на апликантите не се сметал за “законски” за целите на член 5 (1). Според тоа, постои повреда на таа одредба.

Член 5 (4)

Имајќи предвид дека притворот на апликантите се состоел од де факто мерка, апликантите не можеле да извршат судско преиспитување на нивното упатување во транзитната зона, кое само по себе не било наложено во ниту една формална постапка ниту било резултат на некаква одлука. Судот забележа дека постапката која следела се однесувала на барањата на апликантите за азил. Но, апликантите немале на располагање никакви постапки во рамките на кои за законитоста на нивниот притвор би можел да одлучува експедитивно суд, што претставува повреда на членот 5 (4).

Член 3

Апликантите биле задржани во затворен простор од околу 110 м² 23 дена, каде што им била обезбедена соба во една од неколкуте споени контејнери, чија површина била, според Комитетот за заштита од мачење, 13 м². Во собата на апликантите имало кревети за петмина, но се чини дека во тој конкретен период само тие двајцата престојувале таму. Санитарните чворови биле обезбедени во посебни контејнери. Покрај тоа, бил обезбеден психијатар кому му бил овозможен

пристап, а Комитетот за заштита од мачење дал поволна општа оценка за здравствените капацитети на комплексот. Нема индикации дека материјалните услови биле лоши, особено дека недостасувал личен простор, приватност, вентилација, природна светлина или можност за излегување на воздух.

Судот се осврна на мислењето на психијатарот кој утврдил дека апликантите страдале од посттравматско стресно растројство, што во поднесоците на апликантите требало да ја спречи примената на постапката за гранична контрола во нивниот случај. Во наодот на психијатарот се препознава дека барателите на азил се особено ранливи, но исто така се изнесува заклучокот дека апликантите во овој случај не биле поранливи од било кој друг возрасен барател на азил задржан во тој момент.

Со оглед на задоволителните материјални услови и релативно краткото време на задржувањето, постапувањето на кое се жалат апликантите не го достигнало минималното ниво на суровост кое е неопходно за таквото постапување да може да се смета нечовечко постапување во смисла на членот 3. Така, овде Судот не утврди повреда.

Член 13 во врска со член 3

Жалбите на апликантите во врска со условите во кои биле држени се сметаа “дискутабилни” за целите на членот 13. Сепак, Владата не навела никакви правни лекови во рамките на кои такви жалби можеле да бидат покренати. Оттука, постои повреда на членот 13 во врска со член 3.

Член 3 (во однос на ризикот од нечовечко и понижувачко постапување)

Судот забележа дека апликантите биле отстранети од Унгарија согласно Уредбата на Владата 191/2015, со која се вовеле ненадејна промена на унгарскиот став кон Србија од аспект на постапките за азил, наведувајќи ја Србија како безбедна трета земја и поставувајќи претпоставка дека е тоа така, и покрај извештаите на УНХЦР и етаблираните меѓународни организации за човекови права кои укажуваа на недостаток на праведна и ефективна постапка за добивање на азил во Србија.

Во однос на конкретната постапка која била применета на случајот на апликантите, не е утврдено дека била обезбедена потребната заштита од реалниот ризик на нечовечко и понижувачко постапување. Унгарските власти се потпреле само на начелно упатување на владиниот списокот на безбедни трети земји, игнорирајќи ги извештаите за Србија и другите докази поднесени од страна на апликантите и така наметнувајќи им непреведен и прекумерен товар на докажување.

Судот понатаму забележа дека, поради грешка, првиот апликант бил интервјуиран и добил информативен леток за постапките за добивање азил на јазик што не го зборувал. Покрај тоа, сите информации што им биле дадени на апликантите биле информации од брошура и покрај фактот што обајцата биле неписмени. Како резултат на тоа, нивното учество во постапката било крајно ограничено.

Со оглед на горенаведеното, апликантите не добиле ефективни гаранции кои би ги заштитиле од изложеност на реален ризик од нечовечко или понижувачко постапување, спротивно на член 3.

Член 41

Судот му додели по 10.000 евра на секој од апликантите за надомест на нематеријална штета и вкупно 8.705 € за двајцата за покривање на трошоците и расходите.

Правата од член 3 се апсолутни и затоа од нив не може да се отстапи во вонредна состојба

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ИРСКА против ОБЕДИНЕТОТО КРАЛСТВО [IRELAND V. THE UNITED KINGDOM]

(Апликација бр.5310/71)

18 јануари 1978

1. Основни факти

Во периодот меѓу август 1971 година и декември 1975 година, властите во Северна Ирска извршија серија на вонсудски овластувања за апсење, притвор и затворање, со цел да се справат со честите терористички активности во Северна Ирска. Така, Владата на Велика Британија им дозволи на надлежните: (i) да апсат и задржуваат лица до 48 часа со цел истите да бидат испитани; (ii) да апсат и држат лица во истражен затвор; (iii) да задржуваат уапсени лица; и (iv) да затвораат лица превентивно без обвинение, судење или пресуда за било какво дело.

Владата на Велика Британија тврдеше дека вообичаените постапки за истрага и кривично гонење станале несоодветни за справување со терористите, а фактот што истите лесно можеле да пребегаат во Република Ирска ја отежнувал контролата.

Обвинувањата за лошо постапување доаѓаа од ирската влада (Владата-апликант) и се однесуваа како на апсењата, така и на последователните испитувања. Владата-апликант поднесе писмени докази до Комисијата, која детално ги испита наводите, земајќи ги предвид достапните лекарски наоди и усни докази.

Случајот беше разгледуван според стариот систем во кој жалбите беа првично оценети од страна на Европската комисија за човекови права (несудско тело), а потоа од страна на Судот. Во овој случај, Комисијата утврди дека одреден број уапсени лица биле подложени на “темелно испрашување”, кое вклучувало комбинација на една или повеќе или сите од долунаведените техники. Постоеле 5 конкретни техники, имено: (а) стоење покрај сид, односно присилување на притворениците да стојат покрај сид на прсти во период од неколку часа во болни “напрегнати позиции”, придржувајќи се само со прстите на нозете и рацете; (б) ставање црна или темно сина качулка на главата на притворениците за да тие не можат да видат; (в) изложување на лицата на континуирана бучава; (г) лишување од сон; и (д) лишување од храна и пијалоци.

2. Одлука на Судот

Владата на Република Ирска ја поднесе апликацијата до Комисијата, наведувајќи дека разните практики на испитување што ги користеле Британците - особено таканаречените "пет техники" - и другите практики на кои биле изложени осомничените, претставувале мачење и нечовечко или понижувачко постапување спротивно на член 3.

Член 3

Членот 3 забранува мачење, нечовечко и понижувачко постапување или казнување. Ирската влада тврдеше дека Велика Британија ја прекршила оваа забрана.

Судот ја повтори изјавата на Комисијата дека лошото постапување мора да достигне минимално ниво на суровост за да може да потпадне под опсегот на членот 3. Проценката на ова минимално ниво е во природата на нештата, е релативна и зависи од сите околности на случајот, како што се времетраењето на таквото постапување, неговите физички или психички ефекти и, во некои случаи, полот, возраста и здравствената состојба на жртвата итн.

Судот нагласи дека Конвенцијата забранува, во апсолутна смисла, мачење и нечовечко или понижувачко казнување, без оглед на однесувањето на жртвата. Затоа, за разлика од повеќето супстантивни (материјални) клаузули од Конвенцијата, членот 3 не предвидува исклучоци и, според член 15 (2), не се можни отстапки од овој член, дури и во случај на итна закана за животот на нацијата.

Судот го делеше мислење со Комисијата во врска со "петте техники". Тој утврди дека тие биле применети во комбинација една со друга, со претходна намера и траеле со часови континуирано, предизвикувајќи, ако не и фактичка телесна повреда, во најмала рака интензивно физичко и психичко страдање кај лицата на кои биле применети, а исто така довеле и до акутни психијатриски тегоби за време на испитувањето. Според тоа, овие практики спаѓаат во категоријата на нечовечко постапување во смисла на членот 3. Техниките биле, исто така, понижувачки, бидејќи тие кја жртвите предизвикувале чувства на страв, мака и инфериорност кои биле доволно силни за да ги понижат и да ја поткопаат самодовербата на жртвите и можеби да го скршат нивниот физички или морален отпор.

Со цел да утврди дали петте техники би требало да се квалификуваат како мачење (тортура), Судот мора да ја земе предвид дистинкцијата, дадена во членот 3, помеѓу овој поим и поимот нечовечко или понижувачко постапување. Таму се

вели дека оваа дистинкција произлегува главно од разликата во интензитетот на нанесеното страдање. Се вели дека “мачењето” е поврзано со посебна стигма во однос на намерно нечовечко постапување што предизвикува многу сериозно и сурово страдање.

Иако се сметаше дека петте техники, применети во комбинација една со друга, претставуваат нечовечко и понижувачко постапување, биле насочени кон извлекување на признанија, именување на други лица и/или информации, и иако биле систематски користени, сепак тие немале за цел предизвикување на страдање од посебен интензитет и суровост карактеристични за поимот мачење (тортура).

Судот ја дефинираше оваа практика која не е во согласност со Конвенцијата, како “акумулација на идентични или аналогни прекршувања кои се доволно бројни и меѓусебно поврзани за да не претставуваат само изолирани инциденти или исклучоци, туку шема или систем”. Во таква ситуација, Судот утврди дека би било незамисливо повисоките органи на една држава да не биле свесни за ваквите практики. Понатаму, Судот јасно стави до знаење дека, според Конвенцијата, тие органи се стриктно одговорни за однесувањето на своите подредени и се должни да ја наметнат својата волја на подредените.

Оттука, Судот заклучи дека користењето на петте техники претставувало практика на нечовечко и понижувачко постапување и дека оваа практика претставува кршење на членот 3.

Прибирањето на докази со употреба на сила претставува повреда на правата на апликантот поврзани со забраната на нечовечко и понижувачко постапување и правото на правично судење

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ ЈАЛОХ [JALLOH] против ГЕРМАНИЈА

(Апликација бр. 54810/00)

11 јули 2006

1. Основни факти

Случајот се однесуваше на апликацијата поднесена од Абу Баках Јалох, државјанин на Сиера Леоне, кој е роден во 1965 година и живеел во Германија.

На 29 октомври 1993 година, полицајци во цивилна облека забележале дека апликантот извадил две мали пластични ќесички од устата и ги предал на пари. Сметајќи дека во ќесичките се наоѓала дрога, полицајците отишле да го уапсат апликантот. Додека го апселе, тој проголта уште една мала ќесичка што сè уште ја имал во устата. Бидејќи кај него не е пронајдена дрога, надлежниот јавен обвинител наредил да му се даде еметик за да го принуди да ја поврати ќесичката.

Апликантот бил пренесен во болница каде што бил примен од страна на лекар. Откако одбил да земе лекови кои би предизвикале повраќање, четворица полицајци го држеле додека лекарот му внел цевка низ носот и со употреба на сила му дал еметик. Лекарот, исто така, му вбригал и друг вид на еметик. Како резултат на тоа, апликантот повратил мала ќесичка која содржела 0.2182 g кокаин. Малку подоцна, бил прегледан од лекар кој го прогласил способен за притвор. Околу два часа откако му бил даден еметик, апликантот, за кого се дознало дека не зборува германски јазик, на лош англиски рекол дека е премногу уморен за да даде изјава за наводното кривично дело.

На 30 октомври 1993 против апликантот било покренато обвинение за трговија со дрога и бил сместен во истражен затвор. Неговиот адвокат предложил три главни аргументи во негова одбрана: прво, доказите против него биле добиени незаконски и затоа не можеле да се користат во кривичната постапка; второ, полициските службеници и лекарот кои учествувале во операцијата биле виновни за нанесување телесни повреди при извршување на службените должности; трето, давањето на токсични супстанции било забрането со германскиот Кривичен законик, а мерката исто така била непропорционална според Законикот, бидејќи

би било можно да се постигне истиот резултат доколку почекале ќесичката да се излачи по природен пат.

На 23 март 1994 год. Окружниот суд го осудил апликантот за трговија со дрога и му изрекол една година условна казна затвор. Неговата жалба против пресудата била неуспешна, иако неговата затворска казна била намалена на шест месеци условна казна затвор. Жалбата која следела потоа била отфрлена.

Сојузниот уставен суд ја прогласил уставната жалба на апликантот за недопуштена со образложение дека тој не ги искористил сите достапни правни лекови пред германските кривични судови. Судот, исто така, утврдил дека предметната мерка не доведува до никакво кршење на Уставот во смисла на заштитата на човековото достоинство или спречувањето на самоинкриминацијата (самообвинувањето), онака како што се загарантирани со германските Устав.

2. Одлука на Судот

Апликацијата била поднесена до Европскиот суд за човекови права на 30 јануари 2000 година. На 1 февруари 2005 година Судскиот совет на кој му бил доделен предметот ја отстапил надлежноста во корист на Големиот судски совет според член 30 од Конвенцијата.

Апликантот се жалел дека му бил даден еметик со употреба на сила и дека доказите што биле притоа добиени - според него, незаконски - биле искористени против него на судењето. Тој понатаму се жалеше дека е повредено неговото право на заштита од самоинкриминација. Притоа тој се повикуваше на членовите 3, 6 и 8 од Конвенцијата.

Член 3

Судот повторил дека Конвенцијата во принцип не забранува користење на присилна медицинска интервенција која би помогнала во истрагата на одредено дело. Сепак, секое мешање во физичкиот интегритет на лицето извршено со цел да се добијат докази мора да биде предмет на ригорозен надзор.

Судот беше сосема свесен за проблемот со кој се соочуваат државите во нивните напори да се борат против штетата што нивните општества ја трпат поради продирањето на дрогата. Сепак, во овој случај, било јасно пред да се нареди и спроведе оспорената мерка дека уличниот дилерот кому била изречена мерката ја држел дрогата во устата, и затоа не можел на големо да распродава дрога. Тоа, исто

така, било видливо во изречената казна. Судот не бил уверен дека присилното давање на еметик било неопходна за да се добијат доказите за кои станува збор. Органите на прогонот едноставно можеле да чекаат дрогата да излезе по нормален пат од организмот на апликантот – тоа е метод што го користат многу други земји-членки на Советот на Европа за да ги истражат делата поврзани со дрога.

Судот забележа дека ниту страните во постапката, ниту експертите не можеле да се усогласат околу дилемата дали давањето на еметик е опасно. Тој нагласи дека во поголемиот дел од германските покраини и барем во повеќето други земји-членки на Советот на Европа, властите се воздржуваат од насилно давање на еметик, факт што сугерира дека мерката се смета за ризична по здравјето.

Што се однесува до начинот на кој му бил даден еметикот, Судот забележал дека, по употребата на сила која се граничела со бруталност, низ носот на апликантот била внесена цевка во неговиот стомак за да се надмине неговиот физички и ментален отпор. Ова мора да предизвикало кај него болка и вознемиреност. Потоа бил подложен на уште еден напад на неговиот телесен интегритет против своја волја така што му бил вбрижан и втор еметик. Судот, исто така, сметаше дека требало да се води сметка за психичкото страдање на апликантот додека чекал да почне да делува еметикот, како и за фактот дека истовремено бил задржан и под надзор. Тоа што тој бил принуден да поврати под вакви услови мора да било понижувачко за него, секако далеку повеќе од чекањето лекот да излезе од организмот по природен пат.

Како заклучок, Судот утврдил дека германските власти го изложили апликантот на сериозно мешање во неговиот физички и психички интегритет против неговата волја. Иако ова не била намерата, мерката била спроведена на начин кој му нанел на апликантот физичка болка и психичко страдање. Оттаму, тој бил подложен на нечовечко и понижувачко постапување спротивно на членот 3.

Член 8

Судот утврди дека не постои ни едно засебно прашање кое би било разгледувано проед според членот 8 од Конвенцијата.

Член 6

Судот забележа дека, дури и ако не била намерата на властите да му нанесат болка и страдање на апликантот, сепак, доказите биле приберени со мерка која прекршила едно од основните права гарантирани со Конвенцијата. Покрај тоа,

дрогата добиена со оспорената мерка се покажала како одлучувачки елемент во изрекувањето на осудителна пресуда на апликантот. И на крајот, јавниот интерес за изрекувањето на осудителна пресуда на апликантот не може да го оправда дозволувањето на употребата на докази добиени на тој начин во судскиот процес. Според тоа, употребата на дрогата добиена преку присилното давање на еметик на апликантот како доказ го направило неговото судење како целина неправично.

И покрај тоа, Судот сметаше дека е соодветно да се земе предвид и аргументот на апликантот дека начинот на кој биле добиени доказите и нивната употреба го поткопале неговото право да не се инкриминира себеси.

Судот повтори дека давањето на еметикот е нечовечко и понижувачко постапување. Понатаму, иако германскиот закон содржел заштитни мерки против произволно или несоодветно користење на мерката, апликантот, потпирајќи се на неговото право да се брани со молчење, одбил да се изложи на претходен лекарски преглед и бил подложен на горенаведената постапка без целосно испитување на неговата физичка способност да ја издржи истата. И на крајот, дрогата добиени на тој начин била одлучувачки доказ во неговата осудителна пресуда. Следствено на тоа, Судот, исто така, би бил подготвен да утврди дека дозволувањето на користењето на доказите добиени од присилното давање на еметик на апликантот на самото судење го повредило неговото право на заштита од самоинкриминација, и поради тоа, негово судење во целост било неправично.

Член 41

Судот му додели на апликантот 10.000 евра за надомест на нематеријална штета и 5.868,88 евра за трошоци и расходи.

Отсуство на ефективна истрага на наводите за мачење (тортура) на лице од ромско етничко потекло

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ЈАШАР [JASAR] против МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр.69908/01)

15 февруари 2007

1. Основни факти

Апликантот, Пејрушан Јашар, е македонски државјанин од ромско етничко потекло кој е роден во 1965 година и живее во Штип (Република Македонија).

На 16 април 1998 година апликантот бил во еден локален бар. Во барот започнала тепачка и се чуле истрели од огнено оружје. Неколку полицајци пристигнале за да ја смират ситуацијата, а апликантот бил потоа повреден.

Владата и апликантот дадоа различно објаснување за тоа како апликантот се здобил со повредите.

Апликантот тврдеше дека полицајците го зграбиле за коса и го принудиле да влезе во полициско комбе. Тој бил задржан во полиција, каде што тврдеше дека добил удари во глава и боксови, а бил претепан и со полициска палка од страна на еден полициски службеник. Според лекарскиот наод објавен следниот ден апликантот се здобил со “лесни телесни повреди” во полициската станица, во облик на бројни повреди на главата, раката и грбот.

Според државата, апликантот учествувал во нередот во барот и подоцна бил однесен во полициската станица откако ги попречил во работата полициските службеници. Над него не била применета сила во полициската станица и не било покренето никакво обвинение против него.

Во мај 1998 година апликантот поднел кривична пријава до Јавниот обвинител против непознат сторител – полицаец. По две спроведени истраги, Јавниот обвинител во ноември 1999 година изјавил дека по службен пат побарал од Министерството за внатрешни работи да спроведе дополнителни истраги. Нема индикации дека биле преземени дополнителни истражни дејствија.

Апликантот исто така поднел граѓанска тужба против државата, тврдејќи дека бил жртва на полициска бруталност. Во март 1999 година неговото барање за отштета

.....

било отфрлено. Националните судови, врз основа на докази од сведоци и наодите на медицинскиот вештак, утврдиле дека апликантот можел да се здобие со гореспоменатите повреди во барот, било како резултат на тепачката или додека се спротивставувал на апсењето, и дека полицајците кои го уапсиле не употребиле прекумерна сила.

2. Одлука на Судот

Апликантот се жалел на лошо постапување од страна на полицијата, како и на тоа што не била спроведена ефективна истрага. Притоа, тој се повика на членовите 3 и 13.

Член 3

Во врска со наводното лошо постапување, Судот забележа дека нема добиено никакви докази кои би можеле да ги доведат во прашање наодите на националните судови и да ги поддржат наводите на апликантот. Осум години по гореспоменатите настани - првенствено поради неактивноста на националните власти и неподготвеноста да спроведат ефективна истрага за наводите на апликантот - Судот не бил во можност да утврди чија верзија на настаните била поверодостојна.

Како заклучок, со оглед на тоа што доказите со кои располагал не му овозможиле на Судот да утврди надвор од секое разумно сомневање дека апликантот бил подложен на физичко и психичко малтретирање додека бил задржан од страна на полицијата, Судот сметал дека нема доволно докази за да се заклучи дека имало повреда на членот 3 поради наводното лошо постапување.

Во врска со отсуството на ефективна истрага

Судот забележа дека адвокатот на апликантот поднел кривична пријава за наводна полициска бруталност заедно со лекарски наод, така што ова прашање им било дадено на знаење на надлежните национални власти.

Судот бил уверен дека со тој се покренало барем основано сомнение дека повредите на апликантот можеле да бидат предизвикани од постапувањето на кое бил изложен додека бил задржан во полицијата. Така, Јавниот обвинител бил должен да истражи дали е сторено гореспоменатото дело. Сепак, единствената истражна мерка преземена од страна на обвинителот било неговото барање за дополнителни информации кое било доставено до Министерството повеќе од година и пол по поднесувањето на кривичната пријава.

Покрај тоа, неактивноста на Јавниот обвинител го спречила апликантот да ја преземе истрагата како придружен тужител и го лишила од пристап до последователните постапки пред надлежниот суд. На апликантот сè уште му е забрането да ја преземе истрагата во свои раце бидејќи Јавниот обвинител сè уште не донел одлука за отфрлање на жалбата.

Во тие околности, имајќи го предвид недостатокот на каква било истрага за наводите на апликантот да лошо постапување од полицијата додека бил задржан, Судот сметаше дека има повреда на членот 3.

Член 41

Судот му додели на апликантот 3.000 евра за нематеријална штета и вкупно 9.148 евра за трошоци и расходи.

*Недостатокот на ефективен мониторинг и информирано психијатриско следење
на психички болен човек во затвор кој извршил самоубиство - повреда на
член 3 и член 13*

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ КИНАН [KEENAN] против ОБЕДИНЕТОТО КРАЛСТВО

(Апликација бр. 27229/95)

3 април 2001

1. Основни факти

Апликантката, Сузан Кинан, британски државјанин родена во 1935 година, е мајка на Марк Кинан, која почина на возраст од 28 години во Затворот во Ексетер (Англија), од асфиксија предизвикана од самозасисување.

Марк Кинан примал наизменични антипсихотични лекови на возраст од 21 година, а неговата медицинска историја вклучува симптоми на параноја, агресија, насилство и намерно самоповредување.

На 1 април 1993 година, тој бил примен во затворот Ексетер, првично во затворскиот центар за здравствена заштита, за да отслужи четиримесечна затворска казна за напад врз неговата девојка. Различни обиди да го преместат во обичниот затвор биле неуспешни, бидејќи неговата состојба се влошила кога фо префрлиле. На 1 мај 1993 година, откако се загатнало прашањето за префрлување во главниот затвор, г-дин Кинан нападнал двајца болнички службеници, еден сериозно. Тој бил сместен истиот ден во единицата за сегрегација во блокот на затворската казна. На 14 мај, бил прогласен за виновен за напад и неговата целосна затворска казна се зголемила за 28 дена, вклучувајќи седум дополнителни денови во сегрегацијата во казнениот блок, со што се одложило неговото пуштање од 23 мај 1993 година до 20 јуни. Во 6.35 часот изутрина по. на 15 мај 1993 година, тој бил откриен од страна на двајцата затворски службеници како виси од решетките на неговата ќелија со лигатура изработена од постелнина. Во 07.05 часот изутрина по тој бил прогласен за мртов.

2. Одлуката на судот

Апликантот тврди дека нејзиниот син починал од самоубиство во затвор поради неспособноста на затворските власти да го заштитат неговиот живот, дека претрпел нехуман и деградирачки третман поради условите за притвор што му

биле изречени и дека немала ефективен лек во поглед на нејзините жалби. Таа се повикала на членовите 2, 3 и 13 од Европската конвенција за човекови права.

Член 2

При одлучувањето дали имало повреда на членот 2, Судот испитувал дали властите знаеле или требало да знаат дека постои вистински и непосреден ризик Марко Кинан да изврши самоубиство и дали направиле се што може да се очекува од нив, во однос на природата на ризикот.

Судот забележал дека шизофрениците страдаат од состојба во која ризикот од извршување самоубиство е добро познат и висок. Меѓутоа, иако фактот дека Марко Кинан бил ментално болен бил добро познат, никаква формална дијагноза на шизофренија од страна на психијатриски лекар не била доставена до Судот. Затоа не може да се заклучи дека тој бил во непосреден ризик во текот на периодот на притвор, иако варијабилноста на неговата состојба барало внимателно да се следи.

Одлучувајќи дали затворските власти сториле се што е разумно очекувано од нив, Судот утврдил дека, во целина, властите направиле разумен одговор на неговото однесување, ставајќи го во болничка нега и под надзор кога покажал суицидни тенденции. Тој бил предмет на секојдневен медицински надзор од страна на затворските лекари, кои во два наврати консултирале надворешни психијатри кои знаеле за неговиот случај. Лекарите во затворите, кои во секое време можеле да побараат отстранување од сегрегација, сметале дека тој е во таква состојба што треба да биде во сегрегација. Немало причина да ги предупредат властите на 15-ти мај 1993 година дека е во нарушена состојба на умот заради која би бил веројатен за обид за самоубиство.

Оттука, не било очигледно дека властите направиле каков и да е пропуст во чекори што требало да се разумно преземени, а Судот не утврдил повреда на член 2.

Член 3

При одлучувањето дали г-дин Кинан бил подложен на нечовечко или понижувачко постапување или казнување, во смисла на членот 3, на Судот му паднал во очи недостаток на медицински белешки во врска со синот на апликантот, кој можел лесно да се идентификува дека е во ризик од самоубиство и бил подложен на дополнителни стресови кои можеле да се предвидат заради сегрегацијата и,

подоцна, дисциплинската казна. Од 5 мај до 15 мај 1993 година, во неговите медицински белешки немало записи. Со оглед на тоа дека имало голем број на затворски лекари кои биле вклучени во грижата за него, ова покажало несоодветна грижа за водење целосна и детална евиденција за неговата ментална состојба и ја поткопала ефективността на секој процес на следење или надзор.

Понатаму, иако главниот медицински работник во затворот го консултирал докторот за прием на Марк Кинан и психијатарот кој го посетил, и го познавал, бил повикан да го види на 29 април 1993 година, Судот забележа дека немало понатамошно упатување на психијатар. Иако д-р Роу на 29 април 1993 година предупредил дека Марк Кинан треба да се чува од социјализирање додека неговите параноични чувства не замрат, прашањето за враќање во главниот затвор било покренато со него следниот ден. Кога неговата состојба продолжила да се влошува, затворскиот лекар, неквалификуван во психијатрија, му го дал претходниот лек на Марк Кинан, без упатување на психијатарот кој првично препорачал промена. Следи нападот врз двајцата затворски службеници. Иако Марк Кинан побарал од затворскиот лекар да му укаже на гувернерот на пресудата дека нападот се случил по промената на лековите, немало упатување на психијатар за совет, ниту за неговиот иден третман ниту за неговата способност за судење и казнување.

Судот утврди дека недостатокот на ефективен мониторинг на состојбата на Марк Кинан и недостатокот на информиран психијатриски совет во неговата проценка и третман ги откриле значајните дефекти во медицинската нега што се дава на ментално болен човек за кој се знае дека е во ризик од самоубиство. Задоцнетото исрекување сериозна дисциплинска казна во тие околности - седумдневна сегрегација во казнениот блок и дополнителни 28 дена на казната изречена две недели по настанот и само девет дена пред неговиот очекуван датум на пуштање - што можеби било токму тоа што го загрозува неговиот физички и морален отпор, не е компатибилно со стандардот на третман што се бара во однос на ментално болен човек.

Судот заклучи дека имало повреда на Член 3.

Член 13

Судот забележа дека две прашања произлегуваат од членот 13: дали самиот Марко Кинан имал на располагање правен лек во однос на казната што му била нанесена и дали, по неговото самоубиство, апликантот, во свое име или како претставник на имотот на синот, имала правен лек на располагање достапен за неа.

Што се однесува до Марк Кинан, Судот забележал дека казната за натамошно затворање и сегрегација му била изречена на 14 мај 1993 година и дека тој извршил самоубиство вечерта на 15 мај 1993 година. Владата не можела да биде одговорна поради тоа што не обезбедила правен лек кој би му бил достапни во рок од 24 часа.

Сепак, воопшто немало никаков правен лек за Марк Кинан, кој би му понудил можност да ја спори изречената казна во седумдневниот период на сегрегација, па дури и во рок од 28 дена дополнителна затворска казна. Дури и под претпоставка дека судскиот преглед би обезбедил средство за оспорување на одлуката на Директорот, не ќе беше можно Кинан да добие правна помош, правно застапување и да поднесе барање во таков краток временски период. Слично на тоа, внатрешната постапка на жалба против пресудата до седиштето на затворот траела околу шест недели.

Ако било така, како што беше сугерирано, дека Марко Кинан не бил во добра ментална состојба за да може го искористи секој достапен лек, тоа ќе укаже на потребата од автоматско преиспитување на пресудата. Покрај тоа, Судот не е убеден дека ефективниот правен лек против пресудата немало да влијае врз текот на настаните. Марк Кинан бил казнет во околности што откриле повреда на членот 3 и тој, според член 13, имал право на правно средство кое би ја укинало казната пред да биде или извршена или завршена.

Осврнувајќи се на правните лекови достапни по смртта на Марк Кинан, Судот забележа дека судскиот претрес не даде лек за утврдување на одговорноста на органите за наводно лошо постапување или за обезбедување надомест. Апликантот требало да поднесе барање за надомест на штета за нејзината нематеријална штета и за таа која ја претрпел нејзиниот син пред неговата смрт. Покрај тоа, не бил достапен ефективен лек на апликантот, кој би утврдил каде лежи одговорноста за смртта на нејзиниот син. Според мислењето на Судот, ова е суштински елемент на правен лек согласно член 13 за ужалениот родител.

Член 41

Судот му додели на апликантот £10,000 за нематеријална штета £21,000 трошоци и расходи.

Неспроведувањето на ефикасна истрага по однос на жалбениот навод за лош третман од агенти на државата за време на апсењето и држењето во полициска станица и објекти за притвор го повредило членот 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ НА КРСМАНОВИЌ [KRSMANOVIĆ] против СРБИЈА

(Апликација бр. 19796/14)

19 декември 2017

1. Главни факти

Апликантот, Ѓорѓе Крсмановиќ, е српски државјанин и живее во Земун, Србија. Во 2003, апликантот бил уапсен и задржан како дел од опсежна операција која следувала по убиството на српскиот Премиер во 2003. Како последица на убиството, српската Влада исто така прогласи вонредна состојба.

Г. Крсмановиќ бил член на криминална група поврзана со „Земунскиот клан“, кој се сметал за одговорен за атентатот на Премиерот. Во текот на полициската истрага за убиството приближно 10,000 луѓе биле уапсени и сместени во притвор, вклучувајќи ги сите членови на Земунскиот клан и групите поврзани со нив, што го опфатило и Г. Крсмановиќ. Апликантот бил уапсен на 1 април 2003, кога Специјалната антитерористичка единица со сила влегла во неговиот стан во кој се криеле тој и пет негови пријатели. Апликантот тврдел дека при пристигнувањето на Специјалната антитерористичка единица тој бил подложен на физичка и вербална злоупотреба. Тој тврдел дека бил удиран и тепан без никаква резерва, и дека единицата ја ставила навлакмата од перницата врз неговата глава и вербално го злоупотребила, заканувајќи му се во врска со неговото семејство. Во записот од неговото апсење, што било прикажано на националната телевизија во почетокот на април 2003, тој бил прикажан со видливи модрици на неговото лице. По пристигнувањето во полициската станица тој тврдел дека бил натаму злоупотребуван и во наредните 11 дена, кога бил држен во самица во полициската станица. Тој тврдел дека бил рутински одведуван од неговата ќелија заради испрашување, и дека бил тепан, удиран, и повеќе пати во неговиот анус бил вметнуван пендрек. На 12 април 2003, тој бил пренесен во Окружниот затвор во Белград, кадешто затворскиот лекар го прегледал и пријавил модринки на долниот дел од неговите стапала, на дланките од неговите раце, на неговото лице, рамењата, и на задниот дел од нозете. Во текот на првите шест дена од неговиот притвор во Окружниот затвор во Белград тој бил сместен во ќелија во самица и имал контакт само со лекарите коишто го прегледувале. Конечно, тој

бил обвинет, меѓу другите нешта, за кривични дела поврзани со трговија со дрога и осуден на казна затвор од четири години и десет месеци. Во јуни 2004 тој бил пуштен на слобода во очекување на исходот на жалбената постапка.

Наводите на г. Крсмановиќ за лошо постапување биле истражени од три различни органи, и тоа: од Службата на Генералниот инспектор, по претставка поднесена од неговата мајка во 2004; од канцеларијата на обвинителот по претставка поднесена од г. Крсмановиќ во 2007; и од истражен судија кога г. Крсмановиќ го преземал кривичното гонење цо својство на супсидијарен тужител во 2008. Канцеларијата на Обвинителот отворила официјална истрага во 2007, во којашто го испрашала апликантот како и тројца полициски службеници чијшто идентитет бил утврден во врска со апсењето и испрашувањето на апликантот. Сите три истраги на крајот биле запрени поради недостиг на докази било во однос на лошиот третман или во однос на вината. И покрај тоа што биле испрашани полициските службеници инволвирани во неговото апсење и притвор, никогаш не бил утврден идентитетот на кои било полициски службеници вмешани во наводната злоупотреба ниту, пак, на очевидците на тоа.

Г. Крсмановиќ поднел барање за заштита на законитоста до канцеларијата на обвинителството, како и уставна жалба. И двете правни средства биле отфрлени во 2010, односно 2013 година.

2. Одлука на Судот

Апликантот се жалел дека властите не успеале да спроведат ефикасна истрага во наводите за лошо постапување, што го повредило членот 3 од Конвенцијата.

Допуштеност

Владата тврдела дека Судот немал јурисдикција во случаи во кои настанот се случил пред 3 март 2004, датум кога Конвенцијата стапила во сила во однос на Србија. Сепак, Судот навел дека тој доследно бил на ставот дека процедуралната обврска да се спроведе истрага по членовите 2 и 3 од Конвенцијата има свој сопствен и различен опсег на примена и функционира независно од материјалниот аспект на членовите 2 и 3. Доколку настаните се случиле пред ратификацијата, само процедуралните дејствија и/или пропуштања коишто се случиле по датумот на ратификацијата можат да потпаднат под темпоралната јурисдикција на Судот. Исто така мора да постои стварна поврзаност помеѓу смртта или лошиот третман и стапувањето во сила на Конвенцијата за да процедуралните обврски имаат дејство. Во дадениот случај, Судот забележал дека не изминало значително време

понеѓу наводниот лош третман и ратификацијата на Конвенцијата и дека сите предистражни чекори биле спроведени откако Конвенцијата влегла во сила, што значи дека тие влегуваат во темпоралната јурисдикција на Судот.

Владата исто така аргументирала дека жалбениот навод бил поднесен ненавремено. Судот нотирал дека шестмесечниот период почнува да тече од денот на конечната и правосилна одлука во процесот на исцрпување на домашните лекови, односно уставната жалба. Во конкретниот случај, апликантот ги искористил сите правни лекови кои му биле достапни во оспорувањето на одлуките на судските органи. Како последица на тоа, Судот утврдил дека апликантот ја поднел неговата апликација во рамките на рокот од шест месеци сметано од 11 септември 2013, како датум на прием на одлуките на Уставниот суд. Оттука, жалбениот навод бил поднесен во рамките на шестмесечниот временски рок.

Член 3

Кога лицето ќе покрене издржано тврдење дека тоа било сериозно лошо третирање од полицијата или од агентите на државата што претставувало прекршување на членот 3, оваа одредба во комбинација со членот 1 од Конвенцијата бара дека треба да има ефикасна официјална истрага (гонење по службена должност). Властите мораат да дејствуваат веднаш штом ќе биде поднесен формален поднесок. Обврската да се истражува не претставува обврска за одреден резултат, туку обврска за средства/начин. Ефикасната истрага треба да биде адекватна и оние кои се одговорни за спроведување на истрагата исто така треба да бидат независни од оние кои биле инволвирани во настаните. Истрагата треба да биде темелна и наметнува обврска да се реагира веднаш и да се преземат дејствија веднаш штом ќе биде поднесен жалбениот навод. Конечно, ефикасната истрага мора да понуди и доволен елемент на јавна контрола (надзор) за да се осигура одговорност.

Во овој случај, Судот го зел предвид наводното лошо постапување со апликантот што се случило за време на вонредната состојба по убиството на српскиот Премиер во 2003. Судот исто така забележал дека властите биле свесни дека апликантот бил уапсен и притворен како дел од операцијата „Сабја“, кога голема група лица биле уапсени и ставени во притвор. И апликантот и неговата мајка поднеле жалбени наводи до релевантните домашни органи со кои го пријавиле неговиот лош третман, а Судот сметал дека овие жалбени наводи биле доволно детални, содржеле точни датуми, локации, како и можни сторители. Исто така, имало и медицински сертификат кој ги документирал повредите на апликантот како и видео што го покажувало апликантот со видливи модринки на неговото лице. Сите докази заедно со поднесените жалбени наводи го оправдувале „издржаното

тврдење“ во смисла на значењето на членот 3 дека апликантот бил подложен на лош третман. Како последица на тоа, српските власти имале обврска да спроведат ефикасна истрага.

Судот нотираше дека истрагите главно се состоеле од разговори со неколку полицајци службеници инволвирани во инцидентот. На апликантот и на неговата мајка не им било дозволено ефективно да учествуваат во истрагите и малку внимание било обрнато на наводите на апликантот и покрај доказите презентирани од негова страна. Не биле идентификувани очевидци на лошиот третман на апликантот, што претставувало значителен недостаток во адекватноста на сите три истраги. Фактот што истрагите од страна на државните власти не биле во состојба ниту да го утврдат идентитетот на државните агенти кои го злоупотребиле апликантот, ги зајакниле сомнежите на Судот во однос на ефикасноста на истрагата.

Овие наводи биле доволни за Судот да најде дека апликантот немал корист од ефикасна истрага, па оттука била утврдена повреда на членот 3.

Член 41

Судот му досудил на апликантот 4,000 евра во поглед на нематеријалната штета. Судот му досудил на апликантот 4,200 евра во поглед на трошоците и издатоците.

Предолгото времетраење на постапката за старателство и пропустот на државата да спроведе ефективна истрага на наводни случаи на злоставување дека се во спротивност со членовите 3 и 8

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ М. И М. [М. AND М.] против ХРВАТСКА

(Апликација бр. 10161/13)

3 септември 2015

1. Основни факти

Апликантите, г-ѓа М. и М., мајката и нејзината малолетна ќерка, биле хрватски државјанки, родени 1976 год. и 2001 година. Тие живееле во Задар, Хрватска.

Г-ѓа М. се омажила за г-дин. И. М. на 23 јуни 2001 год. и на 4 септември 2001 год. се родила нивната ќерка. Меѓутоа, односот на брачната двојка се влошил и била покрената бракоразводна постапка. Според одлуката на домашниот суд, на таткото му било доделено старателството над нивната ќерка, а мајката добила право на средби, како и надоместок за одгледувањето на нивната ќерка.

Според изјавата на М. дадена во полицијата, на 1 февруари 2011 год. се случила сериозна епизода на семејно насилство: таткото ја удрил по лицето, ја фатил за вратот и вербално ја злоставувал. Офталмолог во својата дијагноза навел дека таа имала модринка на левото око и оток под истото, што било индикација дека повредата била нанесена со удар со дланката. М. имала пријавено и други примери на физичко и психичко насилство од страна на нејзиниот татко кои се случиле во текот на последните три години, признавајќи дека се плашела од него, зашто бил насилен човек.

Како последица на проблематичната ситуација во семејството, биле покренати низа меѓусебно поврзани постапки пред хрватските кривични судови (за да се донесе одлука во однос на наводното злоставување на детето), граѓански судови (за да се донесе одлука во поглед на старателството и разводот) и органите за социјална заштита.

По инцидентот на 1 февруари, г-дин. И. М. бил обвинет од страна на Државниот јавен обвинител дека извршил кривично дело нанесување телесна повреда на 30 март 2011 год. Во октомври 2014 год. постапката уште била во тек, затоа што судот во Задар чекал да добие уред за видео врска, со помош на кој требало да ја испита М. во текот на сослушувањето.

На 27 април 2011 год., г-ѓа М. поднела кривична пријава против г-дин И. М., обвинувајќи го за злоставување на дете, наведувајќи го инцидентот од 1 февруари 2011 година, како и наводите на нивната ќерка дека таа епизода не била изолирана. Кривичната пријава била отфрлена во јануари 2012 година, бидејќи не биле утврдени доволно елементи за да се потврди злоставувањето.

Паралелно со тоа, на 30 март 2011 година г-ѓа М. повела граѓанска постапка за менување на пресудата за старателство од 24 август 2007 година во нејзина корист и барала да и биде доделен привремен старателски надзор над нејзината ќерка. Сепак, барањето за привремено старателство било одбиено два месеца подоцна, поради недостиг на докази дека се случила наводната злоупотреба. Постапката за старателство се уште била во тек во прва инстанца во моментот на пресудата на Европскиот суд.

Во постапката пред органите за социјална заштита вклучени во случајот М., со одлука од 7 ноември 2006 година била наложена мерка за заштита на детето во вид на надзор над вршењето родителски овластувања, со цел подобрување на комуникацијата помеѓу членовите на семејството. Таа мерка траела до август 2008 година. Истата мерка потоа била изречена со важност од септември 2011 година до март 2014 година, бидејќи семејната ситуација не забележувала постојано подобрување.

Во текот на сите горенаведени правни постапки, М. била испитувана од низа психијатри и психолози, од кои сите заклучиле дека детето е емоционално трауматизирано поради разделбата на нејзините родители и врската исполнета со конфликти и гнев и дека постојано искажува желба да живее со својата мајка. Меѓутоа, не била утврдена опасност во тоа детето да продолжи да живее со нејзиниот татко, бидејќи тврдењата дека М. била злоставувана од нејзиниот татко не биле доволно веројатни за да оправдаат старателството на таткото врз неа да биде веднаш привремено одземено.

2. Одлука на Судот

Апликантите тврделе дека домашните власти не успеале да ги исполнат своите позитивни обврски според Конвенцијата, бидејќи ниту соодветно го гонеле г-динот И. М. за потешкото кривично дело злоупотреба на дете извршено против неговата ќерка, ниту пак таа била заштитена од понатамошни насилни дејства со нејзино отстранување од неговиот дом и грижа, со што е прекршен член 3 (забрана на нечовечко или понижувачко постапување) и член 8 (право на почитување на приватниот и семејниот живот).

Членови 3 и 8

Имајќи го предвид фактот дека М. била злоупотребувана и дека биле приложени докази за тоа, а особено фактот дека М. е и дете и наводна жртва на семејно насилство, Судот сметаше дека овој случај упатува на позитивните обврски на државата според член 3 од Конвенцијата за истражување на наводни случаи на злоупотреба и заштита од идно злоставување. При испитувањето на наводната повреда на член 8, Судот ги разгледа жалбите на М. според овој член како апсорбирани во нејзините жалби согласно со член 3.

Хрватските власти повеле кривична постапка само во врска со инцидентот од 1 февруари 2011 година, одлучувајќи целосно да ја игнорираат претходната низа на наводни злоупотреби што М. морала да ги претрпи, наместо да поднесат и кривични пријави или пријави за полесни прекршоци против г-дин И.М. со кои ќе се опфатат сите случаи на злоставување кои се случиле дотогаш. Како последица на тоа, тие не успеале целосно да ја разгледаат ситуацијата на М. Понатаму, времетраењето на кривичната постапка било премногу долго за да доведе до ефективна истрага, што е повреда на барањето за ажурност и разумна експедитивност, која е имплицитно содржана во контекст на член 3. Затоа, Судот оцени дека имало повреда на тој член.

Што се однесува до наводната повреда на позитивните обврски на властите да спречат идно потенцијално лошо постапување со преземање на сите неопходни разумни мерки, Судот оцени дека домашните власти ги имале преземено сите можни потребни чекори за да го проценат и да го утврдат ризикот од потенцијално лошо постапување и да го спречат тоа со земање предвид на различните мислења и препораки издадени од различни социјални органи, како и со внимателно разгледување на сите релевантни материјали. Поради тоа, Судот оцени дека нема повреда на оваа точка од член 3.

Член 8

Апликантите се жалеле дека домашните власти ја игнорирале желбата на М. да живее со нејзината мајка и дека таа не била сослушана во постапката за старателство, која била во тек повеќе од четири години. По три и пол години, М. почнала да демонстрира однесување кое вклучувало нанесување повреди врз самата себе, коешто самата го опишала како реакција на фрустрацијата што произлегува од фактот што не ѝ било дозволено да избере со кого ќе живее, со што биле ограничени нејзината слобода на дејствување и нејзиното право на лична автономија. Овие околности беа покренале прашања во врска со правото на апликантите на

почитување на приватниот и семејниот живот, засебно од прашањата анализира-ни во контекст на член, така што, според мислењето на Судот, потребно е засебно сослушување.

Според Судот, овој случај барал поголемо внимание од страна на националните судови и власти, бидејќи се однесувал на трауматизирано дете кое претрпело голема ментална болка, која кулминирала со нанесување повреди на самата себе. Меѓутоа, домашните судови не ја сфатиле сериозноста и итноста на ситуацијата на М. Она што за Судот беше уште поголемо изненадување е дека не биле преземени никакви чекори за забрзување на постапката, дури ни откако М. започнала да демонстрира однесување со нанесување повреди на самата себе.

Форензичките експерти за психологија и психијатрија вклучени во случајот откриле дека и двајцата родители биле подеднакво неспособни да се грижат за своето дете, став што го споделувал и локалниот центар за социјална работа. Тие, исто така, утврдиле дека М. во повеќе наврати изразила силна желба да живее со нејзината мајка. Како што е наведено во член 12 од Конвенцијата за правата на детето, децата кои се способни да формираат сопствени ставови имаат право да ги изразат и на истите да им биде дадена соодветна тежина, во согласност со нивната возраст и зрелост, во која било постапка што ги засега. М. имала девет и пол години во моментот на покренување на постапката и тринаесет и пол во моментот на одлуката на Судот. Според тоа, би било тешко да се тврди дека, со оглед на нејзината возраст и зрелост, таа не била способна да формира сопствени погледи и да ги изразува слободно.

Судот оцени дека непочитувањето на желбите на М. во однос на прашањето со кој родител да живее претставува повреда на нејзиното право на почитување на приватниот и семејниот живот, спротивно на член 8 од Конвенцијата. Наодите во врска со долготрајниот карактер на постапката за старателство подеднакво се однесуваат на ситуацијата на г-ѓа М. во однос на нејзиното право на почит кон приватниот и семејниот живот.

Член 41

Судот оцени дека Хрватска е должна да им исплати €19,500 на детето и €2,500 на нејзината мајка за причинета нематеријална штета, како и вкупен износ од €3,600 за двете, за трошоците и расходите што произлегуваат од случајот.

Државите имаат позитивна обврска да воспостават и ефективно да применуваат систем на кривично право со кој се казнуваат сите видови силување

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ М.Ц. [М.С.] ПРОТИВ БУГАРИЈА

(Апликација бр. 39272/98)

4 декември 2003

1. Основни факти

Апликантот, М.Ц., бугарска државјанка родена во 1980 год., тврдела дека наводно била силувана од страна на двајца мажи, А. и П, на возраст од 20 и 21 година, кога таа имала 14 години, што е возраст на која може да се даде согласност за сексуален однос во Бугарија.

М.С. тврдела дека на 31 јули 1995 година отишла во диско со својата пријателка и двајца мажи. Таа потоа се согласила да продолжи во друго диско со мажите. На патот за назад, А. предложил да запрат на базен, за да пливаат. М.С. останала во автомобилот. П. се вратил пред другите, наводно присилувајќи ја М.Ц. да има сексуални односи со него. М.С. тврдела дека била оставена во многу вознемирена состојба. Во раните утрински часови следното утро, таа била однесена во приватен дом. Тврдела дека А. ја присилил да има сексуални односи со него во куќата и дека постојано плачела и за време и по силувањето. Подоцна била пронајдена од нејзините мајка и татко и однесена во болница, каде што со медицински преглед било утврдено дека нејзиниот химен е искинат. А. и П. И двајцата негирале дека ја силувале М.Ц.

Кривичната истрага не открила доволно докази дека М.Ц. била принудена да има сексуални односи со А. и П. Процедурата била прекината на 17 март 1997 година од страна на Окружниот обвинител, кој утврдил дека не била утврдена употреба на сила или закани вон основано сомнение. Особено не бил утврден отпор од страна на апликантот или обиди да побара помош од други лица. Жалбата на апликантот била отфрлена.

Стручните мислења доставени во писмена форма до Европскиот суд од страна на М.Ц. утврдиле постоење на «замрзнат страв» (синдром на трауматичен психолошки инфантилизам), како најчеста реакција на силувањето, при што тероризираната жртва или пасивно се покорува или самата (самиот) психолошки се дистанцира од силувањето. Од 25-те анализирани случаи на силување кои се однесуваат на жени во Бугарија на возраст помеѓу 14 и 20 години, 24 од жртвите реагирале на нивниот агресор на овој начин.

2. Одлука на Судот

М.С. се пожали дека бугарското законодавство и практика не обезбедиле ефективна заштита од силување и сексуална злоупотреба, бидејќи биле гонети единствено случаи кога жртвата активно се спротивставувала. Таа, исто така, се пожали дека властите не спровеле ефективна истрага за настаните за кои станува збор. Таа се повика на член 3 (забрана за понижувачко постапување), член 8 (право на почитување на приватниот живот), член 13 (право на ефективен правен лек) и член 14 (забрана на дискриминација).

Членови 3 и 8 од Конвенцијата

Судот го повтори своето наоѓање дека, според членовите 3 и 8 од Конвенцијата, земјите-членки имаат позитивна обврска и за воведување кривично законодавство за ефективно санкционирање на силувањето и за примена на тоа законодавство преку ефективна истрага и гонење.

Судот потоа забележа дека, историски гледано, доказ за употреба на физичка сила од страна на сторителот и физички отпор од страна на жртвата понекогаш бил се барал со домашното право и практиката во случаи на силување во повеќе земји. Сепак, се чини дека ова повеќе не е обврска во европските земји. Во јуриздикциите кои почиваат на обичајното право, во Европа и на други места, сите упатувања на физичка сила се отстранети од законодавството и / или прецедентното право. И покрај тоа што во повеќето европски земји коишто се под влијание на континенталната правна традиција, дефиницијата за силување во судската пракса и правната теорија содржеше упатувања на употребата на насилство или закани за насилство од страна на сторителот, во дефинирањето на силувањето критичен елемент беше недостатокот на согласност, а не употребата на сила.

Судот, исто така, истакна дека земјите-членки на Советот на Европа се имале согласено дека казнување на неконсензуалните сексуални активности, без оглед на тоа дали жртвата се спротивставила или не, било неопходно за ефективна заштита на жените од насилство и побарале спроведување на понатамошни реформи во оваа област. Покрај тоа, Меѓународниот кривичен трибунал за поранешна Југославија неодамна утврди дека, во меѓународното кривично право, секоја сексуална пенетрација без согласност на жртвата претставува силување, што е одраз на универзален тренд во однос на недостигот на согласност, како основен елемент на силување и сексуална злоупотреба. Општо земено, законот и правната практика во врска со силувањето се развиваа за да ги одразат променливите општествени ставови кои бараат почитување на сексуалната автономија на

поединецот и на еднаквоста. Со оглед на современите стандарди и трендови, позитивните обврски на земјите-членки според членовите 3 и 8 од Конвенцијата бараат санкционирање и ефективно гонење на било кој неконсензуален сексуален чин, дури и кога жртвата не се спротивставила физички.

Апликантот тврди дека основната причина за ставот на властите во нејзиниот случај бил во дефектното законодавство и отсликувал практика на гонење на сторителите на силување само кога имало докази за значителен физички отпор. Бугарската влада не била во можност да обезбеди копии од пресуди или правни коментари со кои јасно се отфрлаат тврдењата на апликантот за рестриктивен пристап во гонењето случаи на силување. Според тоа, нејзиното барање било засновано на разумни аргументи, кои не биле побиени.

Присуството на две непомирливи верзии на фактите очигледно бара оценка на кредибилитетот на дадените изјави која го зема предвид контекстот и верификација на сите околности. Сепак, малку било сторено за да се провери веродостојноста на верзијата на настани изнесени од П. и А. или да се провери веродостојноста на сведоците што ги повикале обвинетите или точното време на настаните. Ниту апликантот, ниту нејзиниот застапник не биле во можност да ги испитаат сведоците, кои таа ги обвинила за давање лажни изјави. Според тоа, властите не ги искористиле расположливите можности за утврдување на сите околности и не го оцениле доволно кредибилитетот на дадените спротивставени изјави. Причината за тоа се чини е тоа дека иследникот и обвинителот, врз основа на оцената на сите околности, сметале дека се случило „силување во текот на романтична средба“ и, во отсуство на „директен“ доказ за силување, како што се траги од насилство и отпор или повици за помош, дека не би можеле да закучат дек постои доказ за недостаток на согласност и, според тоа, за силување од проценка на сите околности.

Без изразување на мислење во однос на вината на П. и А., Судот утврди дека ефективностa на истрагата за случајот на апликантот, а особено на пристапот што го примениле иследникот и обвинителите, не ги исполнуваат позитивните обврски на Бугарија според членовите 3 и 8 од Конвенцијата, од аспект на релевантните современи стандарди во компаративното и меѓународното право, според кои се должни да воспостават и ефективно да применуваат кривично-правен систем кој ги санкционира сите облици на силување и сексуална злоупотреба.

Членови 13 и 14 од Конвенцијата

Судот утврдил дека од членот 13 не произлегува никакво засебно прашање и дека не е неопходно да се разгледува жалбата согласно со член 14.

Член 4

Судот му досуди на апликантот надоместок за нематеријална штета во износ од €8,000, како и надоместок на трошоци и расходи во износ од €4,110.

*Непостоење ефективна истрага на случаи на напад веројатно
мотивиран од верска омраза*

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ МИЛАНОВИЌ [MILANOVIĆ] против СРБИЈА

(Апликација бр. 44614/07)

14 декември 2010

1. Основни факти

Апликантот, Живота Милановиќ, е српски државјанин, кој е роден во 1961 година и живее во Белица, Србија.

Од 1984 год., тој е на чело на заедницата Харе Кришна Хинду во Србија. Во 2000 год, почнал да добива закани по телефон, а во 2001 година ја известил полицијата за својот впечаток дека таквите закани доаѓале од членови на локалниот огранок на екстремната десничарскаа организација наречена Образ.

Тој бил физички нападнат неколку пати од страна на неидентификувани мажи, кои му нанесле исеченици или го пробале со нож, почнувајќи од 2001 год., па потоа повторно летото 2005 год, 2006 год. и 2007 год., секогаш во приквечерината или ноќта, во близина на станот на негов роднина во градот Јагодина. Во секој од тие случаи, г-дин Милановиќ или болницата во која му била пружена итна нега го пријавувале инцидентот во полицијата. Г-дин Миловановиќ, исто така, ја информирал полицијата дека неговите напаѓачи веројатно му припаѓаат на локалниот огранок на екстремно десничарската организација. Полицијата го испитала и него и одреден број потенцијални сведоци и презела одредени истражни чекори, но не ги идентификувала сторителите. Го информирала Министерството за внатрешни работи дека не нашле докази дека предметната организација некогаш воопшто и постоела во општината Јагодина.

Два месеци по инцидентот во 2005 година, полицијата поднела кривична пријава против непознати сторители. Од 2006 година, Милановиќ го поддржувала организација за човекови права, заедно со која поднел кривични пријави во врска со инцидентот од 2005-та и следните години, тврдејќи дека наводно бил жртва на кривично дело мотивирано од верска омраза. Откако во неколку наврати побарал нови информации за статусот на кривичните тужби, Јавното обвинителство го информирало Милановиќ дека од полицијата не добиле никакви информации во врска со тоа. Во 2008 година, Милановиќ понатаму го информирал судијата

во прелиминарна истрага дека верува дека видел еден од неговите напаѓачи на улица, со кошула која упатувала на друга екстремно десничарска организација.

Во септември 2009 год., Главниот јавен обвинител побарал од Уставниот суд да ја забрани осомничената организација, особено поради нејзиното поттикнување расна и верска омраза низ Србија.

Во своите записи, полицијата во неколку наврати забележала дека Милановиќ бил член на “религиозна секта” и дека имал “чуден изглед”. Во извештајот од април 2010 година, полицијата навела и дека повеќето од нападите се случиле околу големиот православен верски празник и дека Милановиќ подоцна ги објавил овие инциденти во медиумите и на тој начин ја „нагласил“ својата верска припадност.

2. Одлука на Судот

Повикувајќи се на членовите 2, 3 и 13, г-дин Милановиќ се пожалил на непостапувањето на властите во насока на спречување на повторените напади врз него и правилно испитување на истите. Според членот 14, заедно со членот 3, тој понатаму тврдел дека таквото непостапување се должи на неговата верска припадност.

Судот е надлежен да ги разгледува жалбите само доколку тие се однесуваат на настани по 3 март 2004 година, кога Србија ја ратификувала Конвенцијата. Поради контекстот и со цел да ја испита ситуацијата наведена во жалбата како целина, Судот одлучи да ги земе предвид сите релевантни настани пред тој датум.

Член 3

Судот смета дека повредите кои ги претрпел Милановиќ, а кои се состојат главно од бројни исеченици, во комбинација со неговите чувства на страв и беспомошност, биле доволно сериозни за да се сметаат за лошо постапување во смисла на членот 3. Многу години по нападите, сторителите не биле идентификувани и изведени пред лицето на правдата, а Милановиќ се чини дека не бил редовно информиран во текот на истрагата или дека не му била дадена можност евентуално да ги идентификува неговите напаѓачи од редот на бројните лица кои полицијата ги подвргнала на распит како сведоци и/или осомничени.

Имало недостатоци во соработката помеѓу полицијата и јавниот обвинител, а се чини дека истрагата се фокусирала на Јагодина и покрај фактот што било познато дека осомничените екстремно десничарски организации оперирале во целата земја. Се чини дека воопшто не било постапено по изјавата на г-дин Милановиќ

дека еден од неговите напаѓачи, кои тој го идентификувал на улица, може да бил член на друга конкретна организација. По вториот напад, на полицијата мора да и било јасно дека г-дин Милановиќ, како член на ранливо верско малцинство, е цел на систематски напади и дека веројатно ќе следат идни напади. Сепак, ништо не било преземено за да се спречат таквите напади.

И покрај тоа што властите преземале многу истражни чекори и наишле на значителни тешкотии, како што е очигледниот недостаток на очевидци, Судот смета дека не ги презела сите разумни мерки за спроведување соодветна истрага и не презела ефективни чекори за да се спречи повторно лошо постапување со Милановиќ. Со тоа, била сторена повреда на член 3.

Член 14 земен во врска со член 3

Судот смета дека третирањето на верски мотивирано насилство на еднакво ниво со случаи кои немале такви конотации значело да не се земе предвид специфичната природа на дела кои се особено деструктивни во поглед на основните права. Било неприфатливо тоа што, и покрај тоа што биле свесни дека напаѓачите на Милановиќ веројатно припаѓале на една или неколку екстремни десничарски организации, властите дозволиле истрагата да трае многу години, без да преземе соодветни мерки за идентификување или гонење на сторителите. Изјавите на полицијата во нејзините извештаи, кои се однесуваат на верувањата на г. Милановиќ, неговиот изглед и фактот дека тој ги објавил инцидентите во медиумите, имплицираат дека се сомневала дали тој е вистинска жртва поради неговата религија. Како последица на тоа, иако властите испитале неколку траги предложени од страна на г-дин Милановиќ во врска со мотивите на неговите напаѓачи, тие чекори биле одвај повеќе од про-форма истрага. Поради тоа, Судот е на мнение дека била сторена повреда на член 14, земен во врска со член 3.

Други членови

Со оглед на неговите наоди согласно со член 3, Судот смета дека не е неопходно засебно да се разгледаат идентичните жалби според членовите 2 и 13.

Член 41

Судот одлучи дека Србија треба да му исплати на апликантот износ од €10.000 како обесштетување за нематеријална штета, како и износ од €1.200 како надомест на трошоците и расходите.

Белгиските власти не требало да го протераат барателот на азил во Грција, со оглед на општата ситуација со која се соочуваат барателите на азил во Грција

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ М.С.С. против БЕЛГИЈА И ГРЦИЈА

(Апликација бр. 30696/09)

21 јануари 2011

1. Основни факти

Апликантот, М.С.С., еден авганистански државјанин, го напуштил Кабул во почетокот на 2008 година и, патувајќи низ Иран и Турција, влегол во Европската унија преку Грција.

На 10 февруари 2009 година, тој пристигнал во Белгија, каде што поднел барање за азил. Врз основа на Регулативата на Европската унија од «Даблин II», Белгиската канцеларија за странци поднела барање до грчките власти да преземат одговорност за барањето за азил. Додека случајот бил во тек, УНХЦР испратиле писмо до белгискиот министер за миграција и политика за азил во кој се критикуваат недостатоците во постапката за азил и условите за прием на баратели на азил во Грција и препорачале прекин на трансферите во Грција. Кон крајот на мај 2009 година, Канцеларијата за странци сепак му наредила на апликантот да ја напушти земјата и да замине во Грција, каде што ќе може да поднесе барање за азил. Канцеларијата за странци не добила одговор од грчките власти во рамките на двомесечниот период предвиден со Регулативата, па сметале дека тоа претставува премолчено прифаќање на неговото барање. Од таму тврдат дека Белгија не е земја одговорна за разгледување на барањето за азил според Регулативата од Даблин II и дека немале причина да се сомневаат дека грчките власти нема да ги исполнат своите обврски во врска со азил.

Апликантот поднел жалба до Апелациониот одбор за странци, тврдејќи дека тој ризикувал притвор во Грција во ужасни услови, дека има недостатоци во системот за азил во Грција и дека стравува дека на крајот ќе биде вратен во Авганистан без испитување на причини зошто тој избегал од таа земја, каде што тврдел дека избегнал обид за убиство од страна на Талибанците во одмазда поради тоа што работел како преведувач за војниците на воздухопловните сили стационирани во Кабул.

Неговото барање за неизвршување било одбиено, апликантот бил префрлен во Грција на 15 јуни 2009 година. По пристигнувањето на атинскиот аеродром,

веднаш бил ставен во притвор во соседна зграда каде што, според неговите изјави, бил заклучен во мал простор со 20 други затвореници, пристап до тоалетите бил ограничен, на притворениците не им било дозволено да излегуваат на отворено, им се давало многу малку да јадат и морал да спие на нечисти душеци или на голиот под. По неговото пуштање и издавање картичка за азил на 18 јуни 2009 година, тој живеел на улица без средства за живот.

Откако подоцна се обидел да ја напушти Грција со лажна лична карта, апликантот бил уапсен и повторно ставен во притворската зграда веднаш до аеродромот една недела, каде што тврди дека бил претепан од страна на полицијата. По неговото ослободување, тој продолжил да живее на улица, повремено добивајќи помош од локалните жители и од црквата. При обновување на картичката за ази-лант во декември 2009 година, биле преземени чекори за да се најде сместување, но според неговите поднесоци не му било понудено сместување.

2. Одлуката на Судот

Апликантот тврди дека условите на неговиот притвор и неговите услови за живеење во Грција биле нечовечки и понижувачки третман со повреда на членот 3 и дека немал ефективен правен лек во грчкото право во однос на неговите жалби според членовите 2 (право на живот) и 3, спротивно на член 13. Тој понатаму се жалел дека Белгија го изложила на ризиците кои произлегуваат од недостатоците во постапката за азил во Грција, спротивно на членовите 2 и 3, како и на лошите услови за притвор и живеење на кои барателите на азил биле подложени, спротивно на член 3. Тој понатаму тврди дека немало ефикасен правен лек според белгискиот закон во однос на тие жалби, спротивно на член 13.

Апликацијата е поднесена до Европскиот суд за човекови права на 11 јуни 2009 година. На 2 јули 2009 година Судот одлучи да го примени правилото 39 против Грција, со оглед дека нема да биде депортиран во Авганистан во очекување на исходот од постапката пред Судот.

На 16 март 2010 година, Советот на кој му бил доделен предметот ја отстапил надлежноста во корист на Големиот судски совет.

Член 3 (услови за притвор во Грција)

Иако Судот не го потцени товарот на државите што ги формираат надворешните граници на ЕУ со зголемениот прилив на мигранти и баратели на азил и тешкотиите кои се вклучени во нивното примање на главните меѓународни аеродроми,

ситуацијата не можеше да ја ослободи Грција од нејзините обврски според Член 3, со оглед на апсолутниот карактер на таа одредба.

Кога апликантот пристигнал во Атина од Белгија, грчките власти биле свесни за неговиот идентитет и за фактот дека тој бил потенцијален барател на азил. И покрај тоа, тој веднаш бил ставен во притвор, без да се даде објаснување. Различни неодамнешни извештаи од меѓународни тела и невладини организации потврдија дека систематското сместување на лица кои бараат азил во притвор без да ги информираат за причините е широко распространета практика на грчките власти. Наводите на апликантот дека тој бил подложен на бруталност од страна на полицијата за време на неговиот втор период на притвор, беа подеднакво конзистентни со бројните прикази собрани од сведоци од страна на меѓународните организации, особено Европскиот комитет за превенција од тортура (КПТ). Наодите од КПТ и УНХЦР, исто така, ги потврдија наводите на апликантот за нехигиенските услови и пренатрупаноста во центарот за притвор до меѓународниот аеродром во Атина.

И покрај фактот дека тој бил задржан во притвор во релативно краток временски период, Судот сметаше дека условите за притвор што ги доживувал апликантот во задржниот центар биле неприфатливи. Утврди дека, земени заедно, чувствата на арбитраност, инфериорност и вознемиреност што морал да ги доживее, како и длабокиот ефект на кој таквите услови на притвор неспорно имале на достоинството на личноста, претставувале деградирачки третман. Покрај тоа, како барател на азил тој бил особено ранлив, поради неговата миграција и трауматичните искуства што веројатно ги претрпел. Судот заклучи дека имало повреда на член 3 Член 3 (услови за живот во Грција)

Членот 3 генерално не ги обврзува земјите-членки да им дадат финансиска помош на бегалците за да обезбедат одреден животен стандард за нив. Сепак, Судот сметал дека ситуацијата во која се наоѓал апликантот била особено сериозна. И покрај обврските на грчките власти според нивното законодавство и директивата за прием на ЕУ, тој поминал неколку месеци во екстремна сиромаштија, не можејќи да ги задоволи неговите најосновни потреби - храна, хигиена и место за живеење - воедно стравувајќи од напад и грабеж. Приказот на апликантот е поддржан од извештаите на повеќе меѓународни тела и организации, особено Комесарот за човекови права на Советот на Европа и УНХЦР.

Состојбата на која се жалел апликантот траела од неговиот пренос во Грција во јуни 2009 година и е поврзана со неговиот статус на барател на азил. Ако властите веднаш го разгледале барањето за азил, тие ќе можеле значително да го

ублажат неговото страдање. Следи дека тој по своја вина се нашол во ситуација што не е во согласност со членот 3. Според тоа, имало повреда на таа одредба

Член 13 заедно со Член 2 и 3 (Грција)

Беше неспорно меѓу страните дека ситуацијата во Авганистан претставувала а и понатаму претставува широко распространет проблем на несигурност. Што се однесува до ризиците на кои би бил изложен апликантот во таа земја, тоа требаше да биде на прво место за грчките власти во разгледување на неговото барање. Главната грижа на Судот беше дали постоеле ефективни гаранции за да се заштити од произволно отстранување.

Иако грчкото законодавство содржеше голем број вакви гаранции, во период од неколку години УНХЦР, европскиот комесар за човекови права и други организации постојано и доследно откриваа дека релевантното законодавство не се применува во пракса и дека постапката за азил била обележана со големи структурни недостатоци. Тие вклучуваат: недоволни информации за постапките што треба да се следат; недостатокот на сигурен систем на комуникација помеѓу властите и барателите на азил; недостаток на обука на персоналот одговорен за водење на интервјуа со нив; недостаток на толкувачи; и недостиг на правна помош со што ефективно се лишуваат барателите на азил од правен советник. Како резултат на тоа, барателите на азил имаа многу мали шанси да ги сфатат сериозно нивните апликации. Навистина, извештајот на УНХЦР за 2008 година покажа стапка на успех во прва инстанца помала од 0,1%, во споредба со просечната стапка на успех од 36,2% во пет од шесте земји на ЕУ кои, заедно со Грција, добија најголем број апликации.

Со оглед на овие недостатоци и по разгледување на ефикасноста на жалбите што грчката влада тврдеше дека му биле достапни на Судот, Судот конечно заклучил дека имало повреда на членот 13, земен во врска со член 3. Со оглед на тој наод немаше потреба да се разгледуваат жалбите според член 13 во врска со член 2.

Член 2 и 3 (одлука на властите во Белгија да го изложат апликантот на процедура за азил во Грција)

Судот сметаше дека недостатоците на постапката за азил во Грција мора да им биле познати на белгиските власти кога издале наредба за протерување против апликантот и затоа не требало да се очекува да го сносат целиот товар на докажување во однос на ризиците со кои се соочил со тоа што бил изложен на таа постапка. УНХЦР ја предупреди белгиската влада на таа ситуација, додека

случајот на апликантот е во тек. Иако Судот во 2008 година утврди во друг случај дека отстранувањето на барател на азил во Грција според Регулативата од Даблин II не ја прекрши Конвенцијата, оттогаш голем број извештаи и материјали биле составени од меѓународни тела и организации, кои се согласија за практичните тешкотии во примената на Даблинскиот систем во Грција.

Наспроти тоа, до белгиските власти било не само да се претпостави дека апликантот ќе се третира во согласност со стандардите на Конвенцијата, туку да потврдат како грчките власти во практика го применувале своето законодавство за азил, што тие не успеале да го направат. На тој начин, префрлањето на апликантот од страна на Белгија во Грција довело до повреда на членот 3. Нема потреба дополнително да се испитаат жалбите според член 2.

Член 3 (одлука на властите во Белгија да го изложат апликантот на условите во притвор и условите за живот во Грција)

Судот веќе утврди дека условите за притвор и условите за живот на апликантот во Грција се деградирачки. Овие факти биле добро познати и слободно утврдени од голем број извори пред трансферот на апликантот. Според тоа, Судот сметаше дека со префрлањето на апликантот во Грција, белгиските власти свесно го изложиле на притвор и на животните услови што довеле до деградирачки третман, спротивно на член 3.

Член 13 заедно со член 2 и 3 (Белгија)

Што се однесува до тужбата дека не постоел ефикасен правен лек според белгиското право со кој можел да се жали против решението за протерување, белгиската влада тврдела дека барањето за неизвршување може да се поднесе пред Жалбениот совет за странци.

Сепак, Судот утврди дека постапката не ги исполнила барањата на судската пракса на Судот дека било која жалба, каде што се тврдело дека протерувањето во друга земја би го изложило физичкото лице на третман забранет со член 3, треба да биде внимателно и ригорозно проверена, и дека надлежното тело морало да биде во можност да ја испита содржината на жалбата и да даде соодветен надомест. Имајќи го предвид прегледот на случаите на одборот за жалби на странци, кој главно беше ограничен на проверка дали засегнатите лица доставиле конкретен доказ за штетата што би можела да произлезе од наводната потенцијална повреда на членот 3, апликантот немал шанса за успех. Според тоа, имало повреда на членот 13 во врска со член 3. Немаше потреба да се разгледуваат жалбите според член 13 во врска со член 2.

Член 46

Судот сметаше дека е неопходно да се наведат индивидуални мерки потребни за извршување на пресудата во однос на апликантот, без оглед на општите мерки потребни за спречување на други слични прекршувања во иднина. било обврска на Грција да продолжи со испитување на основаноста на барањето на барателот за азил на апликантот што ги исполнило барањата на Конвенцијата и, во очекување на исходот од тоа испитување, да се воздржи од депортирање на апликантот.

Член 41

Судот утврди дека Грција требало да му плати на апликантот 1.000 евра за нематеријална штета и 4.725 евра за трошоци и расходи. Тој понатаму сметаше дека Белгија требало да му плати на апликантот 24.900 евра за нематеријална штета и 7.350 евра во врска со трошоците и издатоците.

Притворот од 27 последователни дена на личен простор помал од 3 кв. метри претставува нечовечно и понижувачко постапување

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ МУРШИЌ [MURŠIĆ] против ХРВАТСКА

(Апликација бр. 7334/13)

20 октомври 2016

1. Основни факти

Апликантот, Кристијан Муршиќ, е хрватски државјанин, кој е роден во 1987 година и живее во Куршанец (Хрватска).

Во февруари 2009 година, Муршиќ бил осуден на две години затвор за вооружен грабеж, по што уследила и засебна пресуда за кражба во јули 2010 година, со казна од уште една година. Во август 2011 година, окружниот суд во Чаковец ги споил двата периода на издржување казна и го осудил на еден единствен период од две години и единаесет месеци затвор. На 16 октомври 2009., апликантот бил префрлен од полуотворен режим во државниот затвор Туропоље во окружниот затвор во Бјеловар, каде што останал до 16 март 2011 година.

Г-дин Муршиќ тврдел дека, за време на неговиот престој во затворот во Бјеловар, бил сместен во пренаселени ќелии. Конкретно, тврдел дека во текот на период од вкупно педесет дена имал на располагање помалку од 3 квадратни метри личен простор, вклучително и во текот на период од дваесет и седум последователни дена. Тој, исто така, тврдел дека имало неколку непоследователни периоди во кои бил сместен во личен простор помеѓу 3 и 4 квадратни метри. Покрај тоа, тој тврдел дека ќелиите во кои бил чуван биле лошо одржувани, влажни, валкани и недоволно опремени. И не само тоа, туку и не му била дадена никаква можност да се вклучи во затворска работа и не добил доволен пристап до рекреативни и образовни активности.

Во март 2010 година, апликантот побарал да биде префрлен во затворот во Вараждин од лични и семејни причини, барање кое повторно го поднел во мај 2010 година. Во август 2010 година, тој се жалел на условите на неговото притворање пред судија за извршување на казната, кој, откако побарал и добил извештај од затворот во врска со условите на неговото притворање и откако лично го сослушал апликантот, ги отфрлил неговите жалби како неосновани. Во октомври 2010 година, апликантот поднел жалба против оваа одлука. Меѓутоа, неговата жалба била отфрлена како неоснована од страна на комисијата на окружниот суд во

Бјеловар составена од три судии, со што се потврдило образложението на судијата за извршување на пресудата. Во ноември 2010 година, апликантот се жалел до Жупанскиот суд во Бјеловар на одлуката на тричлениот судски совет и поднел уставна жалба до Уставниот суд, жалејќи се на недостаток на личен простор и можности за работа во затворот во Бјеловар. Во јуни 2012 година, Уставниот суд ја прогласил жалбата на апликантот за неприфатлива (недопуштена) како очигледно неоснована.

2. Одлука на Судот

На 12 март 2015., судскиот совет во прва инстанца бил на мнение дека не дошло до повреда на член 3 од Конвенцијата. На барање на апликантот, предметот бил упатен на Вишиот судски совет, согласно со член 43.

Апликантот се жалел дека лошите услови на неговото притворање во затворот во Бјеловар, имено недостатокот на личен простор, лошите санитарни и хигиенски услови и исхраната, недостатокот на можности за работа и недоволниот пристап до рекреативни и едукативни активности, претставувале нечовечко или понижувачко постапување според член 3 од Конвенцијата.

Член 3

Вишиот судски совет ја потврди пресудата на Судскиот совет дека апликантот правилно ги исцрпел домашните правни лекови и го отфрлил прелиминарниот приговор на Владата.

Судот потврди дека, иако оцената на тоа дали постоела повреда на членот 3 не може да се сведе на нумеричка пресметка на квадратни метри доделени на притвореното лице, условот од 3 квадратни метри површина за еден притвореник во сместување со повеќе притвореници е произлезен од неговата судска пракса како минимален стандард за таквата процена. Кога доделениот простор на притвореникот паднал под 3 квадратни метри, недостатокот на личен простор бил толку тежок што се појавила силна претпоставка за повреда на членот 3. Тужената Влада можела да ја побие таа претпоставка со демонстрирање дека постојат фактори кои можат соодветно да го надоместат недостатокот на простор. Вообичаено, тоа би било можно доколку биле кумулативно исполнети следните фактори: скратувањата на потребниот минимум личен простор од 3 квадратни метри да биле краткотрајни, повремени и мали, да биле придружени со доволна слобода на движење надвор од ќелијата и соодветни активности на отворено, како и просторот за притвор да бил генерално соодветен.

Во конкретниот случај, според документацијата доставена од страна на тужената Влада, која жалителот не ја оспорил, г-дин Муршиќ престојувал во затворот во Бјеловар една година и пет месеци, а во текот на тој период бил сместен во четири ќелии, каде што имал помеѓу 3 и 6,76 квадратни метри личен простор. Имал само 2,62 квадратни метри личен простор еднаш во траење еден ден, еднаш во траење од два дена и три пати во траење од по три дена, како и 2,55 квадратни метри еднаш во траење од осум дена и еднаш во текот на период од три дена; конечно, имал 2,62 квадратни метри во текот на период од 27 последователни дена.

Во смисла на горенаведената проверка на постоењето „силна претпоставка“, Судот продолжи да ги разгледува жалбите на апликантот, одделно во однос на периодот во кој тој располагал со помалку од 3 квадратни метри личен простор и во однос на периодот во кој бил сместен на личен простор помеѓу 3 и 4 квадратни метри во затворот во Бјеловар.

Судот утврди дека, во периодот од 27 последователни денови во кој г-дин Муршиќ имал помалку од 3 квадратни метри личен простор, тој бил подложен на услови на притвор кои јасно го подложиле на тешкотии што ги надминуваат неизбежните нивоа на страдање кое оди заедно со сместувањето во притвор и, на тој начин, претставуваат понижувачко постапување, што е забрането со член 3. Што се однесува до преостанатите периоди, кои биле краткотрајни, Судот имаше потреба од тоа да земе предвид други релевантни фактори, а Владата била таа која имала обврска да докаже дека такви фактори постојат.

Судот забележа дека поднесоците на Владата во врска со условите во притворот биле многу детални и не постоела причина да се сомнева во автентичноста, објективноста и релевантноста на документите што Владата ги изнесла. Од друга страна, во отсуство на детални информации од г-дин Муршиќ за неговата секојдневна рутина во затворот во Бјеловар, Судот не можеше да ги прифати поднесоците на апликантот како доволно докажани или веродостојни. Понатаму, Судот истакна дека апликантот никогаш не покренал на ниво на домашните судови наводи во врска со одредени аспекти на неговото затворање, како што се наводниот недостаток на вежбање на отворено или недоволно време за слободно движење околу затворот.

Судот забележа дека, според доказите поднесени во обичниот дневен режим, на г. Муршиќ му била дозволена можност да вежба два часа на отворено, што било стандард според релевантното домашно право и над минималните стандарди на КСТ (Европскиот комитет за спречување на тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување). Исто така, апликантот не спорел дека му

.....

било дозволено слободно движење надвор од неговата ќелија во затворот три часа на ден. Иако г-дин Муршиќ не бил во можност да добие работа, можноста за слободно движење надвор од ќелијата и објектите што му биле на располагање би можело да се сметаат за значително олеснителни фактори во однос на ограниченото доделување личен простор. Освен тоа, според материјалот доставен до Судот, општите услови на престојот на апликантот во притвор биле генерално соодветни.

Со оглед на горенаведените согледувања, Судот утврди дека Владата ја отфрлила силната претпоставка за повреда на членот 3 во однос на другите периоди во текот на кои апликантот располагал со помалку од 3 квадратни метри личен простор. Тоа биле непоследователни периоди, коишто може да се сметаат за кратки и мали намалувања на личниот простор, во текот на кои на апликантот му биле достапни доволно слобода на движење и активности надвор од ќелијата, во генерално соодветно место за притвор. Условите во текот на притворот на г-дин Муршиќ, иако не сосема соодветни во однос на личниот простор, не го достигнале прагот на сериозност потребен за постапувањето да се смета за нечовечно или понижувачко во смисла на член 3.

Со оглед на горенаведените согледувања, Судот утврди дека не може да се смета дека условите на неговиот притвор во периодот во кој имал помеѓу 3 и 4 квадратни метри личен простор претставуваат нечовечко или понижувачко постапување во смисла на член 3.

Така, Судот заклучи дека постоела повреда на член 3 од Конвенцијата во поглед на периодот од 27 дена во кој апликантот имал помалку од 3 квадратни метри личен простор, но дека немало повреда во однос на другите периоди кои биле разгледани.

Член 41

Судот пресудил на апликантот да му се исплати износ од €1.000 во вид на обесштетување за нематеријална штета, како и износ од €3.091,50 како надомест на трошоци и расходи.

Во 1970-те, структурата на основното образование во Ирска не успеа да заштити девојче на училишна возраст од сексуална злоупотреба од страна на нејзин наставник, односно настанала повреда на член 3 и 13

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ О’КИФ [О’КЕЕФЕ] ПРОТИВ ИРСКА

(Апликација бр. 35810/09)

28 јануари 2014

1. Основни факти

Апликантот, г-ца Луиз О’Киф е ирска државјанка, родена во 1964 година со адреса на живеење во Корк, Ирска. Од 1968 година, таа го посетувала Националното училиште Дандероу кое преку покровители, било во сопственост на Католичкиот Бискуп од епархијата Корк. Еден од наставниците (“ЛХ”) бил и директорот на училиштето кој бил во брак. Првичните наводи против ЛХ за сексуална злоупотреба врз дете се појавиле во 1971 година, но истите не биле до крај спроведени, односно не биле дополнително истражувани. Следствено на тоа, од јануари се до средината на 1973 година, апликантот бил изложен на континуирана сексуална злоупотреба од страна на ЛХ во текот на часовите по музичка уметност во неговата училишница. Подоцна истата година, родителите на апликантот дознале за слични обвинувања против ЛХ од други родители. Конечно, ЛХ поднел оставка од неговото работно место, но не била спроведена истрага во врска со овие обвинувања од страна на државните органи. Во 1974 година, ЛХ продолжил со својата кариера како наставник во друго државно училиште, се до неговото пензионирање во 1975 година.

Во јануари 1997 година, апликантот дал изјава пред полициските органи како дел од полициската истрага во врска со тужбата поднесена од поранешен ученик од Националното училиште Дандероу против ЛХ. Следствено на тоа, неколкумина ученици дале свои изјави во рамките на истрагата и како резултат на тоа, ЛХ бил обвинет за 386 кривични дела сексуална злоупотреба. Откако се изјаснил за виновен, му била изречена казна затвор и неговата лиценца за наставник била суспендирана.

Во 1998 година, апликантот поднел жалба до Трибуналот за надомест на штета за кривични дела и му била доделена компензација од околу €54,000. Подоцна, апликантот повел граѓанска постапка против ЛХ и државата Ирска, барајќи отштета за лични повреди кои ги претрпел како резултат на напад и физичка

повреда, вклучувајќи и сексуална злоупотреба од страна на ЛХ. ЛХ не се бранел во граѓанската постапка, и му било наложено да исплати отштета во износ на околу €305,000, но поради тоа што ЛХ не располагал со доволно средства во времето кога е изречена постоечката пресуда, на апликантот му се доделени околу €30,000. Меѓутоа, тужбата против државата е одбиена.

2. Одлука на Судот

Апликантот поднел жалба во согласност со член 3, 8, 13 и 14, член 2 од Протоколот бр. 1, дека државата не успеала да го заштити од сексуалната злоупотреба од страна на наставник во државно училиште коешто апликантот го посетувал и во таа смисла, тој немал ефективен правен лек против државата.

Член 3

Во врска со суштинскиот аспект на членот 3, Судот смета дека е неопходно да се процени прашањето околу одговорноста на државата од аспект на фактите и стандардите во 1973 година. Судот заклучи дека државните органи имаат суштинска обврска да ги заштитат децата од лошо постапување, особено во контекст на основно образование, и оваа обврска секако имала свои импликации и во 1973 година. Затоа, Судот направи проценка дали државата ги исполнила своите позитивни обврски во оваа смисла. Судот воочува дека членот 3 го опфаќа лошото постапување и дека не постои значително разидување помеѓу засегнатите страни по тоа прашање, како и во врска со структурата на основниот образовен систем во Ирска. Дури и во случај кога државните училишта се управувани од приватни страни, државата со самото спроведување на кривичниот законик врз сторителот, би имала сознанија за нивото односно степенот на сексуални кривични дела против малолетни лица во училиштата. Државата, исто така, требала да има сознанија за потенцијалните ризици врз безбедноста на децата во овој контекст, и за тоа дека не постои соодветна заштитна рамка. Механизмите за заштита за кои државата сметала дека се воспоставени се покажале како неефективни, и затоа Судот заклучи дека државата не успеала да ги исполни своите позитивни обврски односно да го заштити апликантот од сексуална злоупотреба, и тоа претставува повреда на член 3.

Во врска со процедуралниот аспект на член 3, Судот утврди дека истрагата била отворена веднаш откако била поднесена тужба против ЛХ за сексуална злоупотреба од горенаведеното државно училиште во 1995 година, при што апликантот бил во можност да даде своја изјава. Судот утврди дека во оваа смисла, немало повреда на член 3.

Член 13

Бидејќи апликантот немал ефективен правен лек на негово располагање во врска со тужбите според член 3, Судот утврди дека настанала повреда на член 13 во врска со член 3.

Други тужби

Судот сметаше дека не е потребно да се разгледаат другите тужби поднесени од страна на апликантот, во согласност со Конвенцијата.

Член 41

Судот утврди дека Ирска треба на апликантот да му исплати отштета во износ од €30,000 како нематеријална штета, и €85,000 за трошоци и расходи.

*Значајна одлука за семејно насилство - потфрлување во заштитата
повреда на член 2, 3 и 14*

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ ОПУЗ [OPUZ] ПРОТИВ ТУРЦИЈА

(Апликација бр. 33401/02)

9 јуни 2009

1. Факти

Апликантот Нахиде Опуз е роден во 1972 година, живее во и е државјанин на Турција. Во 1990 година, г-ца Опуз започнала да живее заедно со Х.О., син на сопругот на нејзината мајка. Во ноември 1995 година, г-ца Опуз и Х.О. се венчале и имаат три деца родени во 1993г, 1994г и 1996 година. На почетокот на нивниот заеднички живот, тие имале сериозни расправи и сега се разведени.

Во периодот помеѓу април 1995 година и март 1998 година, биле регистрирани четири инциденти на насилно однесување и закани од страна на Х.О. кон апликантот и неговата мајка, инциденти кои биле регистрирани од страна на одговорните органи. Инцидентите се однесувале на физичка пресметка во неколку наврати, жестока расправија во којашто Х.О. извадил нож и Х.О. ги удрил двете жени со својот автомобил. По овие инциденти, жените биле прегледани од страна на доктори кои дале свои изјави во лекарските извештаи за повредите нанесени врз двете жени, односно крварење, хематоми, отоци и длабоки и површински гребнатинки. Во службените лекарски извештаи е утврдено дека повредите кај двете жени биле животено-загрозувачки: повредите кај апликантот како резултат од една особена насилна физичка пресметка; и, кај неговата мајка како последица од нападот со автомобилот.

Против Х.О. била поведена кривична постапка за три од горенаведените инциденти за закани по живот, телесна повреда и тешка телесна повреда и обид за убиство. Во врска со инцидентот со ножот, била донесена одлука лицето да не се гони заради недостаток на докази. Во два наврати, Х.О. бил задржан во притвор и потоа пуштен на слобода во исчекување на судењето.

Меѓутоа, апликантот и неговата мајка ги повлекле тужбите во текот на поединечните постапки, поради што семејните судови ја прекинале постапката, затоа што нивните тужби биле потребни за понатамошно спроведување на постапката во согласност со Кривичниот Законик. Сепак, постапките во врска со инцидентот

со автомобилот конкретно за мајката на апликантот не биле прекинати, поради тешките повреди кои ѝ биле нанесени и на Х.О му била изречена казна затвор во времетраење од три месеци, за постоа истата да се преиначи во парична казна.

На 29 октомври 2001 година, апликантот бил прободен со нож седум пати од страна на Х.О и бил однесен во болница. Х.О бил обвинет за напад со нож и му била изречена уште една парична казна во износ од околу 840,000 турски лири (или околу €385), сума којашто можел да ја исплаќа на осум рати. По тој инцидент, мајката на апликантот побарала Х.О да биде притворен, тврдејќи при тоа дека таа и нејзината ќерка ги повлекле претходните тужби против него заради тоа што биле изложени на постојан притисок и смртни закани.

Конечно на 11 март 2002 година, мајката на апликантот одлучила да се пресели во Измир заедно со нејзината ќерка. На тој ден, таа патувала во комбето за селидба кога Х.О насилно го запрел комбето, ја отворил вратата од возилото каде што седела таа и пукал во неа со огнено оружје. Мајката на апликантот веднаш починала.

Во март 2008 година, Х.О бил осуден за убиство и нелегално поседување на огнено оружје и му била изречена доживотна казна затвор, но бил ослободен во исчекување на жалбената постапка. Во април 2008 година, апликантот поднел уште една кривична пријава кај обвинителството со цел преземање мерки за негова заштита, затоа што по неговото ослободување, нејзиниот поранешен сопруг повторно почнал да ѝ се заканува. Во мај и ноември 2008 година, претставниците на апликантот го информираа Европскиот суд за човекови права дека воопшто не биле превземени мерки за заштита на апликантот по што Судот побарал објаснување. Следствено на тоа, властите спровеле конкретни мерки за заштита на апликантот, со тоа што дистрибуирале фотографии и отпечатоци од прст на нејзиниот поранешен сопруг до полициски станици, со налог за негово апсење доколку се утврди дека тој се приближил до живеалиштето на апликантот.

Во меѓувреме, во јануари 1998 година, во Турција стапил на сила Актот за семејна заштита што обезбедува конкретни мерки за заштита против семејно насилство.

2. Одлука на Судот

Апликантот тврдел дека надлежните органи во Турција не успеале да го заштитат правото на живот на нејзината мајка и дека нивното однесување било небрежно наспроти постојаното насилство, закани по живот и повредите на кои самата таа била изложена. Таа се повикува на член 2, 3, 6 и 13. Понатаму, таа се пожалила дека

турските семејни закони не нудат доволна заштита на жените против семејно насилство, што всушност е повреда на член 14.

Член 2

Судот воочува дека во конкретниот случај на апликантот, не само што можело да се претпостави веројатноста за насилство во иднина, дури и смртоносен напад, туку истите требало да се предвидат, земајќи го во предвид насилното однесување на Х.О во минатото и неговото полициско досие во однос на неговата сопруга и нејзината мајка како и постојаната закана кон нивната безбедност и благосостојба.

Според стандардната практика во земјите-членки, колку е посериозен прекршокот или колку е поголем ризикот за идни прекршоци, толку е поголема веројатноста обвинителството да продолжи со спроведување на истрагата во интерес на јавноста, дури и ако жртвите ги повлечат нивните тужби. Меѓутоа, со самото тоа што постојано се донесувале одлуки за прекин на кривичните постапки против Х.О, надлежните власти се повикале исклучиво на потребата да се повлечат во околности кои тие ги сметале за “семејна работа”.

Се чини дека надлежните власти не размислиле за причините поради коишто жртвите ги повлекле тужбите, и покрај тоа што мајката на апликантот дала изјави пред обвинителството дека таа и нејзината ќерка се приморани да ги повлечат тужбите од причина што Х.О им врши притисок и им се заканува со смрт. И покрај повлекувањето на тужбите на жртвите, законодавната рамка требала да им овозможи на обвинителите да продолжат со кривичната постапка против Х.О, повикувајќи се на неговото насилно однесување кое би послужило како основа за гонење како и постојаните закани врз физичкиот интегритет на апликантот.

Затоа, Судот заклучи дека државните органи не спровеле длабинска анализа во однос на спречување на насилството против апликантот и нејзината мајка особено при спроведување на кривични и други соодветни превентивни мерки против Х.О. Исто така, не може да се каже дека истрагата за убиството, за коешто имало и признание, била ефективна, затоа што истата била отворена повеќе од шест години. Понатаму, кривичниот законик немал никаков ефект врз спречувањето во овој случај, ниту пак надлежните органи можеле да се повикаат на однесувањето на жртвите како оправдување за тоа што не превземале соодветни мерки. Следствено на тоа, турските власти не успеале да го заштитат правото на живот на мајката на апликантот, што се смета за повреда на член 2.

Член 3

Судот воочи дека одговорот на однесувањето на Х.О бил очигледно неадекватен во однос на сериозноста на неговите прекршоци. Судските одлуки кои немале забележителни превентивни ефекти врз Х.О биле неефективни дури и со степен на толеранција во однос на неговите дела. Имено, по инцидентот со автомобилот, Х.О поминал само 25 дена во завор и добил парична казна за сериозните повреди што и ги нанел на мајката на апликантот. Уште понебулозно е што како казна за нападот со нож врз апликантот со кој му нанел седум убоди со нож, тој добил мала парична казна која можел да ја отплаќа на рати.

Ниту пак турските закони овозможиле конкретни административни и полициски мерки за заштита на ранливи лица против семејно насилство пред јануари 1998 година кога всушност и стапил на сила Актот за семејна заштита. Дури и по тој датум, органите не успеале ефективно да ги применат тие мерки и санкции со цел да го заштитат апликантот.

Конечно, Судот забележува со голема загриженост дека насилството кое го претрпел апликантот всушност не престанало и дека надлежните органи продолжиле со своето неактивно однесување. И покрај барањата на апликантот во април 2008 година, воопшто не се преземени мерки, се додека Судот побара од Владата информации во врска со заштитните мерки кои таа ги воспоставила.

Затоа, Судот заклучи дека настанала повреда на член 3 како резултат на неуспехот на надлежните органи да превземат мерки за заштита како ефективно спречување против сериозни нарушувања на личниот интегритет на апликантот од страна на нејзиниот поранешен сопруг.

Член 14

Според извештаите поднесени од страна на апликантот, составени од страна на две врвни невладини организации, и неоспорени од страна на Владата, најголемиот број на регистрирани жртви на семејно насилство бил забележан во Дијарбакир, каде апликантот живеел во тоа време. Сите жртви се жени, од кои најмногу се со курдско потекло, неписмени или пак ниско образование и воопшто жени кои не се финансиски независни. Всушност, изјавите индицираат дека семејното насилство се толерира од страна на надлежните органи и дека правниот лек наведен од страна на Владата не функционира ефективно.

Судот затоа воочи дека апликантот успешно покажал дека најмногу жените се засегнати од семејно насилство и дека општата и дискриминаторна судска пасивност во Турција создала услови за извршување на семејно насилство. Земајќи го тоа во предвид, насилството кое апликантот и неговата мајка го претрпеле може да се смета за родово насилство, што се смета за облик на дискриминација против жени. И покрај спроведените реформи од страна на Владата во изминатите години, севкупната пасивност на судскиот систем и фактот што насилниците поминуваат неказнети како што е и случајот на апликантот, укажуваат на тоа дека не постои доволна заложба за спроведување на соодветни мерки со кои би се адресирало семејното насилство. Судот затоа заклучи дека настанала повреда на член 14, во врска со член 2 и 3.

Други членови

Земајќи ги во предвид горенаведените наоди, Судот сметаше дека е непотребно разгледување на истите факти во контекст на член 6 и 13.

Член 41

Судот му додели на апликантот €30,000 во однос на нематеријална штета и €6,500 за трошоци и расходи.

Пропустот на властите да го земат предвид здравјето на апликантот во постапката за негово протерување би имал за последица истиот да биде изложен на нечовечки или понижувачки третман како повреда на членот 3

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ ПАПОШВИЛИ [PAPOSHVILI] против БЕЛГИЈА

(Апликација бр. 41738/10)

13 декември 2016

1. Главни факти

Апликантот, Георге Папошвили, бил грузиски државјанин роден во 1958 кој живеел во Брисел. Тој починал на 7 јуни 2016. На 20 јуни 2016 сопругата на апликантот и нејзините три деца искажале желба да водат постапка пред Судот.

Г. Папошвили пристигнал во Белгија на 25 ноември 1998, придружуван од неговата сопруга и нивното шестгодишно дете. Парот подоцна имал уште две други деца. Помеѓу 1998 и 2007 г. Папошвили бил обвинет за бројни кривични дела, вклучувајќи разбојништво со насилство и учество во криминална организација (злосторничко здружување). Додека ги издржувал разните затворски казни, на г. Папошвили му биле дијагностицирани бројни сериозни медицински состојби, вклучувајќи и хронична лимфозитна леукемија и туберкулоза, за кои тој примал болнички третман. Тој поднел неколку безуспешни барања за регулирање на неговиот престој врз исклучителни и медицински основи потпирајќи се врз членовите 3 и 8 и наведувајќи дека тој не би можел да добие третман доколку биде испратен назад во Грузија.

Во август 2007 министерот за внатрешни работи издал налог за протерување упатувајќи го апликантот да ја напушти земјата и му забранил повторно влегување во Белгија во период од десет години врз основа на опасноста која тој ја претставувал за јавниот поредок. Налогот станал извршен штом г. Папошвили ја издржал неговата казна, но всушност не бил спроведен, со оглед дека тој бил подведен на медицински третман. На 7 јули 2010 Службата за странци му наредила да ја напушти земјата, заедно со налогот за негово задржување. Тој бил пренесен во безбедна установа за илегални имигранти со цел за негово враќање назад во Грузија, при што му биле издадени патни исправи.

На 23 јули 2010 г. Папошвили поднел апликација до Европскиот суд за човекови права за привремена мерка согласно правилото 39 од Правилата на Судот со која би се одложило неговото протерување, а барањето било уважено. Следствено на

тоа, тој бил ослободен. Временскиот рок за извршување на налог да се напушти белгиската територија бил проширен повеќе пати. Во ноември 2009, на сопругата на апликантот и трите деца им бил издадена дозвола неограничено да останат во Белгија. Помеѓу 2012 и 2015 г. Папошвили во неколку прилики бил уапсен поради кражби по продавници.

2. Одлука на Судот

Апликантот потпирајќи се врз правото на живот од членот 2 и забраната на нечовечки и понижувачки третман од членот 3, наведувал дека биле покажани суштествени причини да се верува дека доколку би бил протеран во Грузија тој би се соочил со стварен ризик од нечовечко и понижувачко постапување, како и од преуранета смрт. Тој исто така се жалел по членот 8 дека протерувањето би имало за последица негово одвојување од неговото семејство, што му претставувало единствен извор на морална поддршка.

Советот на Судот на 17 април 2014 сметал дека немало повреди на членовите 2, 3 или 8. На 20 април 2015 панелот на Големиот совет го прифатил барањето во корист на апликантот за упатување на случајот до Големиот судски совет согласно членот 43 од Конвенцијата. Судот сметал дека со оглед на природата на наводите и улогата на Конвенцискиот систем, тој нема пречка да расправа по случајот, и покрај фактот што апликантот беше починал.

Членови 2 и 3

Судот го реafirмираше правото на сите држави-договорнички да го контролираат влегувањето, престојот и протерувањето на странци. Сепак, доколку постојат суштествени причини да се верува дека засегнатото лице по неговото протерување би се соочило со стварен ризик да биде изложено на мачење или нечовечко и понижувачко постапување, членот 3 бара лицето да не биде протерано. Што ќе се смета за лошо постапување зависи од околностите на случајот, како траењето на третманот, неговите физички и ментални ефекти, и во некои случаи, полот, возраста и здравствената состојба на жртвата. Страдањето што произлегува од природно настаната болест би можело исто така да биде покриено со членот 3, доколку таа носи ризик да се влоши со постапување за кое властите може да се сметаат за одговорни.

По испитување на судската пракса Судот заклучи дека примената членот 3 од Судот до денеска не им пружа доволна заштита на странците кои биле сериозно болни (спротивно на оние кои се блиску до смртта). Судот сметал дека терминот

„други многу исклучителни случаи“ користен во претходната судска пракса кој може да покрене прашање по членот 3 треба да се разбере дека упатува на ситуации кои инволвираат протерување на сериозно болно лице и во кои биле покажани суштествени причини за да се верува дека тој или таа би се соочил(а) со стварен ризик за сметка на отсуството на соодветен третман во земјата на прием или немање пристап до таков третман, или изложување на сериозно, рапидно и неповратно влошување на неговото или нејзиното здравје што има за последица сериозно страдање или значително намалување на очекуваниот животен век.

Државата има обврска да ги процени ризиците со кои би се соочил апликантот доколку биде преместен во земјата на прием со цел да се придржува кон негативната обврска да не ги изложува лицата на ризик од малтретирање. Државата треба да испита дали грижата која е општо достапна во државата на прием е во пракса доволна и соодветна заради третирање на болеста на апликантот и дали лицето за кое станува збор ќе има вистински пристап до неа. Доколку постојат сериозни сомнежи во поглед на влијанието на протерувањето, земјата која го враќа лицето мора да прибави индивидуални и доволни гаранции од државата на прием дека на поединецот ќе му биде достапен соодветен третман. Во овој случај, апликантот беше обезбедил опсежни медицински информации, подробно објаснувајќи како третманот во Белгија ја беше стабилизирал неговата состојба и дека доколку неговиот третман би прекинал неговиот очекуван животен век би бил покус од шест месеци. Апликантот исто така тврдел дека ниту третманот, ниту донорскиот трансплант, не биле достапни во Грузија.

И покрај горенаведените факти, барањата на апликантот за регулирање на неговиот престој поради медицински причини, биле одбиени од Службата за странци. Жалбениот одбор за странци сметал дека со оглед дека управниот орган изнел причини за протерувањето, не било нужно да ги разгледува медицинските докази кои му биле доставени. Во поглед на жалбените наводи кои се базирале на членот 3 од Конвенцијата, Жалбениот одбор за странци понатаму напоменал дека одлуката со која се одбива дозволувањето на апликантот да остане не била проследена со мерка за протерување, што имало за последица ризикот медицинскиот третман на апликантот да биде прекинат во случај на негово враќање во Грузија да биде чисто хипотетички. Државниот совет [Conseil d'État] до кој апликантот поднел ревизија, го потврдил образложението на Жалбениот одбор за странци.

Поради тоа, Судот заклучи дека бидејќи медицинските потврди на апликантот не беа биле разгледани од Службата за странци ниту од Жалбениот одбор за странци од гледиште на членот 3 во текот на постапката за регулирање на престојот

или постапката за протерување, кога апликантот би бил вратен во Белгија би дошло до повреда на членот 3. Оттука, Судот сметал дека не било неопходно да го разгледа членот 2 од Конвенцијата.

Член 8

Во контекст на постапката за регулирање на престојот врз основа на медицински причини, Жалбениот одбор за странци го беше одбил жалбениот навод на г. Папошвили по членот 8 врз основа на тоа дека одлуката да му се одбие правото да остане не беше била проследена со мерка за отстранување. Сепак, Судот сметал дека било оставено на националните власти да спроведат проценка на влијанието на отстранувањето врз семејниот живот на г. Папошвили во светлина на неговата здравствена состојба и тоа претставувало процедурална обврска кон која властите морале да се придржуваат со цел да осигураат ефективност на правото на почитување на семејниот живот. Државата требало да испита дали во времето на отстранувањето можело разумно да се очекува семејството да го следи до Грузија или, доколку не можело, дали почитувањето на правото на почитување на семејниот живот на г. Папошвили изискувало нему да биде дозволено правото да остане во Белгија во времето кое му преостанало да живее. Така, Судот заземал стојалиште дека доколку г. Папошвили бил преместен во Грузија без да бидат оценети овие фактори би дошло до повреда на членот 8 од Конвенцијата.

Член 41

Судот сметал дека неговиот заклучок во однос на членовите 3 и 8 претставувал доволно правично обесштетување (сатисфакција) во поглед на каква било нематеријална штета која ја претрпел г. Папошвили. Тој исто така сметал дека Белгија требала да му исплати на семејството на г. Папошвили 5,000 евра во поглед на трошоци и издатоци.

Органите на власт потфрлиле во нивната позитивна обврска да ги заштитат апликантите од прогон од другите затвореници што претставува повреда на член 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ РОДИЌ И 3 ДРУГИ [RODIĆ AND 3 OTHERS] против БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

(Апликација бр. 22893/05)

27 мај 2008

1. Основни факти

Четири апликанти се граѓани на Босна и Херцеговина, а еден од нив е и на Хрватска. Тие се родени меѓу 1946 и 1972 година и во времето на оваа пресуда биле приведени во затворот Мостар во Босна и Херцеговина. Сите биле осудени за воени злосторства против цивили Бошњаци (босански муслимани) за време на војната во Босна и Херцеговина во периодот 1992-1995 година.

Помеѓу август 2004 и мај 2005 година, секој од апликантите бил испратен во затворот Зеница, единствениот затвор со максимална безбедност во Федерацијата на Босна и Херцеговина. Затворската популација била околу 90% бошњачка.

Во мај 2005 година се открил навредлив графит кој се однесувал на некои од апликантите во затворската кантина. Одговорните никогаш не биле идентификувани. На 4 јуни 2005 година, по прикажувањето на видео кое покажало убиство на бошњаци од Сребреница во 1995 година, еден затвореник нанамил еден од апликантите во неговата ќелија и го удрил во око со стегната тупаница. На 7 јуни 2005 година бил однесен во болница. Според официјален извештај, нападот бил етнички мотивиран, напаѓачот имал парче стакло во раката, а последиците можеле да бидат посериозни да немало интервенција на друг затвореник.

На 5 јуни 2005 година друг затвореник го нападнал вториот апликант во затворската кантина. Чуварите на затворот интервенирале откако добил неколку удари во главата. Бил однесен во болница.

На 8 јуни 2005 година, апликантите прогласиле штрајк со глад за да го привлечат вниманието на јавноста кон нивната ситуација и веднаш биле ставени во посебно сместување во единицата на затворската болница. Истиот ден затворениците одговорни за нападите биле осудени на затворска казна од 20 дена, а истрагата на нападите ја отворила ад хок комисија.

На 15 јуни 2005 година Министерството за правда на Босна и Херцеговина наредило префрлање на апликантите во затвор во Република Српска, поради безбедносни причини. На 19 јуни 2005 година комисијата го издава својот финален извештај со кој ги критикува затворските власти поради тоа што не ги заштитиле апликантите. Во одбраната, властите наведуваат недостаток на затворски кадар, простор или друг затвор со максимална безбедност во Федерацијата на Босна и Херцеговина и фактот дека не се предвидени трансфери помеѓу ентитетите. На 21 јуни 2005 година, Федералното министерство наредило апликантите да останат во затворот Зеница, во болничката единица, до понатамошно известување.

На 1 јули 2005 година, апликантите го прекинале штрајкот со глад како одговор на барањето од Европскиот суд.

Апликантите безуспешно се жалеле на Уставниот суд на Босна и Херцеговина за неспроведување на одлуката од 15 јуни 2005 година со која се наложува нивниот трансфер во друг затвор и за условите за нивно притворање во затворот Зеница.

Во ноември 2005 година еден од апликантите бил префрлен во затворот Мостар, уште еден затвор во Федерацијата на Босна и Херцеговина. Од 28-ми ноември 2005 година до 9-ти декември 2005 година, тројца баратели сеуште во затворот Зеница започнале нов штрајк со глад протестирајќи против условите за нивно притворање во болничката единица. Во декември 2005 и октомври 2006 година, тие биле префрлени во затворот во Мостар.

2. Одлуката на Судот

Апликацијата е поднесена до Европскиот суд за човекови права на 22 јуни 2005 година. На 24 и 29 јуни 2005 година, според член 39 од Деловникот на Судот (привремени мерки), Судот бара апликантите да го прекинат штрајкот со глад. Во септември 2005 година случајот добива приоритет според Правило 41 од Деловникот на Судот.

Апликантите тврдеа дека биле прогонувани од затвореници од времето на нивното пристигнување во затворот Зеница се додека не биле обезбедени во одделно сместување во единицата на затворската болница. Тие тврдеа дека имало различни инциденти, од плукање на нивната храна и истурање вода на нивните кревети до смртни закани и тепање. Тие понатаму се жалеа на нивните услови за притвор во болничката единица. Тие се повикуваа на членовите 3 и 13.

Член 3

Притвор со други затвореници во Затворот во Зеница

Судот сметаше дека политиката на Владата за интегрирање на осудените лица за воени злосторства во главниот затворски систем е сама по себе нечовечна или понижувачка. Сепак, не отфрли дека спроведувањето на таа политика може да загатне прашања од член 3.

Судот потсети дека поради сите злосторства извршени за време на војната, меѓуетничките односи сè уште биле затегнати, а појавите на етнички мотивираното насилство сè уште биле релативно чести во релевантниот период во Босна. Сериозни инциденти на етнички мотивирано насилство насочени против затвореници од српско и хрватско потекло биле пријавени во затворот во Зеница. Имајќи го предвид бројот на бошњаци во затворот и природата на прекршоците на апликантите, јасно е дека нивниот притвор предизвикал сериозен ризик за нивната физичка благосостојба.

И покрај тоа, апликантите беа ставени во обични блокови на ќелии, каде што морале да делат ќелија со уште 20 други затвореници и да делат комунални објекти со уште поголем број затвореници. Понатаму, затворот Зеница се соочил со сериозен недостиг на персонал во периодот кој е предмет на истрагата. Сепак, структурните недостатоци не ја менуваат обврската на државата за адекватно обезбедување на доброто на затворениците.

Беше значајно што, и покрај постоењето на сериозен ризик за физичката благосостојба на апликантите, во затворот Зеница не се вовеле конкретни безбедносни мерки неколку месеци. На апликантите им било обезбедено посебно сместување во затворската болница само по нападите од 4 и 5 јуни 2005 година, нивното прогласување на штрајк со глад и последователното известување на медиумите, што се случило скоро десет месеци откако првиот од апликантите дошол во затворот. Менаџментот во затворите исто така бил јасно свесен за сериозноста на ситуацијата на апликантите во тој период.

Судот заклучил дека физичката благосостојба на апликантите не била соодветно обезбедена од моментот на нивното пристигнување во затворот Зеница додека не им се обезбедило посебно сместување во болницата (период кој траел помеѓу еден и десет месеци во зависност од апликантот). Оттука, Судот смета дека маките низ кои поминале апликантите, особено константната ментална вознемиреност во врска со заканата од физичко насилство, ги прекршуваат позитивните обврски на државата според член 3.

Услови за притвор во затворската болница во Зеница

Откако ги разгледа доказите што се однесуваат на објектите што им биле достапни на апликантите во затворот, Судот утврди дека условите на притвор на апликантите во единицата за болнички затвор во Затница не биле во спротивност со членот 3.

Член 13 во врска со Член 3

Судот утврди дека апликантите немале ефективен домашен правен лек на располагање за жалби во согласност со членот 3. Поради тоа, постои повреда на член 13.

Член 41

Во поглед на не-парична штета, Судот на секој апликант додели од €2,000 до €4,000.

*Непочитување на Правилото 39 времена мерка за спречување на екстрадиција
во САД како повреда на член 34*

ПРЕСУДА НА ГОЛЕМИОТ СУДСКИ СОВЕТ ВО СЛУЧАЈОТ РАПО против АЛБАНИЈА

(Апликација бр. 58555/10)

25 септември 2012

1. Факти

Во овој случај апликантот е г-дин Алмир Рапо, државјанин на Албанија и САД.

На 2 јули 2010 година, апликантот поднел барање за обновување на неговиот американски пасош во Амбасадата на Соединетите Американски Држави (САД) во Тирана. Подоцна истиот ден, тој бил уапсен од страна на албанската полиција на барање на Амбасадата на САД.

Била испратена дипломатска нота (бр.55) со која се побарало провизорно апсење за екстрадиција, во согласност со Договорот за екстрадиција помеѓу САД и Албанија. Во нотата било наведено дека на 28 мај 2010 година, судија од САД издал налог за апсење.

На 4 јули 2010 година, Окружниот Суд во Тирана наложил апликантот да биде притворен во времетраење од 40 дена, потпирајќи се на известување на Итерпол издадено од страна на надлежните органи во САД. На 22 јули 2010 година, Апелациониот Суд во Тирана ја потврди законитоста на притворот и го продолжил времетраењето на притворот на 60 дена – до 2 септември 2010 година. Поднесената жалба до Врховниот Суд била одбиена. Во периодот помеѓу август и ноември 2010 година, апликантот го оспорил притворот во три наврати, и секој од тие обиди бил одбиен од страна на домашните судови, и времетраењето на притворот било продолжено, повикувајќи се на процедурите од Кривичниот Законик, се до 2 ноември 2010 година.

Преку друга дипломатска нота (бр.071) на 30 август 2010 година, Амбасадата на САД побарала екстрадиција на апликантот, наведувајќи дека тој бил обвинет за членство во организирана група за рекетирање која била инволвирана во убиство, киднапирање, трговија со дрога, подметнување пожар, кражба, изнудување, транспорт на украдена стока и други седум слични обвиненија. Во нотата било наведено дека за 5 од овие обвиненија следи максимална доживотна казна

затвор, додека за другите обвиненија следи затворска казна помеѓу 20-40 години, или пак смртна казна или доживотна казна затвор.

Екстрадицијата била одобрена од страна на Окружниот Суд на 30 септември 2010 година. Апликантот поднел приговор односно надлежните органи од САД не дале уверување дека нема да биде применета смртната казна, меѓутоа Окружниот Суд го одбил приговорот со образложение дека согласно законот, не е потребно да се обезбедат таквите уверувања.

На 12 октомври 2010 година, Европскиот суд за човекови права го објави Правило 39 времена мерка, според кое побара од албанските надлежни органи да не ја спроведат екстрадицијата на апликантот во САД.

Жалбата на апликантот пред Апелациониот Суд во Тирана против неговата екстрадиција во САД била одбиена затоа што било утврдено дека не постои правна обврска за барање на уверување од надлежните органи во САД против изрекување на смртната казна. Спроведувањето на екстрадицијата било наложено за 16 ноември 2010 година од страна на Министерот за правда, но тој исто така упатил и вербална нота до Амбасадата на САД за тоа дали ќе биде изречена смртната казна. На 8 ноември 2010 година, пристигна одговорот од Амбасадата (како дипломатска нота бр. 91) дека Министерството за правда на САД му дал овластување и му наложил на Јавниот Обвинител на САД да не бара смртна казна и со тоа ѝ дала уверување на албанската Влада дека истата нема да биде спроведена.

На 9 ноември 2010 година, апликантот поднел жалба до Врховниот Суд, наведувајќи дека надлежните органи на САД не дале уверување за неприменување на смртната казна, што се смета за повреда на член 21 од Уставот, и исто така побарал укинување на екстрадицијата како резултат на Правилото 39 на Судот.

Во меѓувреме, притворот на апликантот бил продолжен до 1 декември 2010 година, датумот до којшто екстрадицијата најдоцна треба да се спроведе.

На 24 ноември 2010 година, апликантот бил екстрадиран во САД. Два дена подоцна, Врховниот Суд ги поништил двете одлуки донесени од страна на пониските судови и го вратил случајот кај Окружниот Суд на повторно судење. Мислењето било дека екстрадицијата требала да се спречи, затоа што надлежните органи на САД не ги увериле судовите дека нема да биде спроведена смртната казна.

На 26 јули 2012 година, апликантот бил осуден според обвиненијата во судница во

САД, по што му била изречена казна затвор во времетраење од 80 месеци и три годишна супервизија по неговото ослободување.

2. Одлуката на Судот

Апликантот се пожалил дека екстрадицијата во САД и ризикот да биде подложен на смртна казна, резултирале со повреда на член 2 и 3 од ЕСЧП и член 1 од Протоколот бр. 13. Апликантот, исто така, се пожалил дека екстрадицијата во САД го прекршува укажувањето на Судот согласно член 39 од Правилата на Судот, што довело до повреда на членот 34 од ЕСЧП.

Член 2 и 3 ЕСЧП, и член 1 од Протоколот бр. 13

Судот се повика на општите начела наведени во *Ал-Садун и Мафди против Обиденетото Кралство* во врска со укинувањето на смртната казна и должностите на САД во согласност со член 1 од Конвенцијата во случај на екстра-територијална надлежност.

Во овој конкретен случај, Судот изјави дека е поразително што пониските судови се подготвени да дозволат екстрадиција на апликантот без да ја разгледаат реалноста на ризикот наведен од страна на апликантот, дека е зачудувачки што никогаш не побарале уверување дека смртната казната нема да се изрече доколку дојде до пресуда и жали дека прашањето било навистина актуелизирано пред Врховниот суд кога било предоцна затоа што апликантот веќе бил екстрадиран. Укинувањето на смртната казна според Протоколот бр. 13, заедно со обврските на државата според членовите 1, 2 и 3 од ЕСЧП, диктираа дека САД не треба задржува лица во притвор со цел да ги екстрадира за на истите да им се суди со можна смртна казна или пак на било кој друг начин да ги изложи лицата во рамките на нејзината јурисдикција на реален ризик тие да бидат осудени на смртна казна - требало да се бара и да се добие соодветно и издржано уверување.

Меѓутоа, САД упатиле дипломатска нота со уверување дека нема да се бара смртната казна, а Судот тоа го воочи како стандардна пракса во рамките на прашања поврзани со екстрадиција и било воочено дека тоа е презумција на добра волја. Судот не детектираше елементи кои би можеле да фрлат сомнеж врз кредибилитетот на уверувањата на САД, коишто биле конкретни, јасни и недвосмислени. Судот исто така придаде значење на дипломатска нота упатена подоцна којашто ги опишува тие ноти како правно издржани во САД. Земајќи ги предвид сите околности, Судот утврди дека екстрадицијата не предизвикала повреда на членовите 2, 3 ЕСЧП или на Протоколот 13 во врска со ризикот од спроведување на смртната казна.

Член 34

Времените мерки согласно Правилото 39 се наведени во многу ограничени области, односно кога постои неизбежен ризик од непоправлива штета. Времените мерки имаат клучна улога во избегнувањето на непоправливи ситуации кои би претставувале пречка за Судот да спроведе правилна проверка на една апликација и да осигура практична и ефективна корист од правата на Конвенцијата.

Затоа, несогласноста на државата ја поткопува ефективностa на правото на поединечните апликации, право кое е гарантирано со член 34 од ЕСЧП. Повредата на овој член настанува кога државата не ги презема сите потребни чекори кои би можеле да бидат разумно спроведени со цел да се осигура согласност односно почитување на времената мерка. Судот нема да преиспита дали одлуката за примена на времената мерка била правилна. Државата треба да му демонстрира на Судот дека постапила во согласност со времената мерка или во исклучителни околности, постоела објективна пречка којашто ја спречила државата во тоа и дека сите разумни чекори биле преземени со цел да се отстрани таа пречка, а за тоа Судот да бил ажурно информиран.

Во овој случај, очигледно е дека времената мерка не била испочитувана. Неприфатлив е аргументот дека Владата била немоќна односно спречена со одлуката на Апелациониот Суд од 1 ноември (за екстрадиција на апликатот) како конечна одлука, затоа што некој од повисоките судови може истата да ја преиначи (Врховниот Суд всушност и го стори тоа). Аргументот дека меѓународните обврски на Албанија би биле изложени на надворешно влијание (во согласност со Договорот за екстрадиција) исто така не е прифатлив – Судот се повика на *Ал-Садун и Муфди*, и истакна дека државата ја задржува одговорноста кон ЕСЧП во однос на други склучени договори пред или откако Конвенцијата стапила на сила. Државата не треба да стане потписник на договор кој се коси со обврските согласно Конвенцијата. Аргументот дека екстрадицијата била неизбежна заради истекот на максималното времетраење на притворот исто така не бил прифатен, бидејќи неприфатливо е повикувањето на недостатоците на судскиот систем и тешкотиите при исполнување на законодавните цели на штета на апликантот. Не постои воопшто индикација дека би се превзеле чекори за да се намали односно отстрани ризикот од бегство, како на пример употреба на други безбедносни мерки. Конечно, Судот не бил информиран пред самата екстрадиција за проблемите околу почитувањето и согласноста со Конвенцијата.

Судот заклучи дека непочитувањето на времената мерка без објективно оправдување за тоа, е повреда на член 34.

Повредите што ги претрпел еден апликант и чие потекло не било ефективно истражено, го достигнале потребниот праг за да се сметаат за лошо постапување со кое се прекршува на членот 3

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ СИНИШТАЈ И ДРУГИ [SINIŠTAJ AND OTHERS] против ЦРНА ГОРА

(Број на апликација. 1451/10, 7260/10 и 7382/10)

24 ноември 2015

1. Основни факти

Г-дин Антон Сиништај и г-дин Виктор Сиништај (албански државјани), г-дин Пјетар Дедвикај, г-дин Дјон Дедвуковиќ и г-дин Никола Љекочевиќ (државјани на Црна Гора), и г-Кола Дедвукај и г-дин Rok Дедвукај (американски државјани од албанско потекло), родени помеѓу 1946 и 1980 година, беа уапсени на 9 септември 2006 година од страна на специјална анти-терористичка единица под сомнение за здружување заради противуставни активности, подготовка на дејствија против уставниот поредок и безбедноста на Црна Гора и нелегално поседување на оружје и експлозиви.

На 11 и 12 септември 2006 година, кога биле испрашувани од страна на истражен судија на Високиот суд, апликантите дале изјави во врска со фактот дека од моментот на нивното апсење и во текот на следните неколку дена, за време на полицискиот притвор, како и кога ги носеле на распит кај истражниот судија, со нив било лошо постапувано со цел да им изнудат изјави. Особено, тие тврдат дека биле тепани, лишени од храна, вербално навредувани, вклучително и врз основа на нивното етничко потекло, и добивале закани од полициски службеници. Истражниот судија ги прибележал овие наводи во записникот од распитот, како и голем број на повреди кај некои од апликантите, како што се посекотини, гребнатини и хематоми. Повредите на г-дин Пјетар Дедвукај подоцна беа потврдени и вклучени во медицински извештај од лекар во затворот.

На 14 септември 2006 година, петмина апликанти поднесоа кривична пријава до истражниот судија против непознати полициски службеници за изнудување изјави, мачење и лошо постапување. На 17 ноември 2006 година, во извештајот издаден од Секторот за внатрешна контрола на Дирекцијата на полицијата е утврдено дека вмешаноста на обвинетите полицајци во наводното лошо постапување не може да се потврди. Сепак, било одлучено сите релевантни документи да се достават до Државниот обвинител за понатамошно разгледување. Ниту една

од горенаведените кривични пријави или нивните понатамошна додатоци не биле обработени од страна на властите во времето на пресудата на Европскиот суд за човекови права, освен за обвинение од страна на Државниот обвинител во мај 2008 година на пет полицајци, за кривично дело тортура и злоставување на таткото на првиот и вториот апликант на денот на нивното апсење. Меѓутоа, во октомври 2010 година обвинетите се ослободени од обвинението.

На 5 август 2008 година, Високиот суд утврдил дека пет од апликантите се виновни за здружување заради анти-уставни активности и подготвување дејства против уставниот поредок и безбедноста на Црна Гора, а двајца од нив се виновни за нелегално поседување оружје и експлозиви. Г-дин Колја Дедвукај и г-дин Рок Дедвукај се осудени врз основа на изјавата на г-дин Антон Сиништај дадена во полициската станица и на содржината на неговиот дневник пронајдена при претрес на неговиот стан. Високиот суд, исто така, пресудил дека претресот на станот на г-дин А. Сиништај бил спроведен во согласност со релевантните законски одредби и дека неговите права не биле прекршени во претходната постапка. Жалбата на апликантите против пресудата на Високиот суд била потврдена од страна на Апелациониот суд на 18 јуни 2009 година.

На 25 декември 2009 година, Врховниот суд го одобрил образложението на Високиот суд и Апелациониот суд. Четири од апликантите потоа поднеле жалби до Уставниот суд, кои биле отфрлени на 23 јули 2014 година.

2. Одлука на Судот

Повикувајќи се на член 3 (забрана на тортура и нечовечко или понижувачко постапување), сите жалители се жалеа дека со нив било лошо постапувано и биле злоставувани од страна на полициските службеници од 9 до 15 септември 2006 година и дека истрагата за нивните жалби била неефективна. Покрај тоа, г-дин Кола Дедвукај се жалел според член 3 за недостаток на соодветна медицинска нега во притвор. Понатаму, повикувајќи се на член 6 (1) (право на правично судење) и член 3, г-дин Кола Дедвукај и г-дин Рок Дедвукај се жалеле дека биле осудени врз основа на докази изнудени од г-дин Антон Сиништај со тортура и земени од неговиот дневник кои биле добиени за време на незаконски претрес и на кој преводот бил несоодветен.

Член 3

Што се однесува до прифатливоста на жалбите за наводното лошо постапување, претрпено помеѓу 9 и 15 септември 2006 година, поднесени од сите апликанти,

Судот ги отфрли сите освен една како неприфатливи. Првиот, вториот, петтиот, шестиот и седмиот апликант не ги поднесоа своите жалби до Судот во рок од шест месеци, пропишан во членот 35, и затоа нивните жалби беа одбиени соодветно. При испитувањето на тужбата на г-дин Дјон Дедвуковиќ, Судот забележал дека поднел медицински извештај издаден во 2010 година, во кој се наведува дека имал неколку стари фрактури, но немало ништо во досието на предметот што укажува дека тој ги доставил истите докази до кој било домашен орган. Всушност, пред истражниот судија се изјасни дека тој нема повреди. Со оглед на горенаведеното, Судот ја отфрли жалбата на г-дин Дјон Дедвуковиќ како очигледно неоснована.

Што се однесува до тужбата на третиот жалител, Судот ја прогласи за рифатлива и продолжил да ја разгледува мериторноста на тужбата. Откако третиот апликант бил уапсен, и истражниот судија и затворскиот лекар забележале дека има завој на главата, под која имало видлива посекотина, како и модринка на горниот дел на левиот образ. По поднесувањето на кривична пријава во врска со ова во октомври 2006 година, единствената акција преземена потоа се чини дека била истрага од страна на Внатрешната полициска контрола, што резултирала со извештај и очигледно и во идентификацијата на вклучените полициски службеници. Сепак, овој извештај не воопшто не се повикува на третиот апликант или на неговите повреди што ги забележале истражниот судија и затворскиот лекар, и не може да се смета за независен, имајќи предвид дека тоа било направено од страна на самата полиција, ниту темелно, со оглед на тоа дека жалбите на апликантот и повредите биле целосно игнорирани. Понатаму, во досието на предметот немало ништо што би навело дека се презема било која друга акција за да се разјасни потеклото на повредите на третиот апликант и да се идентификуваат лицата кои се одговорни за нив.

Оттука, Судот утврди дека е постигнат прагот од член 3 и се смета дека имало повреда на материјалниот и процедуралниот дел од член 3 во однос на третиот апликант.

Во врска со наводниот недостиг на соодветна медицинска нега во притвор за г-дин Кола Дедвукај, Судот го повторил своето толкување на барањето за обезбедување на здравјето и благосостојбата на притворените лица како обврска на државата да им обезбеди соодветна медицинска помош, односно со брза и точна дијагноза и грижа, како и, кога тоа е потребно од природата на медицинската состојба, редовен и систематски надзор, земајќи ги предвид практичните барања за затворање во исто време. Во времето кога бил уапсен, г-дин Кола Дедвукај имал висок холестерол, за што тој веќе бил лекуван. Овој третман и понатаму биде

редовно се контролирал во текот на целиот период на неговиот притвор преку разни лабораториски анализи и соодветно лекување. Понатаму произлегува од неговата медицинска досие дека помеѓу 12 септември 2006 година и 24 декември 2008 година, тој бил прегледан 36 пати вкупно од разни специјалисти и соодветно го примил потребниот третман и контроли. Поради тоа, немаше докази дека во било која прилика на апликантот му била одбиена медицинска помош. Под овие околности, Судот ја отфрли жалбата на шестиот апликант како очигледно неоснована.

Член 6

Сите жалби поднесени од г-дин Кола Дедвукај и г-дин Рок Дедвукај според член 6 беа отфрлени како очигледно неосновани.

Што се однесува до првата тужба, според која тие биле осудени врз основа на изјава изнудена со тортура од г-дин Антон Сиништај, Судот забележал како никој од жалителите не поднел никакви докази за поддршка на нивните наводи, а истражниот судија не забележува никакви повреди во однос на првиот жалител. Понатаму, г-дин Кола Дедвукај и пресудите на г-дин Рок Дедвукај биле засновани на сите достапни докази (а не само на наводниот изнуден) по постапката која, како целина, можела да се смета за фер.

Што се однесува до предметот на нивната втора жалба - доказ (т.е. дневник) добиен според наводно незаконско барање на станот на г. Антон Сиништај - Судот нагласил како апликантите само се жалеле на недостаток на присуство на двајца сведоци што ги барале релевантните национални кривични одредби при претрес на домот на г-дин Антон Сиништај. Бидејќи не било можно да се обезбеди присуство на сведоци во релевантното време и постоела опасност дека потрагата требало да биде одложена, претресот бил извршен според домашното право и бил законски.

Судот забележа дека г-дин Кола Дедвукај и г-дин Рок Дедвукај биле судени во една постапка со други обвинети, вклучувајќи ги и оние кои се обвинети за кривични прекршоци казниви со затвор до петнаесет години, а за судењето на кое домашното законодавство е предвиден совет на судии од пет члена. Сепак, со оглед на тоа што двајцата апликанти биле обвинети за кривични дела казниви со казна затвор помалку од петнаесет години, а за што домашното законодавство предвидувало совет од три судии за судење, Судот заклучил дека советот на судии кои судеа на апликантите бил составен во согласност со црногорскиот закон.

Член 41

Судот сметаше дека Црна Гора мора да му плати на третиот апликант, г-дин Пјетар Дедвукај, 3.000 евра во врска со не парична штета. Истиот апликант, исто така, добил 3500 евра за трошоци и расходи кои произлегуваат од случајот.

Потфрлањето на хрватските власти да го истражат расно мотивираниот чин на насилство врз жртвата преку здружување ја прекршило Конвенцијата

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ ШКОРЈАНЕЦ [ŠKORJANEC] против ХРВАТСКА

(Апликација бр. 25536/14)

28 март 2017

1. Основни Факти

Апликатот, г-ѓа Маја Шкорјанец, е хрватски државјанин родена 1988 година и живее во Загреб.

На 9 јуни 2013 година, апликантот и нејзиниот партнер Ш.Ш. биле на пазар, кога некои минувачи вербално и физички ги нападнале, изговарувајќи навреди на Роми веднаш пред и за време на нападот и нанесувајќи им и телесни повреди. На 29 јули 2013 година, апликантот и нејзиниот партнер, застапувани од истиот адвокат, поднеле кривична пријава до обвинителството на Загреб за двајца неидентификувани осомничени во врска со инцидентот од 9 јуни 2013 година.

Во кривичната пријава се тврди дека еден од осомничените најпрво го турнал апликантот и потоа ѝ рекол дека е «кучка» која имала врска со ромски маж и дека ќе биде претепана. Таа била зграпчена за маичката и фрлена на земја, удирајќи си ја главата. Учесниците потоа продолжиле да го тепаат Ш.Ш., заканувајќи се дека ќе го убијат и апликантот. Во полициската истрага што следеше, апликантот е споменат како сведок.

Двајцата напаѓачи биле обвинети и осудени за сериозни закани против Ш.Ш. и нанесување на телесна повреда врз него, поврзано со елемент на криминал со омраза. Сепак, кривичната пријава на апликантот била одбиена со образложение дека оспореното кривично дело не било мотивирано од омраза кон Ромите, бидејќи таа не е од ромско потекло.

2. Одлуката на судот

Апликантот се жалел дека домашните власти не успеале ефективно да ги исполнат своите позитивни обврски во врска со расно мотивираното дело на насилство против неа, само затоа што не била од ромско потекло, спротивно на членовите 3, 8 и 14. Таа, исто така, се жалела дека со тоа што не одговорице на нејзината

кривична пријава, домашните власти ја спречиле да ги добие личните податоци на напаѓачот, без што не било возможно да се поведе граѓанска тужба за штета со што се повредува членот 6.

Член 3 во врска со член 14

Судот утврди дека имајќи ги предвид повредите што ги претрпел апликантот и претпоставеното расно мотивирано насилство врз неа, дека жалбата на апликантот треба да се разгледува според членот 3, а не членот 8, и во врска со член 14.

Судот повторил дека при истрага на насилни инциденти предизвикани од сомнителни расистички ставови, државните органи се обврзани да ги преземат сите разумни дејствија за да утврдат дали има расистички мотиви и да се утврди дали чувствата на омраза или предрасуди врз основа на етничкото потекло на личноста имале улога во настаните. Таквата обврска не се однесува само на чиновници на насилство врз основа на вистинскиот или перцепиран личен статус или карактеристики на жртвата, туку и чиновници на насилство врз основа на фактичката или претпоставената асоцијација на жртвата или поврзаност со друго лице кое всушност или веројатно поседувало одреден статус или заштитена карактеристика.

Хрватскиот правен систем обезбедил адекватни законски механизми кои даваат прифатливо ниво на заштита на апликантот во околностите, односно Кривичниот законик вклучува посебна одредба за криминал од омраза како отежната форма на кривичното дело која предизвикува телесни повреди. Понатаму, Судот забележа дека според оваа одредба е доволно да се изврши злосторство од омраза врз основа на или од расна омраза, без да се бара од жртвата лично да ја поседува заштитената карактеристика или статус. Судот потоа продолжи разгледувајќи дали начинот на кој се спроведувале механизмите за кривично право во конкретниот случај е дефектен до тој степен што претставува повреда на обврските на одговорната држава согласно Конвенцијата.

Следејќи го извештајот за нападот на апликантот и нејзиниот партнер, полицијата веднаш одговорила со тоа што отишла на местото на настанот и спровела прелиминарна истрага врз основа на сомнение за напад врз парот мотивиран од омраза против лица од ромско потекло. Во текот на истрагата полицијата го интервјуирала апликантот, нејзиниот партнер и двајцата напаѓачи. Иако двата напаѓачи негирале никакви расни димензии на конфликтот, апликантот и нејзиниот партнер дале поинакви информации. Партнерот на апликантот објаснил како двајцата, по забелешката дека биле пијани, се вклучиле и почнале да изговараат разни навреди поврзани со неговото ромско потекло, по што го нападнале.

Тој, исто така, објаснил дека апликантот била нападната кога потрчала да му помогне. Од нејзина страна, апликантот ја потврдила верзијата на настаните на Ш.Ш. Нивните изјави на тој начин сугерирале дека апликантот била жртва на расно мотивиран напад поради фактот што таа била во друштво на Ш.Ш.

И покрај горенаведените докази, органите на прогонот ја ограничиле истрагата и анализата на елементот на омраза на насилниот напад врз Ш.Ш., не извршиле темелна проценка на релевантните фактори на ситуацијата и врската помеѓу односот на апликантот со Ш.Ш. и расистичкиот мотив за нападот врз нив. Всушност, полицијата поднела кривична пријава само во врска со нападот врз Ш.Ш., третирајќи го апликантот само како сведок, иако таа, исто така, претрпела повреда во текот на истиот напад додека била во негова придружба.

Судот понатаму забележал специфични наводи на апликантот за расно мотивирано насилство насочено против неа во нејзината кривична тужба од 29 јули 2013 година. Прашањето исто така било покренато во текот на кривичната постапка против двајцата напаѓачи, каде што се појавиле дополнителни информации што сугерираат дека апликантот била жртва на расно мотивирано насилство. Меѓутоа, во проценката, Државниот правобранител го истакнал фактот дека апликантот не бил од ромско потекло и затоа не можела да се смета за жртва на злосторство од омраза.

Судот ја повтори својата субсидијарна улога, што го спречи да ја замени сопствената проценка на фактите за онаа на националните власти. Сепак, не можеше а да не забележи дека инсистирањето на обвинителството за фактот дека самиот апликант не бил од ромско потекло и потфрлањето да утврдат дали напаѓачите на неа гледале како да е од ромско потекло, како и тоа што не семале предвид и не ја утврдиле врската помеѓу расистичкиот мотив за нападот и поврзаноста на апликантот со Ш.Ш., резултирала со нецелосна проценка на околностите на случајот. Тоа попречило правилна истрага од страна на домашните власти за наводите на апликантот за расно мотивирани чиновни на насилство против неа до степен што е непомирлив со обврската на државата да ги преземе сите разумни чекори за да открие какви било можни расистички мотиви зад инцидентот.

Според тоа, било потврдено дека домашните власти не ги исполниле своите обврски според Конвенцијата кога ја отфрлиле кривичната пријава на апликантот без да спроведат понатамошна истрага во врска со тоа, пред да се донесе одлука, што резултирало со повреда на членот 3 според процедуралниот аспект во врска со член 14.

Член 6

Судот забележа дека во текот на постапката против нејзиниот партнер, кој исто така бил застапуван од истиот адвокат, на апликантот и биле дадени доволно информации за личните податоци на двајцата напаѓачи за да и се овозможи да поведе парнична тужба за штета против нив. Оттука, нејзината жалба според членот 6 била отфрлена како очигледно неоснована.

Член 41

На апликантот и беа доделени €12,500 во поглед на непарична штета €2,200 за трошоци и расходи.

Стерилизацијата на жена-Ромка во јавна болница без нејзина информирана согласност ги повредила нејзините човекови права по членовите 3 и 8

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ В.Ц. [V.C.] против СЛОВАЧКА

(Апликација бр. 18968/07)

8 ноември 2011

1. Главни факти

Апликантката, В.Ц., била словачка државјанка со ромско етничко потекло, родена во 1980 и која живеела во Јаровинце, Словачка.

Во август 2000, таа била стерилизирана во Болницата и Центарот за здравствена заштита во Прешов, Словачка, кои биле под управа на Министерството за здравство, и тоа за време на породувањето со нејзиното второ дете.

Апликантката навела дека во последните стадиуми од нејзината бременост таа била прашана дали би сакала да има уште деца, при што ѝ било кажано дека доколку има уште деца, било таа или бебето ќе умрат. Таа тврдела дека во болка и исплашена, таа го потпишала образецот за согласност за стерилизација, но дека во тоа време таа не ја разбирала природата и последиците на процедурата, особено нејзината неотповикливост. Таа не била информирана за какви било алтернативни методи. Нејзиниот потпис на образецот бил климав и нејзиното моминско име било разделено на два збора. Таа исто така тврдела дека нејзината ромска етничка припадност јасно наведена во нејзините медицински записи играла одлучувачка улога за нејзината стерилизација.

Управата на болницата во Прешов тврдела дека стерилизацијата на апликантката била спроведена врз медицински основи- ризик од пукнатина на матката, и дека таа дала информирана согласност по проценка на ризикот од страна на лекарите.

Во јануари 2003, Центарот за репродуктивни права и Центарот за граѓански и човекови права објавил извештај „Тело и душа: Присилна и принудна стерилизација и други напади врз ромската репродуктивна слобода во Словачка“ („Извештај за телото и душата“). Биле покренати бројни постапки: генерална кривична истрага за наводната незаконска стерилизација на различни жени-Ромки, која била конечно запрена врз основа на тоа што не било извршено кривично дело; и парнична и уставна постапка покрената од страна на апликантката во која таа

наведувала дека болницата погрешно ја навела на тоа да биде стерилизирана. Парничната тужба била конечно одбиена по жалба од страна на Регионалниот суд во Прешов во мај 2006, при што судовите утврдиле дека стерилизацијата, како медицинска нужност, била спроведена во согласност со домашното законодавство и со одобрение на апликантката. И уставната жалба подоцна била исто така одбиена.

Апликантката реферирала на неколку публикации кои упатувале на историјата на присилна стерилизација на ромските жени што имало корени во комунистичкиот режим во Чехословачка во раните 1970-ти години. Поконкретно, таа тврдела дека 60% од стерилизациите од 1986 до 1987 во Прешовската област биле спроведени врз ромските жени.

Владата тврдела дека здравствената нега во Словачка била пружана на сите жени поеднакво и дека сите стерилизации биле базирани врз медицински причини.

Стерилизацијата на апликантката имала сериозни медицински и психолошки странични ефекти. Најнапред, во 2007/2008, таа искусила хистерична бременост. Уште од 2008 била третирана од психијатар, а таа и натаму страда од стерилизацијата, вклучително и затоа што е исклучена од ромската заедница и разведена од нејзиниот сопруг.

2. Одлука на Судот

Апликантката се жалела дека била стерилизирана без нејзина целосна и информирана согласност и дека истрагата покрената од властите не била темелна, правична ниту ефикасна. Таа понатаму навела и дека нејзината етничка припадност играла одлучувачка улога во нејзината стерилизација и треба да се гледа во контекст на уште пораширената пракса на стерилизација на ромските жени и на трајните непријателски ставови наспроти ромскиот народ. Таа се потпирала врз членовите 3 (забрана на нечовечки и деградирачки третман), 8 (право на почитување на приватниот и семејниот живот), 12 (право да се основа семејство), 13 (право на ефикасен лек) и 14 (забрана на дискриминација).

Член 3

Лош третман

Судот нотирал дека стерилизацијата претставувала главно вмешување во репродуктивниот здравствен статус на апликантката, што вклучувало многубројни

аспекти на интегритетот на личноста (физичка и душевна благосостојба, како и емоционален, духовен и семеен живот) и за неа била потребна информирана согласност секогаш кога пациентката била возрасна и душевно здрава личност. Уште повеќе, информираната согласност како предуслов за стерилизација е наведена во бројни меѓународни документи, а поконкретно и во Конвенцијата за човекови права и биомедицина на Советот на Европа, која беше во сила во Словачка во времето на стерилизацијата на апликантката.

Сепак, од поднесените документи апликантката, душевно здрава возрасна пациентка, очигледно не била целосно информирана за нејзината здравствена положба, предложената стерилизација и/или нејзините алтернативи. Наместо тоа, од нејзе било побарано да потпише записник додека таа сè уште била бремена. Уште повеќе, таа била поттикната да го потпише документот откако нејзе ѝ било кажано од страна на медицинскиот тим дека кога таа би имала уште едно дете, или таа или нејзиното бебе би починале. Поради тоа, интервенцијата не била неминовна медицинска неопходност со оглед дека каква било закана по нејзиното здравје била сметана за веројатна во случај на идна бременост. Всушност, стерилизацијата генерално не се смета за хируршки зафат со кој се спасува животот. Судот сметал дека начинот на кој постапувал болничкиот кадар бил патерналистички бидејќи таа во пракса немала каков било друг избор освен да се согласи со процедурата, без да има време за да се искаже во однос на нејзините импликации или да разговара за тоа со нејзиниот сопруг.

Стерилизацијата на апликантката, како и начинот на кој од неа било побарано да даде согласност, поради тоа мора да беа направиле таа да чувствува страв, душевна болка и инфериорност. Тоа повлекло долготрајни и сериозни реперкусии врз нејзината физичка и психолошка здравствена состојба, како и врз нејзиниот однос како со нејзиниот сопруг така и со ромската заедница. Иако не постоел доказ дека медицинскиот кадар имал намера лошо да ја третира апликантката, тие, сепак, постапувале со големо непочитување кон нејзиното право на автономија и избор како пациентка. Поради тоа, стерилизацијата на апликантката го прекршила членот 3.

Истрага во лошиот третман

Судот забележал дека апликантката имала можност дејствијата на болничкиот кадар да се испитаат од страна на домашните власти преку парнична и уставна постапка. Судовите постапувале во нејзиниот парничен предмет во период од две години и еден месец, а по нејзиниот уставен предмет во рамките на 13 месеци, временски период кој не е отворен за посебна критика. Таа не барала

редресирање на неправдата преку покренување на кривична постапка, иако таквата можност ѝ била отворена. Поради тоа, немало повреда на членот 3 што се однесува до наводот на апликантката дека истрагата во нејзината стерилизација била неадекватна.

Член 8

Со оглед на неговите поранешни наоди на повреда на членот 3, Судот сметал дека не било неопходно одвоено да испитува по членот 8 дали стерилизацијата на апликантката го прекршила правото на почитување на нејзиниот приватен и семеен живот.

Тој нашол дека Словачка не успеала да ја исполни нејзината обврска од членот 8 преку неосигурување дека ќе биде обрнато посебно внимание на репродуктивното здравје на апликантката како Ромка.

И Комесарот за човекови права на Советот на Европа и Европската комисија против расизам и нетолеранција беа идентификувале сериозни недостатоци во законодавството и праксата кои се однесувале генерално на стерилизациите во Словачка и навеле дека било поверојатно дека ромската заедница била погодена од таквите нееднаквости. Исто така, експертскиот извештај на словачката Влада од мај 2003 утврдил недостатоци во здравствената нега и во усогласеноста на стерилизацијата со регулативата, и дал препораки за обука на медицинскиот кадар во поглед на Ромите.

Што се однесува до апликантката во овој случај, Судот нашол дека самото реферирање на нејзиното етничко потекло во нејзиното медицинско досие без повеќе информации укажувало на одреден начин на размислување на медицинскиот кадар во поглед на начинот на кој треба да се управува со здравјето на апликантката како Ромка.

Поради тоа, дошло до повреда на членот 8 што се однесувала на немањето на правни заштитни гаранции во времето на стерилизација на апликантката преку кои ќе посебно би се земало предвид нејзиното репродуктивно здравје како Ромка.

Член 13

Случајот на апликантката бил разгледуван од граѓанските судови во две нивоа на јурисдикција како и подоцна од страна на Уставниот суд. Таа исто така можела да

покрене кривична постапка. Дополнително, членот 13 не би можел да се толкува дека бара генерален лек против домашниот закон, во мера во која, како што навел и апликантот, недостигот на соодветни гаранции во домашниот закон бил основ за нејзината стерилизација и за последователното одбивање на нејзиното барање. Поради тоа немало повреда на членот 13.

Член 12

Со оглед на неговата констатација дека стерилизацијата на апликантката имала сериозни реперкусии врз нејзиниот приватен и семеен живот, Судот не сметал за неопходно да испитува одвоено дали имало прекршување на нејзиното право да се омажи и да основа семејство по членот 12.

Член 14

Судот исто така сметал дека не било неопходно одвоено да го испитува жалбениот навод на апликантката по членот 14. Објективните докази не биле доволни за да докажат дека докторите постапувале со лоша верба кога ја стерилизирале апликантката, дека нивното однесување било намерно расно мотивирано или, пак, дека нејзината стерилизација била дел од организирана политика. Сепак, Судот понатаму нотирал дека меѓународните тела и домашните експерти упатувале на сериозни недостатоци во законодавството и практиката кои се однесувале на стерилизациите, кои биле посебно склони да ги погодуваат членовите на ромската заедница, и оттука утврдил дека Словачка не се придржувала кон нејзината позитивна обврска од членот 8 задоволително да ја заштити апликантката.

Член 41

Судот сметал дека Словачка требала да ѝ плати на апликантката 31,000 евра во поглед на нематеријална штета и 12,000 евра за трошоци и издатоци.

Немање ефикасна истрага во наводите за сексуален напад, при што наводната жртва требало да биде заштитена од вкрстено испрашување на наводниот сторител – повреди на членовите 3 и 8

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ У [У] ПРОТИВ СЛОВЕНИЈА

(Апликација бр. 41107/10)

28 мај 2015

1. Главни факти

Апликантката, г-а У. била 28-годишна словенечка државјанка, родена во Украина во 1987.

Во 2002, мајката на апликантката поднела кривична пријава против г. Х. (семеен пријател), кој наводно во повеќе наврати сексуално ја напаѓал тогаш 14-годишната г-а У. помеѓу јули и декември 2001.

Следствено на тоа, биле покренати полициска истрага (2002) и подоцна, судска истрага (2003). Во 2006, овие истраги резултирале со обвинение на г. Х. по однос на полов напад на дете кое не навршило 14 години.

За време на кривичната постапка, биле испрашани г-а У., г. Х., сведоци и вештаци. Додека психологот потврдил дека г-а У. покажувала симптоми поврзани со сексуална злоупотреба, вештакот по ортопедија тврдел дека г. Х. не можел да ги стори наводните дела поради попреченост на неговата рака. Вештакот- гинеколог директно ја конфронтирал г-а У. со наодите на ортопедскиот извештај и ја испрашувал зошто таа не се бранела себеси посилно. Дополнително, постоеле два гинеколошки извештаја коишто биле неуверливи во поглед на барањата на г-а У.

Посебно, барањето на г-а У. до судечкиот суд за дисквалификација на правниот застапник на г. Х, познаник на г-а У., било одбиено врз основа на становиштето дека тоа не влегувало во ниту една од законските основи.

Судењето траело од јуни 2007 до септември 2009. Во текот на 12 консекутивни рочишта, кривичната постапка била повторно одложувана. Поконкретно, г-а У. била јавно вкрстено испрашана од г. Х. во траење од четири часа. Тој тврдел дека бил физички неспособен да ја нападне и дека нејзините обвинувања против него биле поттикнати од желбата на нејзината мајка да изнуди пари од него; неколку прашања биле формулирани на начин што сугерирале определен одговор и тој

навел дека таа можела да плаче така што да направи луѓето да ѝ веруваат.

Конечно, домашниот суд го ослободил од вина г. Х за сите точки од обвинението бидејќи наводното поведение не било докажано надвор од основано сомнение.

2. Одлука на Судот

Потпирајќи се врз членот 3, апликантката тврдела дека таа била подложена на нечовечко и деградирачко постапување како последица на суровите одложувања на кривичната постапка и дека одговорните власти биле пристрасни кон неа со оглед на нејзиното украинско потекло. Дополнително, апликантката сметала дека бил повреден и нејзиниот личен интегритет, како што е загарантиран со членот 8, поради јавното и интензивно вкрестено испрашување од страна на обвинетиот во текот на кривичната постапка, што имало за последица натамошни трауматични искуства.

Член 3

Судот ги повторил неговите воспоставени принципи што се однесуваат на позитивната обврска на државата од членот 3 во поглед на ефикасната истрага и гонењето на лошото постапување, вклучително и на сексуалната злоупотреба. При тоа, посебно било нагласено значењето на брзината на реакцијата на властите во однос на каков било жалбен навод за лошо постапување.

За таа цел, Судот ја признал тешкотијата за одговорните власти да го проценат и истражат посебно сензитивното прашање за сексуалната злоупотреба во ситуации во кои сведочењата се инкомпатибилни и недостасуваат веродостојни физички докази.

Сепак, истрагите и подоцнежното судење биле обележани со повеќе одложувања и неактивност на страната на одговорните власти. Тоа непосредно имало за последица седумгодишен јаз помеѓу кривичната пријава на апликантката и пресудата на надлежниот домашен суд. Додека овие одложувања биле недоволни за да се востанови пристрасност на одговорните власти во текот на истрагата по кривичната пријава на апликантката, тие не го откривале отсуството на потребниот процедурален услов за брзина на текот на кривичната постапка.

Следствено на тоа, имало повреда на процедуралните обврски на државата по членот 3.

Член 8

Жалбениот навод по членот 8 се однесувал на наводниот пропуст на Владата да иницира ефикасни мерки за заштита на правата на жртвите на лошо постапување во текот на кривичната постапка. Усвојувањето на адекватни мерки за да се осигура почитувањето на приватниот живот на жртвата за време на кривичната постапка паѓа во рамките на позитивните обврски од членот 8.

За таа цел, треба да биде постигната правична рамнотежа помеѓу правата на одбраната и интересите на сведоците и/или жртвите повикани да сведочат. Во овој конкретен случај, тоа изискува испитување дали начинот на којшто била испрашувана жртвата постигнал правична рамнотежа помеѓу личниот интегритет и правото на одбрана на обвинетиот.

Во светлина на членот 6, правичното судење подразбира обвинетиот да има можност вкрстено да ги испрашува сведокот и/или жртвата. Ова право, сепак, не е неограничено. Националните судови треба внимателно да го проценат степенот во кој проценката и непосредната конфронтација помеѓу обвинетиот и жртвата би можеле да имаат за последица натамошно трауматизирање на жртвата.

За време на кривичната постапка, г-а У. била непосредно вкрстено испрашана од г. Х., кој усвоил застрашувачка и понижувачка техника на испрашување. Судот сметал дека влегува во надлежност на претседателот на советот да оцени во која мера оваа техника би претставувала прекршување на личниот интегритет на жртвата. Сепак, пристапот на г. Х. јасно ги пречекорил границите кои биле потребни за ефикасна одбрана. Освен тоа, домашните судови не го зеле предвид ефектот што вкрстеното испрашување на правниот застапник на г. Х., познаник на г-а У., би можел да го има врз психолошката состојба на жртвата. Судечкиот суд требал тоа да земе предвид при неговата проценка дали правниот застапник требало да биде дисквалификуван. Конечно, и вештакот- гинеколог слично го пречекорил опсегот на неговата задача преку директното соочување на г-а У. со наодите од неговиот извештај.

Без оглед на неколкуте заштитни мерки коишто беа биле преземени од страна на одговорните власти како што е земањето изјава од жртвата без присуство на јавноста, како и одложувањето на неколку рочишта, Судот сметал дека личната поврзаност помеѓу жртвата и обвинетиот, сензитивноста на предметната материја, и младата возраст на жртвата биле значителни фактори коишто требале да бидат земени предвид кога се одлучувало за заштитните мерки коишто треба да бидат преземени во текот на кривичната постапка.

Врз основа на горенаведеното, не бил постигнат фер баланс помеѓу правата на жртвата од членот 8 и правото на одбрана на обвинетиот од членот 6. Последователно, имало повреда на членот 8.

Член 41

Судот сметал дека државата треба да ѝ исплати на апликантката 9,500 евра во поглед на нематеријалната штета и 4,000 евра за трошоци и издатоци.

Позитивна обврска на државата да ги заштити децата од штета од приватни лица по членот 3, и отсуство на ефикасен лек по членот 13

ПРЕСУДА ВО СЛУЧАЈОТ 3. И ДРУГИ [Z. AND OTHERS] ПРОТИВ ОБЕДИНЕТОТО КРАЛСТВО

(Апликација бр. 29392/95)

10 мај 2001

1. Главни факти

Апликантите биле четири браќа и сестри, и тоа: З, девојче родено во 1982, А, момче родено во 1984, Б, момче родено во 1986 и Ц, девојче родено во 1988 и сите тие биле британски државјани.

Во октомври 1987, семејството на апликантите биле упатено на социјалните служби од страна на здравствената домашна посета поради загриженоста за децата, вклучително и пријавите дека З крадела храна. Во текот на наредните четири и пол години социјалните служби го мониторирале семејството и им обезбедувале различни форми на поддршка на родителите. Проблемите продолжиле и за време на овој период. Во октомври 1989, кога истражувала разбојништво, полицијата ги нашла собите на децата во валкана состојба, при што душеците им биле намокрени со урина. Во март 1990, било пријавено дека З и А краделе храна од корпите на училиште. Во септември 1990, било пријавено дека А и Б имале модринки на нивните лица. Во бројни прилики, било пријавувано дека децата биле заклучуваи во нивните соби и размачкувале измет по прозорците. Конечно, на 10 јуни 1992, децата биле сместени во дом за вонредно згрижување по барање на нивната мајка која тврдела дека кога тие не би биле преместени од нејзиното старателство, таа би ги тепала. Психолошката консултантка кој ги прегледала децата утврдила дека најстарите три деца покажувале знаци на сериозно психолошко нарушување и забележала дека тоа бил најлошиот случај на небрежност и емоционална злоупотреба којшто таа го беше видела.

Бранителот по службена должност [Official Solicitor], кој постапувал во името на апликантите, започнал постапка против локалната власт во која барал отштета за небрежноста врз основа на тоа што властите пропуштиле да ги земат правилно предвид благосостојбата на децата и да преземат ефикасни чекори за да ги заштитат. Во постапките кои следувале и биле запрени во Домот на лордовите барањата на апликантите биле отфрлени. Во пресудата донесена на 29 јуни 1995, што се однесувала на трите предмети, Лордот Браун-Вилкинсон зазел становиште

дека, помеѓу другите работи, согледувањата на јавните политики биле такви што локалните власти не требале да се сметаат за одговорни за небрежност во поглед на вршењето на нивните законски должности со кои се гарантирала благосостојбата на децата.

2. Одлука на Судот

Апликантите навеле дека локалната власт пропуштила да преземе соодветни заштитни мерки во поглед на суровата небрежност и злоупотребата од коишто се знаело дека децата страдале поради нивниот лош третман од страна на нивните родители и дека тие немале пристап до суд или до ефикасен лек во тој поглед. Тие се повикале на членовите 3, 6, 8 и 13 од Конвенцијата.

Член 3

Членот 3 ја втемелува една од фундаменталните вредности во секое демократско општество, забранувајќи ги во апсолутна смисла мачењето или нечовечкото или деградирачко постапување или казнување. Државите кои ја ратификувале Европската конвенција за човековите права треба да преземат мерки за да осигураат дека лицата во рамките на нивната јурисдикција не се подложени на нечовечки или деградирачки третман, вклучително ниту таков третман што е спроведен од приватни лица. Овие мерки треба да обезбедат ефикасна заштита, а посебно на децата и на другите ранливи лица и да опфатат разумни мерки за да се спречи лошиот третман за којшто властите знаеле или требале да знаат.

Не било спорно дека небрежноста и злоупотребата што биле претрпени од четирите деца-апликанти го достигнале прагот на нехуман и деградирачки третман. Владата не го оспорувала наодот на Комисијата дека третманот претрпен од четирите апликанти го достигнал нивото на суровост забрането со членот 3 и дека државата потфрлила во нејзината позитивна обврска од членот 3 од Конвенцијата на апликантите да им обезбеди соодветна заштита од нехуман и деградирачки третман. На ваквиот третман било обрнато вниманието на локалната власт, најрано во октомври 1987, а власта имала законска обврска да ги заштити децата и имала низа овластувања кои ѝ биле достапни, вклучително и нивно отстранување од нивниот дом. Сепак, децата биле само ставени под вонредна нега, и тоа по инсистирањето на нивната мајка, на 30 април 1992.

Во текот на периодот на интервенцијата кој траел четири и пол години тие во нивниот дом биле изложени на она што консултантката за детска психологија којашто ги прегледала децата го означила како ужасни искуства. Одборот за

обесштетување за кривичните повреди исто така утврдил дека децата биле изложени на страшно занемарување низ еден продолжителен период и тие претрпеле од физичка и психолошка повреда која директно можела да му се припише на кривичното дело насилство. Судот ги признал тешките и сензитивни одлуки со кои се соочиле социјалните служби и значајниот балансирачки принцип на почитување и зачувување на семејниот живот. Дадениот случај сепак не оставил сомнеж во однос на неуспехот на системот да ги заштити апликантите од сериозна, долгорочна небрежност и злоупотреба. Соодветно на тоа, имало повреда на членот 3.

Член 8

Земајќи го предвид неговиот наод за повреда на членот 3, Судот сметал дека не се појавило одвоено прашање по членот 8.

Член 6

Што се однесува до допуштеноста на членот 6, Судот бил задоволен дека на почетокот на постапката имало сериозен, стварен спор за постоењето на право на кое се повикувале апликантите согласно домашниот закон кој се однесувал на негрижата и дека апликантите врз издржани основи имале барање согласно домашното право. Поради тоа, членот 6 бил применлив во однос на постапката покрената од апликантите во која тие наведувале негрижа од страна на локалната власт.

Во однос на усогласеноста со членот 6, Судот сметал дека исходот на домашната постапка бил дека апликантите, како и кои било деца со слични жалбени наводи како нивните, не би можеле да ја тужат локалната власт за надомест на штета за негрижа, односно небрежност, колку и да била предвидлива и сурова штетата претрпена и колку е да било неразумно однесувањето на локалната власт во однос на потфрлањето да се преземат чекори за да се спречи штетата. Сепак, ова не произлегло од каква било процедурална пречка или од дејствување на каков било имунитет што би го ограничил пристапот до судот. Отфрлањето на барањата на апликантите било последица на примената на материјално-правните принципи од страна на домашните судови и не било работа на Судот да пресудува за соодветната содржина на домашното право. Сепак, апликантите биле коректни во нивните тврдења дека јазот што тие го идентификувале во домашното право бил таков што покренал прашање по Конвенцијата, но според гледиштето на Судот тоа било прашање по член 13, наместо по член 6 став 1. Имајќи предвид дека правото на апликантите на лек требало да се разгледува по членот 13, Судот не нашол повреда на членот 6.

Член 13

При одлучувањето дали станувало збор за повреда на членот 13, Судот напоменал дека кога се работи за наводен пропуст од страна на властите да ги заштитат луѓето од дејствија на другите, на жртвата или на семејството на жртвата треба да им биде достапен механизам за утврдување на каква било одговорност на службените лица на државата или на државните тела за дејствијата или пропуштањата кои вклучуваат прекршување на нивните права од Конвенцијата. Уште повеќе, во случај на прекршување на членовите 2 и 3, кои се рангирани на врвот на фундаменталните права од Конвенцијата, во принцип треба да биде достапен надомест на нематеријалната штета како дел од спектарот на лекови за редресирање на неправото.

Апликантите тврделе дека во нивниот случај ефикасниот лек можел да биде обезбеден само преку контрадикторна судска постапка водена против јавниот орган одговорен за прекршувањето. Судот нотирал дека Владата признала дека опсегот на правни лекови на располагање на апликантите бил недоволно ефикасен и дека во иднина, согласно Законот за човекови права од 1998, жртвите на прекршувањата на човековите права ќе бидат во можност да покренуваат судски постапки во кои може да се бара обесштетување.

Судот утврдил дека апликантите немале достапни соодветни средства за да се утврдат нивните наводи дека локалната власт не успеала да ги заштити од нечовечко и деградирачко постапување или од можноста да добијат извршна пресуда за надомест на штетата која ја претрпеле поради тоа. Следствено на тоа, ним не им бил даден ефективен лек во поглед на прекршувањето на членот 3 и соодветно на тоа имало повреда на членот 13.

Член 41

Согласно членот 41 од Конвенцијата, Судот досудил во поглед на материјалната штета 8,000 фунти на З., 100,000 фунти на А., 80,000 фунти на Б., и 4,000 фунти на Ц. Судот исто така му досудил и 32,000 фунти на секој апликант за нематеријалната штета и вкупно 39,000 фунти за трошоци и издатоци.

Foreign &
Commonwealth
Office

Овој документ беше изготвен со финансиска помош на Советот за регионална соработка (Regional Cooperation Council). Гледиштата изразени во него на ниту еден начин не може да се смета дека го одразуваат официјалното мислење на Советот за регионална соработка.

Regional Cooperation Council

Подготовката на оваа публикација беше поддржана од Министерството за надворешни работи (Foreign and Commonwealth Office) на Обединетото кралство. Гледиштата презентирани во публикацијата нужно не ја одразуваат официјалната позиција на Foreign and Commonwealth Office.

